

Aastaraamat

2019

Sisukord

Info aktsionäridele	3
Nõukogu esimehe pöördumine	4
Juhatuse esimehe pöördumine	6
Organisatsioon	8
Kontserni jätkusuutlikkuse fookusteemad	10
Aasta 2019	12
Kontserni tegevus aastal 2020	16
Finantskokkuvõte	17
Majanduskeskkonna ülevaade	18
Tegevustulemused	20
Tegevussegmentid	26
Investeerimine, innovatsioon ja arendustegevus	44
Kvaliteet toodetes ja kliendisuhetes	49
Personal	56
Keskkonnajuhtimine	63
Aksia ja aktsionärid	66
Juhtimispõhimõtted ja tegevusaruande koostamise alused	71
Ühiskondlik osalus	77
Jätkusuutlikkuse aruandluse (GRI) sisukord	79
Info nõukogu ja juhatuse liikmete kohta	84
<hr/>	
AS Harju Elekter auditeeritud majandusaasta aruanne 2019 (link)	89

INFO aktsionäridele

Korraline üldkoosolek

ASi Harju Elekter aktsionäride korraline üldkoosolek toimub 30. juunil 2020 kell 10.00 Keila Kultuurikeskuse saalis aadressil Keskväljak 12, Keila.

Dividendid

Tulenevalt kehtinud eriolukorrast ning majanduse tuleviku väljavaadete ebaselgusest seoses koroonaviiruse levikuga, otsustas juhatus muuta varem avaldatud ettepanekut dividendi maksmisel ja vähendas seda esialgselt 0,18 eurolt aktsia kohta 0,14 euronit aktsia kohta. Nõukogu nõustus juhatuse ettepanekuga dividendi vähendamiseks.

Ülaltoodust tulenevalt teeb ASi Harju Elekter juhatus aktsionäride üldkoosolekule ettepaneku maksta ettevõtte 2019. aasta majandustegevuse eest aktsionäridele dividende 0,14 eurot aktsia kohta.

Aktsionäride nimekiri, kellel on õigus dividendidele, fikseeritakse 14. juulil 2020 arveldussüsteemi tööpäeva lõpu seisuga. Väärtpaberitega seotud õiguste muutumise päev (*ex-date*) on 13. juuli 2020, alates millest ei ole aktsiaid omandanud isik õigustatud saama dividende 2019. majandusaasta eest. Dividendid makstakse aktsionäridele välja 21. juulil 2020 ülekandega aktsionäri pangaarvele.

Finantsaruannete avaldamine 2020. aastal

Harju Elekter avalikustab firma kvartaalsed majandustulemused järgmiselt:
2020. a 1. kvartali vahearuanne 29.04.2020
2020. a 2. kvartali vahearuanne 29.07.2020
2020. a 3. kvartali vahearuanne 28.10.2020

Kõik teated avaldatakse eesti ja inglise keeles ja need on pärast börsisüsteemis avalikustamist nähtavad ka ettevõtte kodulehel www.harjuelekter.com

Börsiteadete tellimiseks oma e-posti aadressile, palume liituda ASi Harju Elekter elektroonilise uudiskirjaga ettevõtte koduleheküljel.

Üldkontakt

Tel 674 7400

info.he@harjuelekter.com

Energiasüsteemid on kiires ja põhimõttelises muutumises

Juubeliaastad Kontserni ettevõtetes on möödas. Kuigi 2020 on alanud rahutult on Kontserni eesmärk siirduda argipäeva. Tänu viimastel aastatel toimunud hoogsale laienemisele ja omandatud uutele ettevõtetele oleme oluliselt suurendanud müügitulusid, samas kui kasumlikkuses näeme veel kasvuruumi, mille loodame saavutada peamiselt parema integreerituse kaudu Kontsernis.

2019. aastal toimus Kontserni ettevõtete juhtimisstruktuuride korrastamine ning (tipp)juhtide noorendus – tegevjuhid vahetusid pea kõigis tütarettevõtetes Soomes, Rootsis ja Eestis. Detsembris 2019 teatas ASi Harju Elekter pikaajalise juhatuse esimees, et ei jätkata senisel ametikohal pärast juhatuse liikme volituste lõppemist 03.05.2020. Täiustame endiselt Kontserni juhtimist ja lihtsustame selle struktuuri.

Endel Palla ● nõukogu esimees

Energiasüsteemid on kiires ja põhimõttelises muutumises. Tööstus on kohe-kohe neljanda tööstusrevolutsiooni lävel. Automatiseerimisele järgneb tootmise digitaliseerimine. Ka merenduses muutub kõik üha rohkem algoritmipõhiseks, automatiseerituks. Ajalooliste energiaallikate tähtsus elektri tootmises muutub, nagu muutuvad ka elektrienergia edastamise ja jaotamise viisid. Elektri tarbimine maailmas suureneb pidevalt, samas kui elektri tootmine muutub üha detsentraliseeritumaks, tehes võrgu halduse keerulisemaks. Nende väljakutsetega toimetulemiseks on vaja tipptasemel tooteid ja lahendusi. Juba täna pakub Harju Elekter tehnoloogiat ka paljudele taastuvenergia tootmisjaamadele ning tehnilisi lahendusi päikese- ja tuuleenergia valdkonnas.

Elame muutavas maailmas, kus suurimad arengud elektrotehnikas toimuvad tänu rohepöördele. See on meile tohutu töö, aga ka suur võimalus edasiseks kasvuks. Meie edasilükkamatu kohustus on lisada toodetele rohkem automaatiikat ja mõistust. Selles vallas on praegu esirinnas

Kontserni Soome ja Leedu ettevõtted, kuid teisedki peavad muutuma sama tugevaks. Eesmärk on suurendada tootlikkust, tõhusust ja kiirust ning parandada kvaliteeti, et saavutada Kontserni ettevõtete ja Kontserni kui terviku suurem konkurentsivõime.

Jätkame investeerimist edukatesse ettevõtetesse, kinnisvarasse ja päikeseelektrijaamadesse. Börsiettevõttena tunneme rõõmu aktsionäride arvu kasvust, mis täna ulatub juba üle 3500. On meeldiv, et meid usaldatakse ja nähakse tugeva jätkusuutliku ettevõtte ka tulevikus. Teeme omalt poolt kõik, et olla aktsionäridele kindel ja tulus investeering. Oleme ainus Tallinna börsi ettevõtte, kes on maksnud igal aastal dividende. Soovime seda traditsiooni jätkata, lähtudes dividendipoliitikast, mille järgi sõltub dividendi suurus ka tulevikus Kontserni kasumist ja investeeringuvajadusest.

● Elame muutavas maailmas, kus suurimad arengud elektrotehnikas toimuvad tänu rohepöördele. See on meile tohutu töö, aga ka suur võimalus edasiseks kasvuks

---

Täna nõukogu nimel töötajaid, meie kliente ja partnereid nii Eestis kui ka mujal maailmas ning aktsionäre toetava suhtumise eest. Koostöö meiega tagab edu!

Endel Palla
nõukogu esimees

Muutuv keskkond ja tulevikku vaatavad väljakutsed

Harju Elekter kontserni tegevust 2019. aastal kirjeldavad tabavalt sõnad „muutused“ ja „ümberkujundamine“. Neist esimene annab hinnangu meie turgudele ja teine meie organisatsiooni arengule. Tõenäoliselt ootavad meid ees pikaajalised suured muutused ja areng, millest on aimu andnud ka viimased aastad elektrotehnikaäris kõikjal üle maailma. Selleks et korraldada ümber kliimamuutustest tulenevad vajadused ja kohati kriitiliseks muutunud fossiilne energiamajandus, astuvad riigid ja rahvad jõuliselt uusi samme, muutes muu hulgas õigusakte. Ühelt poolt toob see kaasa täiesti uued tehnoloogiad ja energia käsitlemise lahendused, teisalt sunnib üle vaatama oma traditsioonilise ärimudeli ning üha enam arvestama sihtrühmade muutunud vajadusi. Palju, kui mitte enamik tooteid ja lahendusi peab toimima uues ja säästlikumas rohemajanduses juba lähitulevikus, rääkimata meie ambitsioonikatest plaanidest saavutada 2050. aastaks kliimaneutraalsus. Selline valik ja vältimatus on seotud vastutustundlikkusega. Harju Elekter kontsern on vastutustundlik, pakkudes oma klientidele ja sidusrühmadele järjepidevust, hoolivust ja toetust ühiste eesmärkide saavutamiseks.

Andres Allikmäe ● juhatusesimees

Muutuv keskkond ja tulevikku vaatavad väljakutsed, mis on seotud meie äristruktuuri ühendamise ja ümberkorraldamisega, ei ole teinud tulemuste saavutamist meile lihtsaks. Sellest hoolimata kasvasid Kontserni müügitulud 143,4 miljoni euroni (18,7%) ja ärikasum 3,3 miljoni euroni (35,6%). Suurema kasumlikkuse ootused ei täitunud seoses keeruliste suurprojektide viivituste ja arvatust suuremate kuludega Rootsis, aga ka Eesti ettevõtete alakoormatusest, mis oli tingitud märkimisväärsete muutustega Soome alajaamaturul. Samas oleme uhked Kontserni Leedu ja Soome tootmisettevõtete üle, kes tegid läbi aegade parima tulemuse.

Ümberkorraldused meie neljas riigis tegutsevates tütarettevõttes olid vajalikud ja tulevikku vaatavad. Leedus andsime käiku 5500-ruutmeetrise kaasaegse tootmis- ja logistikalaieenduse, Soome tootmisettevõtte Satmatic Oy ja Finnkumu Oy said uue tegevjuhi ning ka Eesti suurimas tootmisettevõttes, ASis Harju Elekter Elektrotehnika, nimetati ametisse uus juht. Kontsern määratles täpsemalt oma kolm kõige olulisemat ärivaldkonda, milleks on peamiselt elektrotehnikasegmenidiga seotud tootmisvaldkond, tööstusliku kinnisvara arendus ja finant-

sinvesteeringute juhtimine. Saades märkimisväärset tuge klientidelt ning vastates Kontserni ootustele, aga ka vajadusele anda selge signaal meie võimalustest ja võimekusest, siirdume ühtse kaubamärgi Harju Elekter alla, mis samahaaval hakkab katma Kontserni kõiki ettevõtteid. 2019. aastal nimetasime Leedu tütarettevõtte Harju Elekter UAB-ks ja kogu Harju Elekter kontsern võttis kasutusele domeeni harjuelekter.com. 2020. aastal ühendame ühtse juhtimise ja kaubamärgi Harju Elekter alla Soome tootmisettevõtteid.

2020. aasta on alanud Harju Elektrilevi teiselt hoolikat täitmist vajavad mahukad tarnelepingud nii Elektrilevi OÜle Eestis, Soome tööstus- ja laevaehitusturule, Skandinaavia laeva-tööstuse insenerifirmadele kui ka Soome ja Rootsi elektrijaotusettevõtetele. Panustame endisest enam päikeseenergia lahendustesse ja elektritranspordi laadimissüsteemidesse. Kinnisvarasegmenid investeerime uude rendikinnisvarasse.

Harju Elekter kontserni pikem vaade näitab huvitavat, kuid nõudlikku ja tehniliselt keerulist teed. Oleme valinud vastutustundliku ja säästva

● Oleme valinud vastutustundliku ja säästva tuleviku, mida kindlustavad energia- ja automaatikalahendused peavad olema uuenduslikud ja erakordselt kvaliteetsed

tuleviku, mida kindlustavad energia- ja automaatikalahendused peavad olema uuenduslikud ja erakordselt kvaliteetsed.

Harju Elekter kontsern tänab oma kliente ja partnereid, töötajaid ja aktsionäre usalduse ja toetuse eest. Koostöös tagame vastutustundlike ja kvaliteetsete elektrilahendustega tuleviku nii ühiskonna, ettevõtluse kui ka lõpptarbija jaoks.

Andres Allikmäe
juhatuse esimees
(kuni 3. mai 2020)

Organisatsioon

Harju Elekter kontserni tegevus ja ärifilosoofia

Harju Elekter on 1968. aastal asutatud tööstuskontsern, mis tegutseb neljas riigis, omades äriettevõtteid Eestis, Soomes, Rootsis ja Leedus. Meie koduturud on Balti mere ümbruskonnas, kuid meie ambitsioonid on globaalsed, järgides meie klientide ja partnerite ärivajadusi. Kontserni äritegevus on jaotatud kolme põhilisse tegevusvaldkonda:

- **Tootmine** – elektrienergia jaotus-, lülitus- ja muundamisseadmete ning automaatika-, protsessijuhtimis- ja mootorijuhtimisseadmete disainimine, müük, tootmine ja järelteenindus.

Meie kliendid ja partnerid on elektrienergia-jaotuse ettevõtted, tööstusettevõtted ja infrastruktuuri ettevõtted. Üha märkimisväärsem osa meie tehnilistest lahendustest on suunatud taastuvenergia sektorisse, pakkudes päikeseenergia jaamade, elektriautode laadimisseadmete ja muude seotud lahenduste tervikpakette. Meie Kontserni ja meie klientide vajadusi toetab nüüdisaegne lehtmetailist detailide ja toodete valmistamise ettevõte.

- **Tööstuslik kinnisvara** – tööstusliku kinnisvara arendamine, projektijuhtimine, rentimine ning sellega kaasnevad teenused rendipartneritele ja Harju Elekter kontserni oma ettevõtetele.

- **Muud tegevused** – finantsinvesteeringute juhtimine, elektrikaupade jae- ja projektimüük ning laevaehituse elektriinstallatsioonitööd.

Harju Elekter on tugevalt orienteeritud ekspordile ja ärile Eestist väljaspool, kus turustatakse pea 90% meie toodangust. ASi Harju Elekter aktsiad on noteeritud alates 1997. aastast Nasdaq Tallinna börsil.

Missioon

Harju Elekter, vastutustundliku tööstuskontsernina, pakub klientidele ja partneritele asjatundlikke, kvaliteetseid, keskkonnasõbralikke elektri- ja automaatika lahendusi.

Visioon

Kasvada Põhjamaade üheks suurimaks elektri- ja automaatika seadmete disainijaks ja tootjaks.

Eesmärk

Tahame olla pikaajaliselt edukas, tootes lisandväärtust ja olles esimene valik oma klientidele ja koostööpartneritele ning pakkuda oma rahvusvahelisele meeskonnale motiveerivat tööd ja arenguvõimalusi.

Väärtused

Areng

Oleme õpialtid ja uuendusmeelsed

Täiendame pidevalt oma teadmisi, et arendada välja kaasaegseid tooteid. Hindame uuendustepanekuid ja oleme valmis neid ellu viima.

Koostöö

Tegutseme ühtse meeskonnana

Kuulame oma kliente ja kaasame partnereid, et luua klientide soove arvestavaid ja ületavaid tooteid.

Usaldusväärsus

Kvaliteedis ei tingita

Kvaliteetse toote valmistamine on auasi. Me rakendame kaasaegse tehnoloogia ja kogu oma oskuste pagasi tellimuste tähtaegseks täitmiseks.

Harju Elekter Grupp

Seisuga 31.12.2019

AS HARJU ELEKTER

Keilas paiknev Kontserni emaettevõte, mis tegeleb HEG ettevõtete vahelise koostöö koordineerimise ja juhtimise ning tööstusliku kinnisvara haldusega

AS HARJU ELEKTER ELEKTROTEHNIKA

Keilas asuv elektriseadmete tootja energijaotus-, tööstus- ja ehitus-sektori tarbeks

AS HARJU ELEKTER TELETEHNIKA

Keilas asuv kliendikohaste lehtmetail-toodete ja -lahenduste valmistaja energeetika- ja elektrotehnikasektorile

ENERGO VERITAS OÜ (81%)

Elektrimaterjalide ja -seadmete müügiorganisatsioon Eestis

HARJU ELEKTER AB

Müügiorganisatsioon Stockholmis

SEBAB AB

Malmö asuv energia tootmiseks ja jaotuseks vajalike KP/MP lahenduste tootja infrastruktuuri-, ehitus- ja taastuenergiasektorile

GRYTEK AB

Grytgölis asuv tehasevalmistuses tehniliste hoonete tootja

STRATEEGILISED INVESTEERINGUD

SKELETON TECHNOLOGIES GROUP OÜ (9%)

Superkondensaatorite arendaja ja tootja

SIA ENERGOKOMPLEKSS (14%)

Kesk- ja madalpingeseadmete müügiorganisatsioon Riias

SATMATIC OY

Tööstusautomaatikaseadmete tootja Ulvilas ja Keraval

FINNKUMU OY

Soome juhtiv komplekt-alajaamade tootja Kurikkal

TELESILTA OY

Uusikaupunkis asuv laeva-ehituse elektritööde ettevõte

HARJU ELEKTER KIINTEISTÖT OY

Tööstusliku kinnisvara haldusfirma

KIINTEISTÖT OY Ulvila Sammontie 9

Tööstusliku kinnisvara haldusfirma

HARJU ELEKTER UAB

Multidrive, MCC ja elektrijaotussüsteemide inseneeriale ja lepingulisele tootmisele spetsialiseerunud ettevõte Panevežyses

Kontserni jätkusuutlikkuse fookusteemad

Harju Elekter mõistab, et Kontserni kasvu eel- dused on majanduslike, sotsiaalsete ja loodus- keskkonna suundumustest arusaamine ning oma huvirühmadele oluliste teemadega tegelemine. 2019. aastal kasvasid märkimisväärselt avalik- kuse ootused ettevõtetele tegutseda läbipaistvalt ning kaasata ettevõtte jaoks tähtsaid huvirühmi. Lisaks kerkisid jõulisemalt esile keskkonna- ja kliimaküsimused. Harju Elekter usub, et panus jätkusuutliku ühiskonna, äri-, elu- ja looduskesk- konna loomisse aitab pikas perspektiivis kaasa Kontserni elujõulisusele.

Harju Elekter peab oluliseks aktiivset suhtlust oma huvirühmadega, s.t. klientide, omanike, töö- tajate, tarnijate ja kohaliku kogukonnaga. Suhe- tes kohaliku võimu ja elanike, reguleerivate ja järelevalveasutustega, tõstatatakse vastastikku teemasid vastavalt vajadusele. Koostöös haridus-

asutuste, erialaliitude ja vabaühendustega tege- letakse teemadega, mis loovad mõlemale poolele väärtust.

Harju Elekter tunnetab, et nii kliendid kui ka rahastajad ootavad Kontsernilt tervikuna ning igalt Kontserni ettevõttelt eraldi üha tugevamat tervikvaadet oma sotsiaal- ja keskkonnamõjude juhtimisel ning eetiliste ja jätkusuutlike ärita- vade rakendamisel. Töötajate kasvavad ootused kaasava ja hooliva töökeskkonna suhtes ning ambitsioon tegutseda senisest enam Põhja- maade turgudel eeldavad samuti vastutustund- likku tegevust. Seetõttu kujundati 2017. aastal fookused, mis väljendavad ühiskondliku vastu- tusega seotud valdkondade olulisust huvirüh- madele ning nende teemade mõju ja tähtsust Kontsernile.

- **Harju Elekter usub, et panus jätkusuutliku ühis- konna, äri-, elu- ja loodus- keskkonna loomisse aitab pikas perspektiivis kaasa Kontserni elujõulisusele**
-

Harju Elekter kontserni jätkusuutlikkust mõjutavad fookusteemad

TOODE JA KLIENT

- 1 toote kvaliteet
- 5 innovatsioon ja arendustegevused
- 6 kliendikogemus ja rahulolu
- 14 nõuded tarnijatele ja ostupõhimõtted

JUHTIMINE

- 3 majandustulemused
- 4 aus ja eetiline äritegevus

PERSONAL

- 2 tööohutus ja -tervishoid
- 7 töötajate koolitus ja arendamine
- 8 töötajate pühendumus ja rahulolu
- 9 tööjõu kättesaadavus
- 16 mitmekesisus ja õiglane kohtlemine

KESKKOND

- 10 energia
- 11 toodete keskkonnamõju
- 12 materjalid ja jäätmed

KOGUKOND

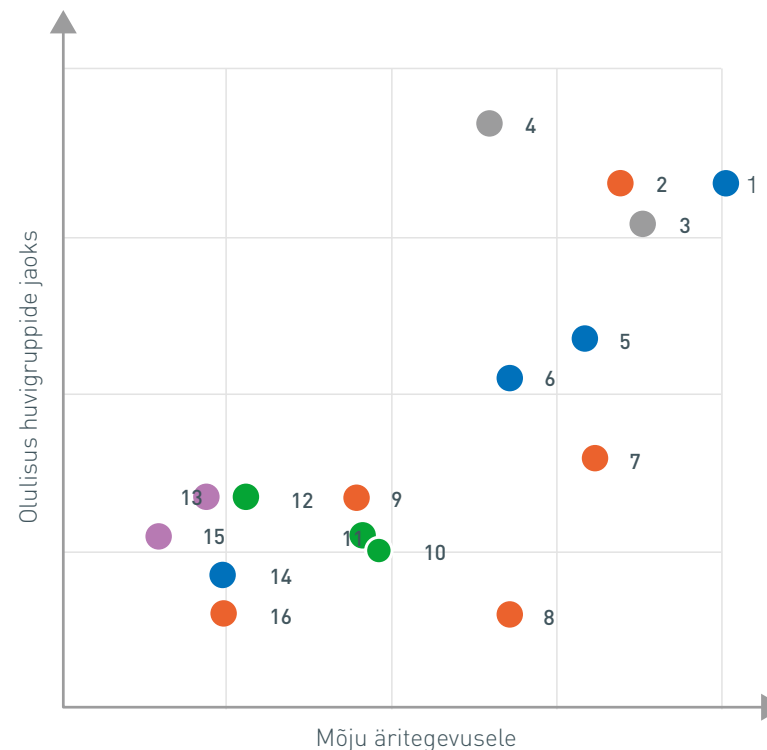
- 13 kogukonna arengusse panustamine
- 15 kogukondlikud suhted ja huvigruppide kaasamine

Seega on Harju Elekter kontserni jaoks fookuses:

- kvaliteetse toote pakkumine;
- ohutu ja tervist toetava töökeskkonna kujundamine;
- aus ja eetiline ärikultuur ning tugevad majandustulemused;
- innovatsioon ja arendustegevus nii toodetes kui ka protsessides;
- hea kliendikogemus ja kõrge rahulolu tagamine;
- töötajate püsiv koolitamine ja arendamine.

Jätkusuutlik ja vastutustundlik ettevõtte juhtimine on tähtis kõigis tegevussegmentides ja tütarettevõtetes. Maatriksis välja toodud teemad on Kontserni ettevõtete strateegilise ja operatiivse juhtimise osad. Väiksema tähtsusega

aspekte arvestatakse juhtimisotsustes aluspõhimõtetena. Seetõttu kajastab ka Kontserni 2019. aasta aruanne ülevaadet kõigi nende teemade juhtimisest ja tulemuslikkusest. Jätkusuutlikkuse fookusteemadega seotud olulised aspektid

aruandes on kajastatud lähtuvalt rahvusvahelisest jätkusuutlikkuse aruandluse raamistikust, GRI Standardist, mille sisukord on leitav lk 78.

Aasta 2019

Muudatused Kontserni ettevõtete juhtkondades

● ASi Harju Elekter Elektrotehnika juhataja ametikohale nimetati alates 01.04.2019 senine müügiosakonna juhataja **Indrek Ulmas**.

● Seoses Harju Elekter kontserni tegevuse ümberstruktureerimisega Soomes ning Satmatic Oy ja Finnkumu Oy koondamisega ühise juhtimise alla nimetas Kontsern tütarettevõtetele uue ühise tegevjuhi, senise ASi Harju Elekter Elektrotehnika juhataja **Jan Osa**, kes alustas tööd Satmatic Oy-s 01.04.2019 ja Finnkumu Oy-s 01.07.2019.

● Muudatus toimus ka Telesilta Oy juhtkonnas, kus alates 01.10.2019 töötab tegevjuhi ametikohal senine juhtkonna liige **Joonas Puustelli**. Ettevõtte pikaajaline juht Kari Laulajainen jätkab ettevõttes vähemalt 2020. aasta lõpuni müügijuhina.

● Alates 01.01.2020 on määratud uus tegevjuht ka Rootsi tütarettevõtetele SEBAB AB ja Grytek AB. **Mikael Schwartz Jonsson** alustas Harju Elekter kontsernis tööd 01.10.2019. Kolme-kuulisel üleminekuajal töötati tihe koostöös senise tegevjuhi Thomas Anderssoniga, kes siirdus Rootsi müügi- ja marketingijuhi ametikohale 01.01.2020.

● ASi Harju Elekter nõukogu otsustas oma 29.10.2019 koosolekul pikendada juhatuse liikmete **Tiit Atso** (Kontserni finantsjuht) ja **Aron Kuhu-Thalfeldti** (kinnisvara- ja energeetikateenistuse juhataja) volitusi järgmiseks kolmeaastaseks perioodiks algusega 01.11.2019.

● ASi Harju Elekter juhatuse esimees **Andres Allikmäe** siirdub pärast juhatuse liikme volituste lõppemist 03.05.2020 äriarenduse juhi ametikohale ASi Harju Elekter tegevjuhtkonnas.

Olulisemad sündmused ja tunnustused

- **Tütarettevõtte AS Harju Elekter**

Elektrotehnika sai jaanuaris tellimuse 54 eriotstarbelise komplektalajaama tarnimiseks Konecranesile aastase perioodi jooksul. Tarned on suunatud Araabia Ühendemiraatidesse.

- **Tütarettevõtte Energo Veritas OÜ** avas

1. aprillil uue müügiesinduse ja kesklaod Tallinnas Tuisu 19. Laienes tootesortiment elektri- ja nõrkvoolumaterjalide, telekomi- ja elektrivõrgu ehituse ja valgustuse valdkonnas ning suurenes toodete müügi võimekus Eestis. Atraktiivne asukoht ja avaramad ruumid loovad paremaid võimalusi klientide teenendamiseks ning kauba operatiivseks väljastamiseks.

- **Elektrikaupade projekti- ja jaemüüja Energo Veritas OÜ**

võitis teises kvartalis Elektrilevi OÜ jaotusvõrgu trafode hanke, mille maht on 1,3 miljonit.

- Soome majandusleht Kauppalehti tunnustas **Finnkumu Oy** tiitliga „Menestyjät 2019” tema majandustulemuste eest 2018. aasta juunist kuni 2019. aasta maini. Sellise tunnustuse saajaid iseloomustab väljakujunenud äritegevus,

stabiilne kasv, head tulemused ja kasumlikkus, tugev finantsstruktuur ja likviidsus jätkusuutliku tegevuse tagamiseks.

- Lähtudes ASi Harju Elekter nõukogu ja juhatuse otsusest koondada Kontserni kõik ettevõtted kaubamärgi Harju Elekter alla, kinnitati Leedu tütarettevõtte RIFAS UAB uueks ärimeks **Harju Elekter UAB**. Vastav nime muutuse kanne tehti Leedu äriregistris 02.07.2019. Ühise kaubamärgi kasutamine aitab tugevdada Kontserni konkurentsivõimet ning loob lisakasu ja võimalusi turunduses.

- 30.08.2019 allkirjastati ostu-müügileping, millega **ASi Harju Elekter tütarfirma Satmatic Oy** ostis Ulvila linnavalitsuse omanduses oleva kinnisvaraettevõtte Kiinteistö Oy Ulvila Sammontie 9. Tehingu hind oli 2,0 miljonit eurot. Tehingu käigus omandas Satmatic Oy 0,86 ha suuruse kinnistu koos sellel paiknevate tootmispindadega 4330 m² ulatuses. Tegemist oli Satmatic Oy ja Ulvila linnavalitsuse 17.11.2008 allkirjastatud lepingu lõpuleviimisega, mille järgi oli Satmatic Oy-l õigus omandada 10-aastase rendiperioodi järel Sammontie 9 asuv

Ulvila kinnistu koos tootmishoonega. Selline tegevus järgib põhimõtet, mille kohaselt kuuluvad Kontserni ettevõtete kasutuses olevad tootmispinnad Kontserni omandusse.

- **Telesilta Oy-l** valmis kolmandas kvartalis mitu projekti. Augustis valmis UTV Uusikau-punki laevatehases Poola Gdynia merendusameti tarbeks ehitatud töölaev Hydrograf-17, kus Telesilta Oy tegi töid elektrisüsteemi peatöövõtjana. Septembris andis UTV laevatehas kliendile üle esimese Soomes valmistatud hübriidparvlaeva Elvy, mille elektri- ja navigatsioonisüsteemi võtmed-kätte-lahendus valmis Telesilta Oy-s. Parvlaev hakkab sõitma Göta jõel Rootsis.

- **Kontserni tütarettevõtete – Energo Veritas OÜ ja AS Harju Elekter Teletehnika** – koostöös arendati Elektrilevi OÜ kiire interneti võrgu projekti (Last Mile) tarbeks välja seeria fiiber-optikakapi mudelid. Kappide tarned algasid septembris. Elektrilevi OÜ plaanib järgmise viie aasta jooksul projekti investeerida ligikaudu 100 miljonit eurot, millest materjalid moodustavad umbes viiendiku.

- **Leedu tütarettevõtte** avas septembris Panevežyses pidulikult uue tootmishalli. Ligi aasta kestnud laiendustööde käigus suurenesid tütar-ettevõtte kontori- ja tootmispinnad seniselt 3500 m²lt 9000 m²ni. Lisaks soetati Leedus 2019. aasta II kvartalis 1,9 ha olemasolevate kinnistutega piirnevat maad, et tagada võimalus edaspidisteks uuteks laiendusteks. Investeeringute kogumaht ulatus 3,5 miljoni euroni. Investeeringud tootmishoone laiendusse ja tehnoloogia uuendamisse võimaldavad oluliselt suurendada tootmisvõimsust, et tagada tarned klientidele laevaehituse ja tööstuse valdkonnas.

- **Kontserni ettevõtete igapäevane äritegevus ja tootmiskorraldus põhinevad rahvusvahelisele standardile** vastaval kvaliteedi- ja keskkonnapoliitikal ning kehtivaid ISO kvaliteedistandardeid rakendatakse enamikus Kontserni tootmisettevõtetes. Telesilta Oy alustas ettevalmistustööd ISO 9001 juurutamiseks 2018. aastal ning septembris 2019 tunnistas Bureau Veritas ettevõtte äri- ja tootmiskorralduse vastavaks rahvusvahelisele kvaliteedistandardile ISO 9001. AS Harju Elekter Teletehnika läbis ISO 9001:2015 ja 14001:2015 resertifitseerimisauditi ning 16.12.2019 anti ettevõttele uued kvaliteedi- ja keskkonnanjuhtimissüsteemi sertifikaadid. AS Harju Elekter Elektrotehnika läbis

auditiprotsessi, mille tulemusena anti talle peale kehtivate kvaliteedisertifikaatide ISO 9001 ja ISO 14001 ka sertifikaat ISO 45001.

- **ASi Harju Elekter tütarettevõtte Telesilta Oy ja Uudenkaupungin Työvene Oy** allkirjastasid lepingu elektritöödeks seitsmel rannavalvelaevale, mis ehitatakse Soome Piirivalve tarbeks. Lepingu maht on 4 miljonit eurot ning töid tehakse aastatel 2020–2023.

- **Tütarettevõtte AS Harju Elekter Elektrotehnika** võitis Elektrilevi OÜ hanke tehasetooteliste komplektalajaamade (võimsusega 630 ja 1000 kVA) ning kaasnevate komponentide tarnimiseks. 62 kuu pikkuse lepingu maht on 27,8 miljonit eurot.

- **Kontserni tütarettevõtted** on osalenud aktiivselt erialamessidel Eestis, Soomes ja Rootsis: Göteborgis toimunud Põhjamaade suurimal elektrivaldkonna messil „Elfack 2019“ esitleti 2500–4000 A lahenduste tarbeks Kontsernis välja arendatud MCC rivikapi süsteemi HECON ja kohaliku turu nõuetele disainitud seest teinudatavat metallalajaama HEKA 1VM SS2. Tampere toimunud elektri- ja sidevõrkude erialamessil tutvustati Verkosto energiajaotussektorile suunatud tooteid ning septembris

peetud Alihankinta messil tutvustati nii Satmatic Oy sõidukite laadimislahendusi ja jõudsalt kasvavat komponentide müüki kui ka ASi Harju Elekter Teletehnika kvaliteetseid andmesidevõrgutooteid. Eestis toimunud ehitusmessidel esitleti peamiselt Energo Veritas OÜ tootevalikut.

Aruandekuupäeva järgsed sündmused

Eesmärgiga lihtsustada müügi- ja turundustöö koordineerimist ning Soome tütarettevõtete juhtimist, otsustas Harju Elekter liita 2020. aasta jooksul Satmatic Oy-ga oma tütarettevõtted Finnkumu Oy ja Kiinteistö Oy Ulvilan Sammantie 9. Järgmise sammuna on plaanis viia kõik Soomes asuvad kinnisvarad Harju Elekter Kiinteistö Oy alla ning nimetada Satmatic Oy ümber Harju Elekter Oy-ks.

ASi Harju Elekter nõukogu nimetas oma 16.03.2020 toimunud koosolekul alates 4.05.2020 ettevõtte juhatuse esimeheks praeguse juhatuse liikme ja finantsjuhi Tiit Atso. Alates 4.05.2020 jätkab ASi Harju Elekter juhatuse kaheliikmelisena: Tiit Atso (juhatuse esimees) ja Aron Kuhi-Thalfeldt (juhatuse liige).

Koroonaviiruse (COVID-19) mõju

Esimesed teated uuest koroonaviirusest (COVID-19) jõudsid Hiinast Maailma Tervishoiuorganisatsioonini (WHO) 2019. aasta detsembris ja praeguseks on see levinud üle kogu maailma, põhjustades probleeme ettevõtetele ja üldisele majandustegevusele. 11. märtsil nimetas WHO koroonaviiruse puhangu pandeemiaks ning seetõttu on tänaseks paljudes riikides välja kuulutatud eriolukord. Koroonaviiruse leviku tõkestamiseks on piiratud ajutiselt Schengeni sise- ja välispiiri ületamist ning

taastatud piirikontrollid Euroopas. Samas on riigid ja valitsused kinnitanud, et kaubavahetus ja -veod jätkuvad piiranguteta.

Kontsern käsitleb haiguspuhangut aruandekuupäevajärgse mittekorrigeeriva sündmusena. Kuna olukord on ebakindel ja kiiresti arenev, ei pea me võimalikuks anda realistlikke kvantitatiivseid hinnanguid haiguspuhangu võimaliku mõju kohta Kontsernile. Tootmine ja äritegevus toimib kõigis tegevuskohtades ning olukorra muutumisel teavitame sellest eraldi börsiteatega. Võimalikud finantsmõjud kajastatakse Kontserni aruandluses 2020. aastal.

Kontserni tegevus aastal 2020

● Kontserni uue aasta fookus on suunatud muudatustele juhtimises ja koostöö suurendamisele

Aasta algas tegevjuhi vahetusega Rootsis ning jätkub kevadel muudatustega Kontserni juhatuses. Muudatustega kaasnevad uued juhtimispõhimõtted koos eesmärkide seadmisega ja visioonide rakendamisega. Lisaks on aasta jooksul tähelepanu all Soome ettevõtete koondukmine kaubamärgi Harju Elekter alla ning sarnast ettevõtete liitumise kava tuleb hoolikalt kaaluda ka Rootsis, kus praegu tegutsetakse kolme ettevõtte ja kaubamärgi all. Tahame kõigi oma partnerite jaoks olla üks ja ühtne Harju Elekter ning hoolimata ettevõtte asukohast pakkuda Kontserni parimat oskusteavet, tootvalikut ja lahendusi.

2020. aasta igapäevategevuse põhieesmärk on suunatud kasumlikkuse parandamisele. Sihikindla laiendamise kaudu oleme saavutanud Skandinaavia turul arvestatava positsiooni. Saavutatud on kõrge müügiimaht ning uus

prioriteet peab olema jätkusuutliku kasumi teenimine. Usume, et selle tagab Kontserni sisemise koostöö suurendamine müügis, tarneahelas ja oskusteabe jagamises ning ühtse kaubamärgi Harju Elekter kasutuselevõtt. Ettevõtete efektiivsemaks toimimiseks jätkame investeeringuid tehnoloogiate arendamisse – digitaliseerimisse ja automatiseerimisse.

Kontserni põhitegevusega seotud sektorites on ees huvitavad ajad. Põhjamaade elektrivõrkude renoveerimise kavade on nüüdseks kokku lepitud pikemaks perioodiks kui esialgu kehtestatud kiired tegutsemiskavad, kuid sadamate, raudteede ja maanteede elektrifitseerimine koos keskkonnasäästlikumate laevade ja sõiduvahendite kasutuselevõttuga on elektrivõimsuste pakkujatele väljakutse ning Harju Elektrile suur võimalus. Seetõttu panustame nii igapäevases äritegevuses kui ka tulevikku suunatud energiasäästlike toodete ja tehnoloogiate arendamisse. Lisaks tuleb silmas pidada eesseisvaid suuremahulisi ja pikemaajalisi hankeid. Kui eelmisel aastal võitsime taas Eesti turul meile olulise Elektrilevi OÜ alajaamade hanke, siis sel aastal ootavad meid ees uued hanked nii Soome kui ka Rootsi alajaamade turul.

2020. aastal jätkame investeerimist tööstuslikku kinnisvarasse nii enda jaoks kui ka kolmandatele osapooltele välja rentimiseks. Selleks oleme soetanud mitmeid perspektiivseid maatükke Eestis ja Leedus, millega seoses on käimas mitmed projekteerimised ja detailplaneeringute kehtestamised. Jätkub Allika Tööstuspargi arendamine: 2020. aasta sügisel valmib Laohotell II, mille enamik rendipindu on praeguseks eellepingutega kaetud. Lisaks võimalustele alustada uusi tööstusliku kinnisvara arendusi kaalume uusi päikeseenergia tootmise projekte. Meil on suurepärane kontsernisisene oskusteave päikeseenergia lahenduste vallas, mistõttu võime pakkuda päikeseenergia terviklahendust oma energiatootmisest huvitatud klientidele.

Kontsern on saavutanud kiire müügi kasvu tänu mitmetele ülevõtmistele, mistõttu oleme valmis ka tulevikus võimalike finantsinvesteeringute, ühinemis- ja ülevõtmisprojektide leidmiseks. Investeeringusettepanekutena võime tulevikus kaaluda nii alustavaid, meie sektoriga lähedalt seotud kasvuettevõtteid kui ka toimivaid müügi- ja tootmisorganisatsioone.

Finantskokkuvõte

KONTSERN	2019	2018	2017	2016	2015
KASUMIARUANNE (miljon eurot)					
Müügitulu	143,4	120,8	102,4	61,2	60,7
Ärikasum	3,3	2,4	5,4	3,2	3,3
Puhaskasum (emaettevõtte omanikele kuuluv)	2,5	1,5	^[2] 29,1	3,2	3,2
FINANTSSEISUNDI ARUANNE AASTA LÕPU SEISUGA (miljon eurot)					
Käibevara kokku	48,0	44,0	48,7	22,3	19,8
Põhivara kokku	59,9	54,2	41,3	51,7	46,7
Varad kokku	107,9	98,2	90,0	74,0	66,5
Omakapital (emaettevõtte omanikele kuuluv)	67,1	66,9	69,9	60,3	58,1
Omakapitali kordaja (%)	65,1	72,7	77,7	81,5	87,2
JUURDEKASVUTEMPOD [% võrreldes eelmise aastaga]					
Müügitulu	18,7	18,0	67,4	0,8	19,9
Ärikasum	35,6	-55,7	71,1	-2,9	47,1
Puhaskasum (emaettevõtte omanikele kuuluv)	59,1	-94,7	^[2] 804,9	0,9	-67,1
Varad	9,9	9,1	21,6	11,1	-4,6
Omakapital (emaettevõtte omanikele kuuluv)	0,2	-4,2	15,9	3,8	-0,7

Käibe ärirentaablus	= Ärikasum / Müügitulud*100
Käibe puhasrentaablus	= Puhaskasum (emaettevõtte omanikele kuuluv) / Müügitulud*100
Omakapital aktsia kohta	= Omakapital(keskmine, emaettevõtte omanikele kuuluv) / Aktsiate arvuga (perioodi keskmine)
Vara puhasrentaablus	= Puhaskasum (emaettevõtte omanikele kuuluv) / Keskmine vara*100
Omakapitali puhasrentaablus	= Puhaskasum (emaettevõtte omanikele kuuluv) / Keskmine omakapital (emaettevõtte omanikele kuuluv) *100
Omakapitali kordaja	= Keskmine omakapital (emaettevõtte omanikele kuuluv) / Keskmine varad*100
Puhaskasum aktsia kohta	= Puhaskasum (emaettevõtte omanikele kuuluv) / Keskmine aktsiate arv
P/E suhe	= Aktsia sulgemishind / Kasum aktsia kohta
Lühiajalise võlgnevuse kattekordaja	= Käibevara (keskmine) / Lühiajalised kohustused (keskmine)
Likviidsuskordaja	= Keskmine likviidsed varad (käibevara-varud) / Lühiajalised kohustused (keskmine)

KONTSERN	2019	2018	2017	2016	2015
TULUSUSE SUHTARVUD (%)					
Käibe ärirentaablus	2,3	2,0	5,3	5,2	5,4
Käibe puhasrentaablus	1,7	1,3	28,4	5,3	5,3
Varade puhasrentaablus (ROA)	2,4	1,7	35,5	4,6	4,7
Omakapitali puhasrentaablus (ROE)	3,7	2,3	44,7	5,4	5,5
AKTSIA (EUR)					
Keskmine aktsiate arv (1000 tk)	17 740	17 740	17 740	17 740	17 551
Omakapital aktsia kohta	3,78	3,86	3,67	3,34	3,32
Aktsia sulgemishind	4,21	4,12	5,00	2,83	2,63
Puhaskasum aktsia kohta	0,14	0,09	1,64	0,18	0,18
P/E suhe (kordaja)	30,07	45,78	^[2] 3,05	15,72	14,61
Dividend aktsia kohta	^[1] 0,18	0,18	0,24	0,18	^[3] 0,12
LIKVIIDSUSSUHTARVUD					
Lühiajalise võlgnevuse kattekordaja	1,6	2,2	2,4	2,1	2,7
Likviidsuskordaja	0,9	1,5	1,6	1,3	1,7
PERSONAL JA PALGAD					
Keskmine töötajate arv	778	713	567	455	472
Töötajate arv perioodi lõpu seisuga	791	736	630	480	470
Palgakulu (miljon eurot)	21,4	18,6	14,1	10,6	9,7

^[1] Juhatuse ettepanek
^[2] arvestab kasumit erakorralisest investeeringu müügist 2017
^[3] sh 0,07 eurot, aktsiakapitali väljamakse

Majanduskeskkonna ülevaade

Maailmamajandus

Maailmamajandust on 2019. aastal enim mõjutanud märksõnad: poliitilised pinged, rahvusvaheliste kaubandussuhete pingestumine, Brexit, tugev roheliikumine kliimanetraalsuse suunas ja keskpankade suur tugi majandusele.

IMFi esialgsetel andmetel kasvas maailmamajandus 2019. aastal umbes 3%, euroalal 0,9%, Ameerika Ühendriikides 2,4% ja Hiinas 6,1%. Tootmissektor on mõnevõrra aktiivsem ja on hakanud stabiliseeruma, kuid sellest hoolimata püsib üleilmne kaubandus tagasihoidlik. Hiina ja Ameerika Ühendriikide vahel sõlmitud esialgne kaubanduskokkulepe on toonud kaasa kaubanduspingete leevenemise ja see peaks aitama vähendada kaubanduse kasvu tõkestavate tegurite mõju ning lühiajalises vaates võib näha jälle rohkem helesinist taevast. Pikemas vaates on maailmamajanduse tuleviku suhtes palju ebakindlust ning eri seisukohti ja hinnanguid selle osas, milline võib olla pikaajaline mõju maailmamajandusele endiselt kestval ülimaldate intressidega ajastul, rekordiliseks kasvavanud võlakohustuste, aeglustuva üleilmse majandus-

kasvu ja tagasihoidliku inflatsiooni keskkonnas. Täiendavat muret tekitab tänaseks lahvatanud koroonaviiruse (COVID-19) kiirelt kasvav puhang, mille lühi- ja pikaajalisi mõjusid ei oska keegi täpselt prognoosida ei maailma ega Põhja- ja Baltimaade majanduste kontekstis.

Põhja- ja Baltimaad

Eesti Panga andmetel on Eesti peamiste kaubanduspartnerite majandused olnud võrdlemisi stabiilsed ja kerges kasvus. Läti ja Leedu majanduskasv tugines suurel määral kodumaisele nõudlusele: investeringud kasvasid ning eratarbimist suurendas majapidamiste sissetulekute kiire kasv. Kasvu toetasid ka Balti riikide ehitussektorid, mida eelkõige Leedus toetas Euroopa Liidu struktuurifondide rahastus ning tugevad tööjõunäitajad. Balti riikidest oli eelmisel aastal kiireim majanduskasv Eestis, kus see ulatus 4,3%ni, Leedus kasvas majandus 3,9% ja Lätis 2,8%.

Majapidamiste tarbimine toetas ka Põhjamaade majandust, kuid seda vähem kui Lätis ja Leedus. Küll aga aeglustus Soome ja Rootsi inves-

- **Balti riikidest oli eelmisel aastal kiireim majanduskasv Eestis, kus see ulatus 4,3%ni, Leedus kasvas majandus 3,9% ja Lätis 2,8%**

teeringute kasv, mida oli eriti teravalt tunda ehitussektoris. Rootsi majanduse kasv on märgatavalt aeglustunud pärast viimaste aastate tugevat tõusu. Rootsi majanduse kasvu on toetanud ka suurenenud teenuseeksport.

Eesti

Statistikaameti andmetel kasvas Eesti majandus neljandas kvartalis aastatagusega võrreldes 3,9% ja 2019. aastal terviklikult 4,3%. Tegevusaladest panustasid kasvu märkimisväärselt info ja side, kaubandus ning kutse-, teadus- ja tehnikaalane tegevus. Täiendavalt panustasid sisemajanduse koguprodukti ka töötlev tööstus, veondus ja laondus ning finants- ja kindlustus-

tegevus. Märkimisväärne roll oli ka erakordsetel teguritel, näiteks suurel põllumajandussektori panusel.

Eesti majandus on tsükliliselt jätkuvalt kõrgkonjunktuuris. Sellele viitavad nii kiire palgakasv kui ka madal tööpuudus ning ettevõtete kasvanud ootused majandusaktiivsuse nõrgenemisele. Majanduskasvu on toetanud ka tugev sisenõudlus ja eratarbimine, mis on kasvanud väga laiapõhjaselt. Kerges kasvus on ka ette-

võtete ja majapidamiste investeeringud. Eesti eksport on maailmamajanduse jahtumisele seni hästi vastu pidanud. Jooksevkonto ülejääk 2019. aastal oli 1,2%, mis on mõnevõrra vähenenud võrreldes eelmise aastaga.

Kahanenud välisnõudluse ja sisemiste kasvuressursside ammendumise tõttu prognoositakse Eestile järgnevatel aastatel majanduskasvu aeglustumist.

● **Majanduskasvu on toetanud ka tugev sisenõudlus ja eratarbimine, mis on kasvanud väga laiapõhjaselt**

Allikad: IMF, Eesti Pank, Statistikaamet, SEB Pank, Swedbank

Tegevustulemused

Kontserni struktuur

2019. majandusaasta aruandes on rida-realt konsolideeritud ASi Harju Elekter (konsolideeriva üksuse) ning tema tütarettevõtete ASi Harju Elekter Elektrotehnika, ASi Harju Elekter Teletehnika, Energo Veritas OÜ, Satmatic Oy ja tema tütarettevõtted Finnkumu Oy ja Kiinteistö Oy Ulvila Sammontie 9; Telesilta Oy, Harju Elekter Kiinteistöt Oy, Harju Elekter AB, SEBAB AB, Grytek AB ja Harju Elekter UAB finantsaruanded.

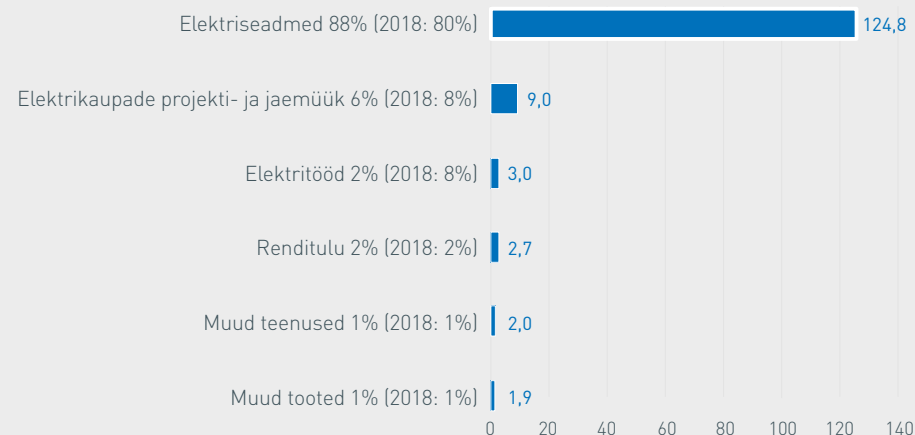
Müügitulu ja kasum

Kontserni eesmärk jätkata turuosa kasvutamist Põhjamaades on näidanud positiivset tulemust. Leedu ja Rootsi tütarettevõtted kasvatasid müügikäivet ning tootmisega tegelevad Soome tütarettevõtted suutsid energiavõrgu toodete müügi mõningast langust kompenseerida töössektori ja taastuenergia projektide kasvuga. Tehase laiendus Leedu tütarettevõttes on nende müügimahtu 2019. aastal mitmekordistanud.

Konsolideeritud MÜÜGITULU	Konsolideeritud ÄRIKASUM	Konsolideeritud PUHASKASUM
143,4 miljonit eurot (2018: 120,8)	3,3 miljonit eurot (2018: 2,4)	2,4 miljonit eurot (2018: 1,5)

Müügitulu tegevusalade lõikes

miljonit eurot

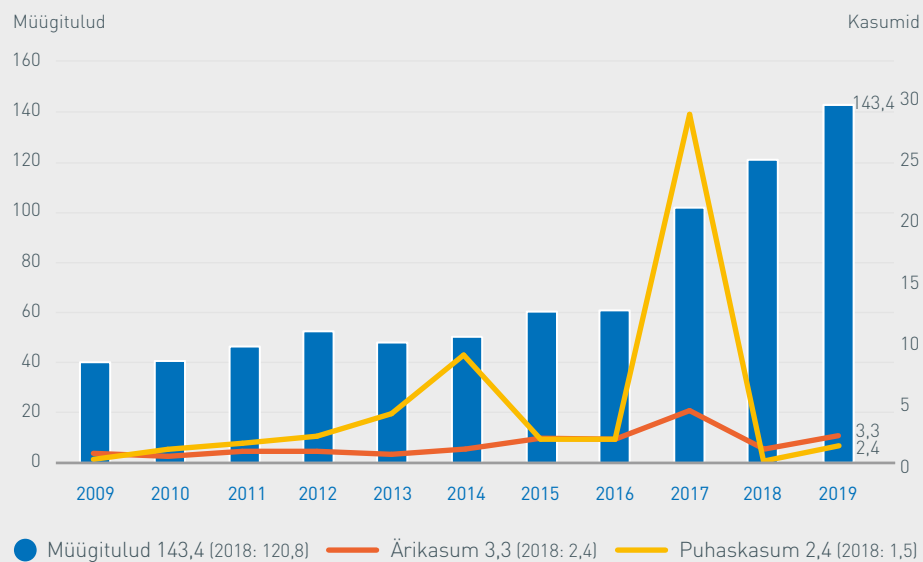
TEGEVUSTULEMUSED

Kontserni põhitegevus on arendada ja toota elektrijaotus-, juht- ja jõuautomaatikaseadmeid ning mitmesuguseid metalltooteid. Lisaks teenitakse müügitulu tööstusliku kinnisvara rendilt ning laevaehitussektori elektritöödelt.

Kokkuvõttes oli 2019. aasta konsolideeritud müügitulu 143,4 (2018: 120,8) miljonit eurot, äri- kasum 3,3 (2018: 2,4) miljonit eurot ja äri- kasum enne kulumit 6,8 (2018: 5,0) miljonit eurot. Äri- rentabluseks kujunes 2,3% (2018: 2,0%) ja äri- rentabluseks enne kulumit 4,7% (2018: 4,1%). Kasumlikkust mõjutasid enim madalama margi- naaliga toodete müügi- mahu kasv Rootsi turul, mitme mahuka projekti kliendipoolsete tähtaegade edasilükkumine, Rootsi krooni kursi muutus ning Eesti ettevõtete tootmis- võimsuse alakoormatus Soome elektrivõrkude väiksema tellimusmahu tõttu. Kokkuvõttes oli aruandeaasta konsolideeritud puhaskasum 2,4 (2018: 1,5) miljonit eurot, millest Emaettevõtte omanike osa moodustas 2,5 (2018: 1,5) miljonit eurot. Puhaskasum aktsia kohta oli 0,14 (2018: 0,09) eurot.

Müügitulud, puhas- ja äri- kasumid

miljonit eurot

Turud

Kontserni põhiturud on jätkuvalt Eesti, Soome ja Rootsi, millele on lisandunud Norra. Kontserni Eesti ettevõtted panustavad jätkuvalt tegevusse koduturul, osaledes võimalikes hangetes, müües jae- ja projektimüügiks elektriseadmeid ning pakkudes tööstuslikke rendipindu äriklientidele. Kontsern müüs 2019. aastal Eesti turule 11,7% oma toodetest ja teenustest, teenides aruandeaastal 16,7 (2018: 15,4) miljonit eurot müügitulu. Kontserni müük väljapoole Eestit moodustas aruandeaastal 88,3% ning võrreldaval perioodil 87,2%.

Aastate võrdluses on müük Soome turule vähenenud 3,7 miljoni euro võrra 71,8 miljoni euroni. Müügitulu langust mõjutas enim Soome elektri- ja võrguehitusobjektide renoveerimise kava esialgse mahu kahandamine. Samas kasvas elektriseadmete müük teistes valdkondades. Kokkuvõttes andis Soome turg Kontserni müügitulust 50,1%, mis oli küll 12,4 protsendipunkti vähem kui võrreldaval perioodil, kuid jätkab endiselt Kontserni suurima turuna. Soome

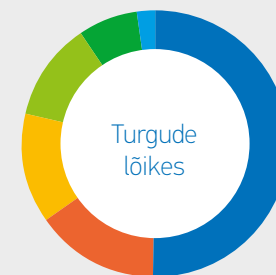
туру osakaalu languse Kontserni müügitulust tingis ka müügimahtude hoogne kasv Rootsi, Norra ja Hollandi turule.

Rootsi turult teenitud müügitulu oli aruandeaastal 19,5 miljonit eurot, mis oli 44,5% ehk 6 miljonit eurot enam kui 2018. aastal. Kasvu tagas nii alajaamade müügi suurenemine Rootsis kui ka suuremate projektide lisandumine Rootsi tütarettevõtetele. Rootsi turu osakaal konsolideeritud müügitulust tõusis 13,6%ni.

Kontserni Leedu tütarettevõtte eduka müügitöö tulemusena on enim suurenenud Kontserni müük Norra turule, kasvades eelneva perioodiga võrreldes 2,5 korda 21,6 miljonit euroni. Mitmekordistunud müügimaht on tõstnud Norra turu osakaalu Kontserni müügitulus 15,0%ni, jõudes Kontserni turgudest teisele kohale.

2018. aasta teisel poolel alustati tarneid Hollandi turule, kus on õnnestunud saavutada stabiilne müügitulu tõus. Aastate võrdluses kasvas müük Hollandi turule 7,3 miljoni euro võrra 10,3 miljoni euroni, moodustades aruandeaasta konsolideeritud müügitulust 7,2%.

Müügitulu osakaal

50%	●	Soome (2018: 63%)
15%	●	Norra (2018: 7%)
14%	●	Rootsi (2018: 11%)
12%	●	Eesti (2018: 13%)
7%	●	Holland (2018: 2%)
2%	●	Muud (2018: 4%)

Müügitulu muudelt turgudelt vähenes aastaga 1,2 miljonit eurot 3,5 miljoni euroni. Muudest turgudest olid suurimad Poola, Läti, Taani, Austria ja Šveits, kust teeniti aruandeaastal kokku 3,1 miljonit eurot.

Tulud segmentide lõikes

Kontserni tegevus jaotub kolme segmenti: tootmine, kinnisvara ja muud tegevused. Tootmistegevus andis suurima osa ehk 87,1% (2018: 82,6%) ning kinnisvara ja muud segmenteerimata tegevused kokku 12,9% (2018: 17,4%) konsolideeritud müügitulust. Aastaga kasvas tootmissegmenti müügitulu 25,0 miljoni euro võrra 124,8 (2018: 99,8) miljoni euroni, millest 99,9% saadi elektriseadmete müügist.

Kinnisvarasegmenti renditulu teenitakse Keila, Allika ja Haapsalu tööstusparkide rendipindadelt. Vastvalminud tootmis- ja laopinnad Allika tööstusparkis anti rendile 2018. aasta viimases kvartalis, seega suurenes aruandeaasta kinnisvarasegmentilt teenitud müügitulu aastate võrdluses 24,8% ja jõudis 3,3 (2018: 2,6) miljoni euroni. Kokkuvõttes moodustas kinnisvarasegmenti müügitulu Kontserni müügitulust 2,3% (2018: 2,2%).

Muude segmenteerimata tegevuste müügitulu on vähenenud aastaga 3,1 miljoni euro võrra 15,3 miljoni euroni, moodustades 10,6% (2018: 15,2%) konsolideeritud müügitulust. 2018. aasta esimesel poolaastal teostati suuremahulisi elektritöid laeva-

ehituse sektoris, mis seletab muude segmenteerimata tulude vähenemise aruandeaastal.

Kulud

Äritegevuse kulud olid aruandeaastal kokku 140,1 (2018: 118,3) miljonit eurot. Põhiosa kulude juurdekasvust, 20,3 miljonit eurot, andis müüdüd toodete ja teenuste kulude suuremine. Peamiseks põhjuseks olid planeeritust suuremad projektide elluviimise kulud Rootsis, mida omakorda mõjutas Rootsi krooni kursi muutus. Müüdüd toodete ja teenuste kulude kasv edestas müügitulude kasvutempot 0,7 protsendipunkti võrra, vähendades brutokasumi marginaali võrreldava perioodi näitaja suhtes 0,5 protsendipunkti.

Kontserni ettevõtted on osalenud mitmetel erialamessidel ning otsivad aktiivselt võimalusi ärimahtude suurendamiseks. Keskendumine ekspordi kasvatamisele on toonud kaasa turustuskulude suurenemise 0,4 miljoni euro võrra 5,7 miljoni euroni. Turustuskulude osakaal Kontserni müügituludest on aastate võrdluses langenud, moodustades 4,0% (2018: 4,4%). Uute ettevõtete integreerimisega seotud lisa-

kulutused, arendusprojektide käivitamine ning igapäevatöö tootmise automatiseerimiseks, et vähendada sõltuvust tööjõust, on toonud kaasa üldhalduskulude mõningase tõusu aruandeaastal. Kulude kasvutempo (12,2%) jäi siiski väiksemaks müügitulu juurdekasvule (18,7%). Üldhalduskulud suurenesid aastaga 1,0 miljoni euro võrra 9,2 miljoni euroni, moodustades 2019. aasta Kontserni müügitulust 6,4% (2018: 6,8%).

Tootmise laienemiseks palgatud uute töötajate lisandumine Leedu tütarettevõttes ning kohaliku kvalifitseeritud tööjõu nõudlusega kaasnev palgasurve on kasvatanud aruandeperioodi tööjõukuluseid. Lisaks on aruandeaasta jooksul tööjõukuluna kajastatud aktsiaoptsiooniprogrammide kulu summas 189 (2018: 97) tuhat eurot. Tööjõukulud suurenesid aastaga 8,4% 26,5 miljoni euroni. Tööjõukulude määr moodustas aruandeaasta müügitulust 18,5%, vähenedes võrreldava perioodi näitaja suhtes 1,8 protsendipunkti võrra. Aruandeaastal maksti töötajatele palkade ja tasudena välja 21,4 (2018: 18,6) miljonit eurot ning keskmine töötasu Kontserni ühe töötaja kohta oli 2 296 eurot, kasvades võrreldava perioodi suhtes 6,0%.

Finantsseisund

Aruandeperioodi lõpu seisuga moodustasid käibevarad 44,5% (2018: 44,8%) ja põhivarad 55,5% (2018: 55,2%) varade maksumusest ning võõrkapital 37,9% (2018: 31,8%) ja omakapital 62,1% (2018: 68,2%).

Aruandekuupäeva seisuga oli Kontserni varade maht 107,9 miljonit eurot, suurenedes aastaga 9,7 miljoni euro võrra. Müügitellimuste ja tootmismahtude kasvuga on Kontserni käibevara aastaga suurenenud 9,1%, jõudes 48,0 miljoni euroni, sh kasvasid varud 1,6 miljonit eurot, raha ja raha ekvivalendid 1,7 miljonit eurot ning nõuded 0,7 miljonit eurot.

Põhivara maksumus finantsseisundi aruandes suurenes aastaga 5,7 miljoni euro võrra 59,9 miljoni euroni. Kontsern on aasta jooksul investeerinud kinnisvarasse 0,9 (2018: 2,6) miljonit eurot, materiaalsesse põhivarasse 4,2 (2018: 6,6) miljonit eurot ja immateriaalsesse põhivarasse 0,4 (2018: 1,4) miljonit eurot. Kokku investeeris Kontsern aruandeaastal põhivarasse 5,5 miljonit eurot. Enamik investeringutest

Aruandeperioodi lõpu seisuga moodustasid varade maksumusest

KÄIBEVARAD	PÕHIVARAD	VÕÕRKAPITAL	OMAKAPITAL
44,5% (2018: 44,8%)	55,5% (2018: 55,2%)	37,9% (2018: 31,8%)	62,1% (2018: 68,2%)

suunati Leedu tütarettevõtte tootmishoone laiendusse, selle teenindamiseks vajaliku taristu ehitusse ja uutesse tootmisseadmetesse. Ülejäänud osa investeringutest paigutati Kontserni ettevõtete ja tööstusparkide arendusprojektidesse ning Eesti tütarettevõtte uue esinduskaupluse ja kesklao käivitamisele. Võrreldaval perioodil investeeriti põhivarasse kokku 10,6 miljonit eurot, millest 1,0 miljonit soetati äriühenduste kaudu.

Aruandekuupäeva seisuga oli Kontsernil kohustusi kokku 40,9 (31.12.2018: 31,2) miljonit eurot, millest lühiajalised kohustused moodustasid 80,5% ehk 33,0 miljonit eurot ja võrreldaval perioodil 82,4% ehk 25,7 miljonit eurot.

Lühiajalised kohustused kasvasid aastaga 7,2 miljoni euro võrra, sh võlad tarnijatele ja muud võlad kokku 1,5 miljonit eurot 16,4 miljoni euroni ja lühiajalised võlakohustused 4,6 miljonit eurot 11,3 miljoni euroni.

- **Enamik investeringutest suunati Leedu tütarettevõtte tootmishoone laiendusse, selle teenindamiseks vajaliku taristu ehitusse ja uutesse tootmisseadmetesse**

31.12.2019 seisuga moodustasid intressikandvad võlakohustused Kontserni kohustustest kokku 46,9% ja varade maksumusest 17,8%, 31.12.2018 seisuga olid vastavad näitajad 38,8% ja 12,3%. Kontsernil oli intressikandvaid võlakohustusi kokku 19,2 (31.12.2018: 12,1) miljonit eurot, millest lühiajaline osa moodustas 11,3 (31.12.2018: 6,7) miljonit eurot. Pikaajalised võlakohustused kasvasid aastaga 2,5 miljonit eurot 8,0 miljoni euroni. Pikaajalist laenu ja kapitaliliisingut on kasutatud seoses kinnisvaraarendustega Eestis ja Leedus ning investeringuga automaatsesse lehtmetalli stantsimis-painutusliini. Uute IFRS 16 „Rendilepingud“ arvestuspõhimõtete rakendamise tõttu oli lühi- ja pikaajaliste võlakohustuste muutus 1,9 miljonit eurot.

Rahavood

Aruandeaastal olid rahavood kokku positiivsed summas 1,8 miljonit eurot, võrreldaval perioodil oli rahavoog välja 7,7 miljonit eurot. Äritegevusest tuli raha sisse 6,2 miljonit eurot, võrreldaval perioodil läks raha välja 3,4 miljonit eurot.

Aruandeaastal maksti erinevate investeringute eest kokku 6,4 (2018: 10,9) miljonit eurot, mille hulgas kinnisvarainvesteeringute, materiaalse ja immateriaalse põhivara eest tasuti kokku 5,7 (2018: 7,9) miljonit eurot. Kokkuvõttes läks aruandeaastal investeerimistegevusest raha välja 5,5 (2018: 5,7) miljonit eurot.

● Aruandeaastal olid rahavood kokku positiivsed summas 1,8 miljonit eurot

---

2019. aastal maksti 2018. aasta eest dividendide summas 3,2 miljonit eurot ehk 0,18 eurot aktsia kohta, mis oli 1,1 miljon eurot vähem kui aasta varem, ning lühi- ja pikaajalist laenu võeti kokku 6,8 (2018: 7,2) miljonit eurot, tuues kokkuvõttes finantseerimistegevusest raha sisse 1,2 (2018: 1,3) miljonit eurot.

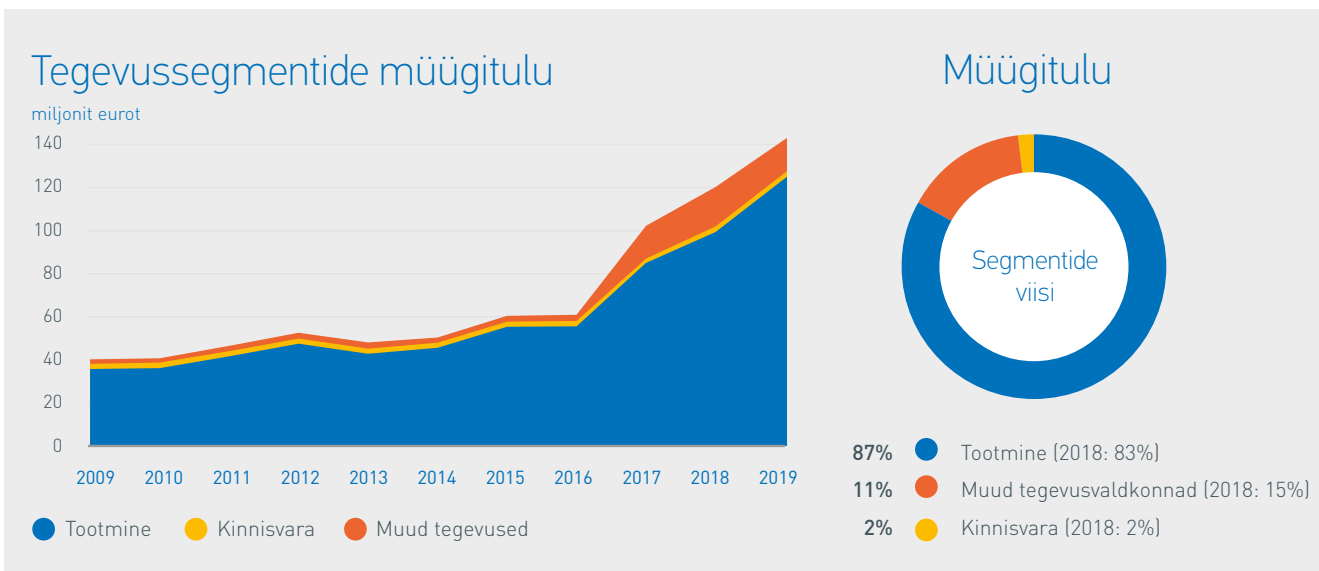
Tegevussegmentid

31.12.2019 seisuga lõppenud majandusaastal toimus Kontserni tegevus kahes valdkonnas, mis olid piisavalt suure osakaaluga, et moodustada eraldi kajastatavat segmenti ning millega kaasnenud riskid ja hüved olid oluliselt erinevad ja selgelt piiritletavad. Need segmentid olid tootmine ja kinnisvara.

Tootmissegmenti iseloomustavad tegevused on elektrienergia jaotus-, lülitus- ja muundamis-seadmete ning automaatika-, protsessijuhtimis- ja mootorijuhtimis-seadmete disainimine, müük, tootmine ja järeelteenindus.

Kinnisvarasegment hõlmab tööstusliku kinnisvara arendamist, projektijuhtimist, rentimist ning sellega kaasnevat muid teenuseid rendipartneritele ja Kontserni ettevõtetele.

Muud tegevused koondab enda alla ülejäänud segmenteerimata tegevusvaldkonnad, kus iga tegevusala ei ole piisavalt suure osakaaluga, et eraldi kajastatavat segmenti moodustada. Sellised tegevused on näiteks finantsinvesteeringute juhtimine, elektrikaupade jae- ja projektimüük ning laevaehituse elektriinstallatsioonitööd.

Tootmine

Tootmise segment hõlmab elektriseadmete tehaseid Eestis (AS Harju Elekter Elektrotehnika), Soomes (Satmatic Oy ja Finnkumu Oy), Rootsis (SEBAB AB) ning Leedus (Harju Elekter UAB), kus tehaste põhitoodangu moodustavad seadmed kesk- ja madalpinge elektrienergia jaotuseks (eri tüüpi alajaamad, kaablijaotus- ja liitumiskilbid) ning automaatika- ja juhtimis-

keskused energia-, tööstus- ja merendussektori ning taristu objektide tarbeks. Samuti kuuluvad tootmise segmenti AS Harju Elekter Teletehnika (Eestis), mis valmistab lehtmataltooteid elektrotehnika ja telekomi sektorile ning tehniliste hoonete tootja Grytek AB (Rootsis). Tootmissegmenti kuuluvad ka Soomes asuvad kinnisvaraettevõtted Harju Elekter Kiinteistöt Oy ja Kiinteistöt Oy Ulvila Sammontie 9. Mõlema ettevõtte põhitegevuseks on Kontsernile kuuluva tööstusliku kinnisvara haldamine.

TEGEVUSSEGMENTID

Tootmissegmenti äritulud olid 2019. aastal 129,1 miljonit eurot, millest müügitulu kontserni-välistelt klientidelt moodustas 124,8 miljonit eurot, võrreldaval perioodil olid vastavad näitajad 102,9 miljonit eurot ja 99,8 miljonit eurot. Tootmissegment andis konsolideeritud müügitulust 87,1% (2018: 82,6%). Tootmise segmenti 25%ne tulude kasv oli laiapõhjaline ja tugines mitme ettevõtte tugevale sooritusele, kuid teisest märkimisväärselt enam kasvatas müügitulusid Harju Elekter UAB.

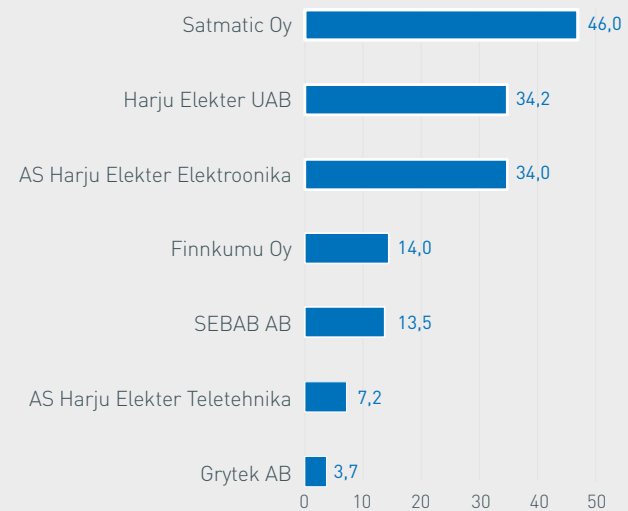
Segmenti müügitulu

30%	●	Satmatic Oy
22%	●	Harju Elekter UAB
22%	●	AS Harju Elekter Elektrotehnika
9%	●	Finnkumu Oy
9%	●	SEBAB AB
5%	●	AS Harju Elekter Teletehnika
3%	●	Grytek AB

Tootmissegmenti ettevõtete müügitulud

miljonit eurot

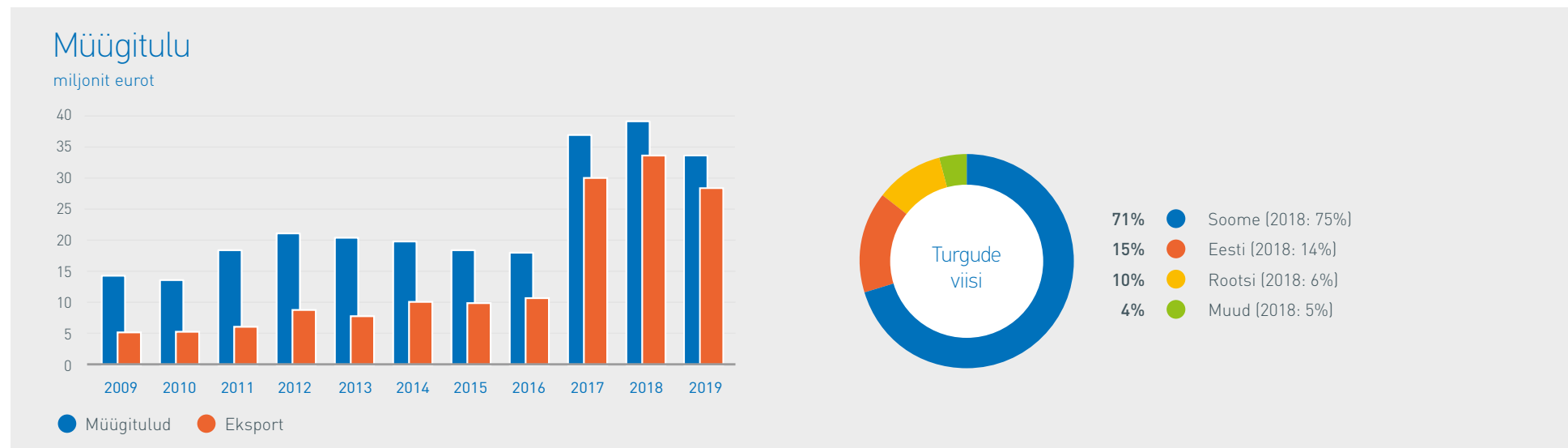

AS Harju Elekter Elektrotehnika võitis Elektrilevi OÜ hanke Eestis

Tütarettevõtte AS Harju Elekter Elektrotehnika võitis Elektrilevi OÜ hanke tehase tootliste komplekt-alajaamade võimsustega 630 kVA ja 1000 kVA ning kaasnevate komponentide tarnimiseks Eestisse. 62 kuu pikkuse lepingu maht on 27,8 miljonit eurot.

AS Harju Elekter Elektrotehnika

ASi Harju Elekter 100% tütarettevõtte AS Harju Elekter Elektrotehnika on juhtiv kesk- ja madalpingeliste elektriseadmete arendaja, tootja ja turustaja. Ettevõtte kontor ja tehas asuvad Keila Tööstuspargis, kus on kasutuses ligi 23 100 m² tootmis-, lao-, hoovi- ja kontoripindu. Ettevõttes töötas aruandeaasta lõpu seisuga 208 (2018: 245) inimest, neist viiendik müügi- ja tootearendusvaldkonnas. Alates 01.04.2019 täidab ettevõtte juhataja ametikohustusi senine müügi-osakonna juhataja Indrek Ulmas.

2019 oli ASile Harju Elekter Elektrotehnika väljakuutseterohke aasta, mil seisti silmitsi olulise tellimuste mahu vähenemisega. Soome elektri- ja võrguehitusobjektide renoveerimise kava esialgse planeeritud mahu vähenemine ning sellega seoses tellimuste pikendamine järgmistele perioodidele põhjustas müügi- ja kasumlikuse vähenemise. 2019. aasta müügitulu kokku oli 34,0 (2018: 39,3) miljonit eurot, mis oli 13,4% vähem kui 2018. aastal. Aruandeaastal moodustas eksport ettevõtte müügi- ja kasumlikusest 85%

(2018: 86%). Peamised sihtturud olid jätkuvalt Soome ja Rootsi, kuid neile on jõudsasti lisandunud ka Holland. Eesti turu osakaal ettevõtte müügitulust on võrreldes eelnevate perioodidega püsinud stabiilsel tasemel.

Suurimate äriliste õnnestumistena 2019. aastal võib esile tõsta mitmed uued hankevõidud. Jaanuaris saadi tellimus 54 eriotstarbelise komplektalajaama tarnimiseks Konecranesile, mille realiseerimisega jõuti aasta lõpuks lõpu-

sirgele. Neljandas kvartalis võideti Elektrilevi OÜ hange tehasetooteliste komplektalajaamade ja nendega kaasnevate komponentide tarnimiseks. Elektrilevi OÜga sõlmitud 62 kuu pikkuse lepingu maht on 27,8 miljonit eurot. Lisaks teeb head meelt väga tugev tarnekindlus, mis on kindlasti ka üks prioriteete tulevikus. Aktiivne müügitöö erialajaamade valdkonnas on avanud uusi koostöövõimalusi tehnoloogiapartneritega ka keerukamate ja töömahukamate projektide teostamiseks. Tänu varasemale positiivsele kogemusele jätkati uute lepingute toel partnerlust nii sadamakraanade elektrifitseerimisel kui ka mitmete taastuenergia lahenduste osas.

Arendustegevuste vaates töötati välja ja juurutati paralleelselt tootmises mitut uut toote-

lahendust, samuti optimeeriti seeriatootmist. Viimases kvartalis tehti tootmises olulised struktuurimuudatused ning käivitati uued tootmisgrupid ja rutiinid. Lisaks koolitati mitme valdkonna töötajaid, korraldati eri koolitusi müügi- ja juhtimispädevuse suurendamiseks ning arendati inseneride planeerimise ja projekteerimise kvaliteeti. AS Harju Elekter Elektrotehnika läbis auditiprotsessi, mille tulemusena omistati ettevõttele lisaks kehtivatele kvaliteedisertifikaatidele ISO 9001 ja ISO 14001 ka sertifikaat ISO 45001.

2020. aastal jätkatakse võtmeklientide tellimusmahtude teenindamist. Ettevõtte fookuses on kulude kokkuvõtte ja kasumlikkus. Eesmärkide saavutamiseks panustatakse üha enam efek-

● **Arendustegevuste vaates töötati välja ja juurutati paralleelselt tootmises mitut uut tootelahendust, samuti optimeeriti seeriatootmist**

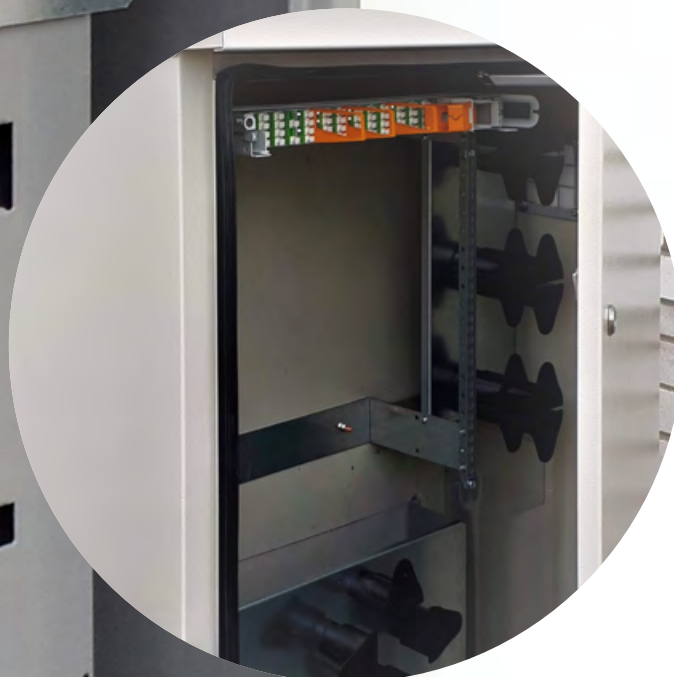
---

tiivsuse tõstmisele, ettevõtte müügiorganisatsiooni tugevdamisele, toodete tutvustamisele ning parimate juhtimistavade rakendamisele. Konkurentsivõime kasvatamiseks tagatakse pidev toodete arendamine ja kliendikeskne konsultatiivne müük. Jätkub ASi Harju Elekter Elektrotehnika tihe koostöö teiste Kontserni ettevõtetega nii kodu- kui ka eksporditurudel.

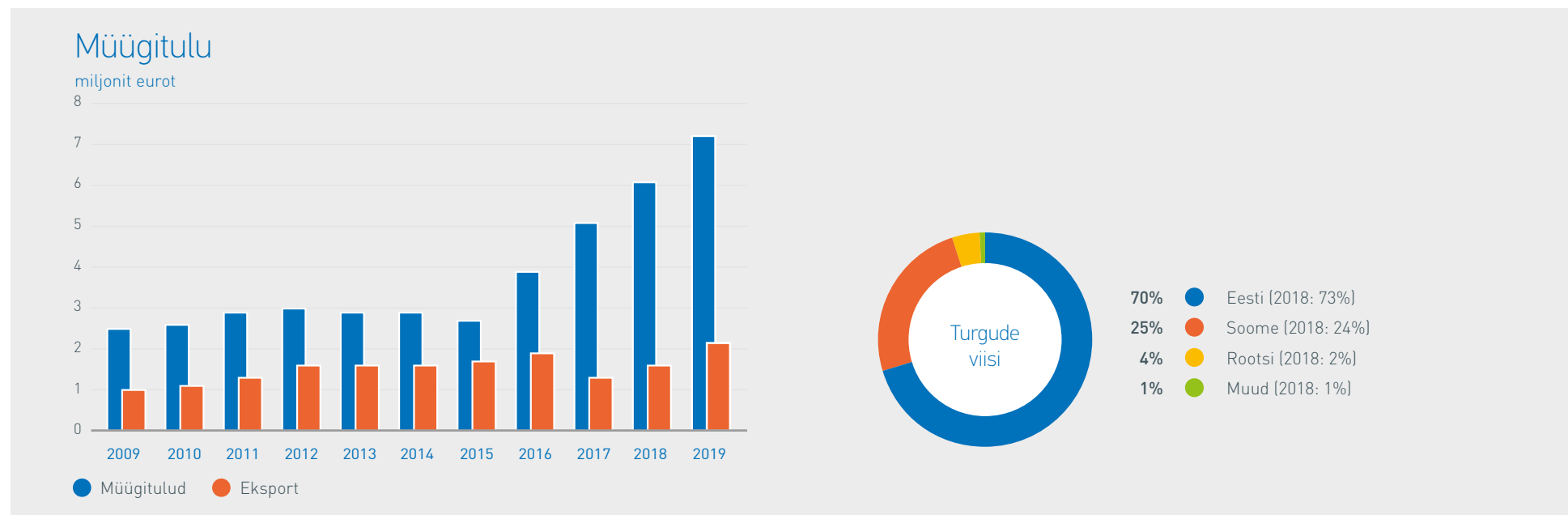

AS Harju Elekter Teletehnika ja Energio Veritas last mile projekt

Kontserni tütarettevõtte – elektrikaupade projekti- ja jaemüüja Energio Veritas OÜ ning metallitehase AS Harju Elekter Teletehnika – koostöös arendati Elektrilevi OÜ kiire interneti võrgu projekti (last mile) tarbeks välja neli välist fiiberoptikakapi mudelit. Kappide tarned algasid septembris. Elektrilevi OÜ plaanib järgmise 5 aasta jooksul projekti investeerida ligikaudu 100 miljonit eurot, millest materjalid moodustavad umbes viiendiku.

AS Harju Elekter Teletehnika

AS Harju Elekter Teletehnika on ASi Harju Elekter 100% tütarettevõtte, kelle põhitegevuseks on erinevate lehtmetailtoodete tootmine energeetika ja elektrotehnika sektoritele. Lisaks valmistab ja müüb ettevõtte lehtmetailist andmesidevõrgu sidekappe ja lisatarvikuid telekommunikatsioonisektorile ning teeb allhanketöid lehtmetaili

töötlemise ja viimistluse alal. ASi Harju Elekter Teletehnika Keilas asuv 9000 m² tehas on oma tootmismahutudega üks suurimaid õhukeste lehtmetailtoodete valmistajaid lähipiirkonnas. Ettevõtte koosseisu kuulub ka mehaanikaosakond, mis tegeleb peamiselt eritellimuste täitmisega Keila Tööstuspargi ettevõtetele.

● **Tootegruppide lõikes kasvab enim kontsernisisene lehtmetailtoodete müük**

Ettevõttes töötas 2019. aasta lõpu seisuga 86 (2018: 103) inimest ja 2019. aastal keskmiselt 101 (2018: 96) inimest. Töötajatest umbes 80% on otseselt tootmisprotsessidega seotud.

Kuigi müügitulu kasv jäi oodatust väiksemaks, suurenes 2019. aasta müügitulu võrreldes 2018. aastaga 18% ja jõudis 7,2 (2018: 6,1) miljoni euroni. Müügitulust 29,6% (2018: 26,7%) teeniti välis-turgudel. Suurimad ekspordiartiklid olid andme-sidevõrkude räkid, räkikapid ja nende lisatarvikud. Toote-gruppide lõikes kasvas enim kontsernisisene lehtmetailtoodete müük. Peamiste sihtturgudena saab esile tuua Soomet ja Rootsit. Müük kodu-turule suurenes aruandeaastal 13,4%.

Aruandeaastat jääb ilmestama suur tootmis-mahtude ja efektiivsuse kõikumine periooditi. Fookus oli seotud klientidele parima teenuse nii

tarnekindluse, kvaliteedi ja kogu terviku pakku-mises, mis ka õnnestus. Väljakutseks oli kom-penseerida võtmeklientide ootamatu nõudluse vähenemist uute projektidega. Ettevõttes restruk-tureeriti müügitegevused ja tootmisprotsessid ning alustati uute projektide toodete väljatöta-mist, mille tootmine algab plaanitult 2020. aastal. Koostöös Kontserni elektrikaupade projekti- ja jaemüüja Energo Veritas OÜga arendati Elektrilevi OÜ kiire interneti võrgu projekti (Last Mile) tar-beks välja seeria fiiberoptikakapi mudelid. Kap-pide tarned algasid septembris.

2020. aasta fookus on suunatud müügimahtude suurendamisele müügitegevuste aktiveerimise ja efektiivsuse kasvu kaudu. Jätkuvalt on tähelepanu all tootlikkuse ja planeerimistäpsuse parendami-sega seotud teemad ning hinnariskide maanda-mine lehtmetaili ostul. Tootlikkuse ja efektiivsuse

● 2020. aasta fookus on suu-natud müügimahtude suuren-damisele müügitegevuste akti-veerimise ja efektiivsuse kasvu kaudu

suurendamiseks investeeritakse aasta jooksul painutusosakonnas robotiseerimisse ning tehase-üleselt Lean-meetodite rakendamise koolitus-programmi. Lisaks on töös mitmed arendust vaja-vad tooted. Pikas perspektiivis on ettevõtte kõik-tegevused ajendatud soovist saada klientide esi-meseks valikuks nii omatoodete kui ka allhanke toodete/teenuste osas ning toetada kliente nende eesmärkides.

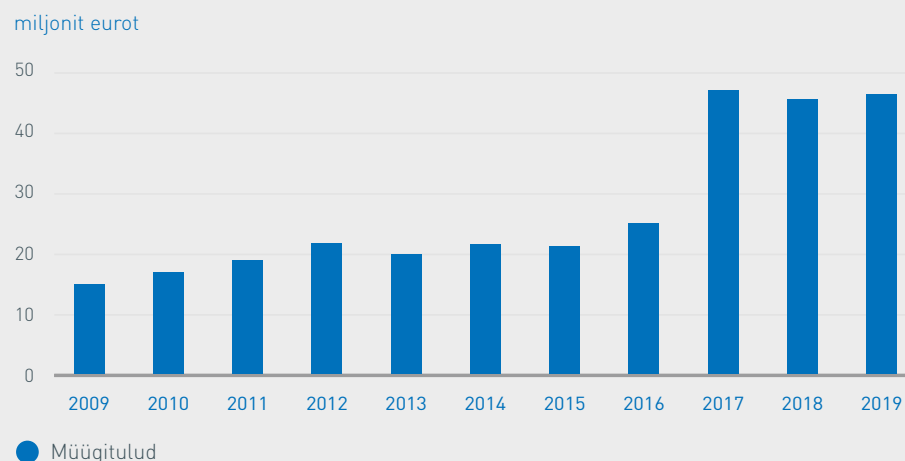
Satmatic Grupp

Satmatic Grupi moodustavad 31.12.2019 seisuga Satmatic Oy, peakontoriga Soomes Ulvilas ning tehastega Ulvilas ja Keraval, tema Kurikkas paiknev tütarettevõtte Finnkumu Oy ning aruandeaastal omandatud kinnisvaraettevõtte Kiinteistö Oy Ulvila Sammontie 9, mis omab Ulvilas asuvat 0,86 ha suurust tootmisüksuse kinnistut ja 4330 m² tootmishoonet. Kinnisvaraettevõtte, mille soetamine viidi lõpuni pärast 10-aastast ostu- ja rendiperioodi lõppemist, põhitegevuseks on Kontserni kasutuses oleva tootmispinna haldamine ning ettevõtte põhitegevusel ei ole mõju Kontserni konsolideeritud müügitulule.

Satmatic Grupi ettevõtete 2019. aasta konsolideerimata müügitulu kokku oli 60,0 (2017: 59,0) miljonit eurot, püsides aasta varasemaga võrreldes samal tasemel. Satmatic Grupis töötas aruandeperioodi lõpu seisuga kokku 103 (2018: 102) inimest.

Seoses Harju Elekter kontserni tegevuse restruktureerimisega Soomes ning Satmatic Oy ja Finnkumu Oy koondamisega ühise juhtimise alla on Satmatic Grupi ettevõtete uus ühine tegevjuht senine ASi Harju Elekter Elektrotehnika juhataja Jan Osa, kes alustas tööd Satmatic Oys 01.04.2019 ja Finnkumu Oys 01.07.2019.

Satmatic Oy müügitulu

Satmatic Oy

ASi Harju Elekter 100% tütarettevõtte Satmatic Oy on juhtiv tööstusautomaatika- ning elektrienergia jaotus- ja ülekandeseadmete tootja Soomes. Ettevõtte tooted on suunatud tööstus-, energia- tootmis- ja -jaotussektoritele ning infrastruktuuri projektidele, kattes klientide vajadused toodete, programmide- ja projektide väljatöötamisest hooldusteenuste pakkumiseni. Tootevalik on lai ning tooteportfelli kuulub erinevaid kuni 20 kV tooteid ja lahendusi. Oluline osa Satmatic Oy tooteid ja lahendusi müüakse väljaspool

Soomet ning need jõuavad klientideni kas otse või vahendusfirmade, Soome eksportöörade kaasabil. Samas on Satmatic Oy Soomes ka Kontserni Eesti ettevõtete toodete maaletooja ja edasimüüja. Eestis imporditud toodete vahendusmüük Soome turule moodustas 17,5 (2018: 23,6) miljonit eurot. Ettevõtte peakontor ja tehas paiknevad Pori lähedal Ulvilas, Helsingi ettevõtluspiirkonna klientide teenindamiseks on ettevõttel müügiesindus ja koostetehas Keraval. Ettevõttes töötas aasta lõpu seisuga 78 (2018: 81) inimest ja aruandeaasta keskmine töötajate arv oli 78 (2018: 78) inimest.

Satmatic Oy müügitulu jäi eelneva aastaga peaaegu samale, 46,0 (2018: 45,6) miljoni euro tasemele. Müügitulule avaldas mõju ka Soome elektri- ja võrguehitusobjektide renoveerimise kava esialgse mahu vähendamine ning sellega seoses tellimuste pikendamine järgmistele perioodidele. Samas suutis ettevõtte konkurentsi-tihedal turul kasvatada projektitoodete müüki. Toetudes Leani juhtimismudelile ning tõhustades sisemist logistikat ja elektroonilist infovoogu, kogu selle funktsionaalsuses, vähendati toodete läbilaskeaegu. Automatiseerimistaseme tõstmisega tugevdati ettevõttes nii materjalikäsitlust kui ka kaupade vastuvõtmist. Aktiivselt otsiti müügivõimalusi ning osaleti erialamessidel, kus tutvustati oma tooteid.

Suurimad riskid olid seotud Soome elektrivõrkude investeeringute vähenemisega ning klientide poolt tellimuste ajatamisega pikemale perioodile, mis tingis esialgselt eeldatust madalama tootmismahu. Energiavõrgu sektori vähenemist aitas kompenseerida teiste ärivaldkondade parem tulemus. Tehases töötati klientide

tarbeks välja erinevaid elektri-, juht- ja jõu-automatikaseadmeid ning lahendusi tselluloosi- ja paberitööstusele, aga ka kivivilla-, terase- ja toiduainetetööstustele ning *offshore* ja laevaehituse, kaevanduste ja elektrijaamade tarbeks.

Aruandeaastal investeeriti tootmise efektiivsuse kasvu – soetati uus juhtmete ning kaablite tootmiseseade kulutõhusama tootmise nimel ning alustati mitmeid projekte ja arendusi sisetiste protsesside ülevaatamiseks, sealhulgas mõned neist ka koostöös teiste Kontserni ettevõtetega. Lisaks viidi aruandeperioodil lõpule tütarettevõtte Kiinteistö Oy Ulvila Sammontie 9 omandamine.

Ettevõtte tegevus tulevikus põhineb jätkuvalt lepingulisel tootmisel, projektiteenustel ning tarnetel elektrienergia jaotussektorile, tootmis- ja infrastruktuuri tarbeks. Kõiki operatsioone arendatakse pidevalt edasi, rakendades automatiseerimist suurendavaid uusi lahendusi. Oodata on kindlasti mõnevõrra tihedamat konkurentsi. Eesmärgiga lihtsustada müügi-

● Kõiki operatsioone arendatakse pidevalt edasi, rakendades automatiseerimist suurendavaid uusi lahendusi

ja turundustöö koordineerimist ja Soome tütarettevõtete juhtimist, otsustas Harju Elekter 2020. aasta jooksul liita Satmatic Oy-ga tema tütarettevõtted Finnkumu Oy ja Kiinteistö Oy Ulvilan Sammontie 9. Järgmise sammuna on plaanis viia kõik Soomes asuvad kinnisvarad Harju Elekter Kiinteistö Oy alla ning nimetada Satmatic Oy ümber Harju Elekter Oy-ks.

Finnkumu Oy

Satmatic Oy 100% tütarettevõtte Finnkumu Oy on Soome juhtiv komplektalajaamade ja kaablijaotuskappide tootja, kes projekteerib, toodab ja turustab seadmeid elektrienergia jaotussektori tarbeks. Tooted on suunatud Soome turule. 2004. aastal asutatud Finnkumu Oy kuulub Kontserni alates 2014. aastast. Finnkumu Oy paikneb Kurikkal, kus tema kasutuses on 2500 m² tootmis- ja kontoripinda. Ettevõttes töötas aasta lõpu seisuga 25 (2018: 21) inimest ja aruandeaasta keskmine töötajate arv oli 24 (2018: 20) inimest.

Lõppenud aasta oli Finnkumu Oy jaoks järjekordselt edukas aasta. Ettevõtte kliendibaasiga toodetes ei olnud aruandeaastal märkimisväärsed muutusi. Turul on märgata konkurentsi kasvu ja tehniliste nõuete karmistumist, kuid hoolimata tihedast konkurentsis suutis ettevõtte täita planeeritud eesmärgid ning jõudis aruandeaasta lõpuks 14,0 (2018: 13,4) miljoni eurose müügituluni.

Finnkumu Oy-l on Soomes jätkuvalt hea maine alajaamade tarnijana. Ettevõttel on tegevusaja jooksul välja kujunenud kindel lojaalne kliendi-

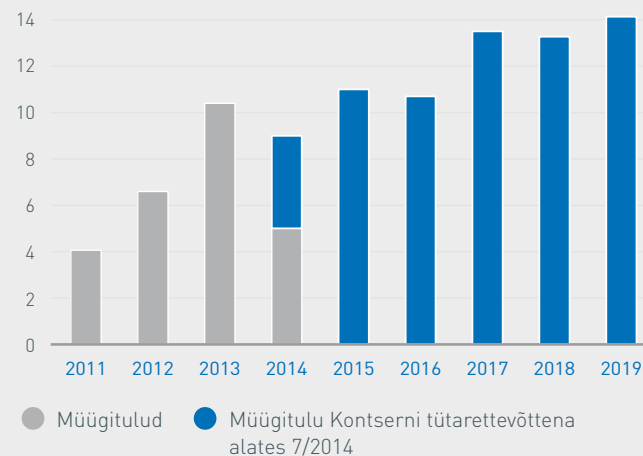
baas, kelle tellimusi käsitleb väikesearvuline müügimeeskond. Koostöös klientidega parendatakse tooteid ning kohandatakse need konkreetsetele projektidele sobivaks. Sarnaselt varasemate aastatega arendatakse omatooteid, seda ka koostöös Kontserni teiste ettevõtetega. Toodete komplekteerimine, lõppkokkupanek ja kontroll toimuvad Kurikka tehases.

Finnkumu Oy jätkab klientide vajadustest lähtuvate kvaliteetsete komplektalajaamade ja kaablijaotuskappide valmistamist, lisades klientide nõudmistele vastu tulles oma tooteportfelli uusi alajaamade tüüplahendusi. Lähiaja eesmärk on jõuda kokkulepeteni, mis võimaldaksid hajutada alajaamade tootmise ühtlasemalt kogu aastale, et tagada püsiv tööhõive ja edendada seeläbi tööga rahulolu. Jätkub tootmisala kaasajastamine, vajadusel ollakse valmis suurendama tootmispindu ning tegelemine ettevõtte fookuses olevate kvaliteedi- ja keskkonnaküsimustega. 2020. aastal jätkuvad ka ettevalmistused kvaliteedistandardite ISO 9001 ja ISO 14001 taotlemiseks. Lisaks planeeritakse 2020. aastal mitmeid sisemisi arendustegevusi protsesside, logistika ja IT-süsteemide vallas.

● Finnkumu Oy-l on Soomes jätkuvalt hea maine alajaamade tarnijana

Finnkumu Oy müügitulu

miljonit eurot

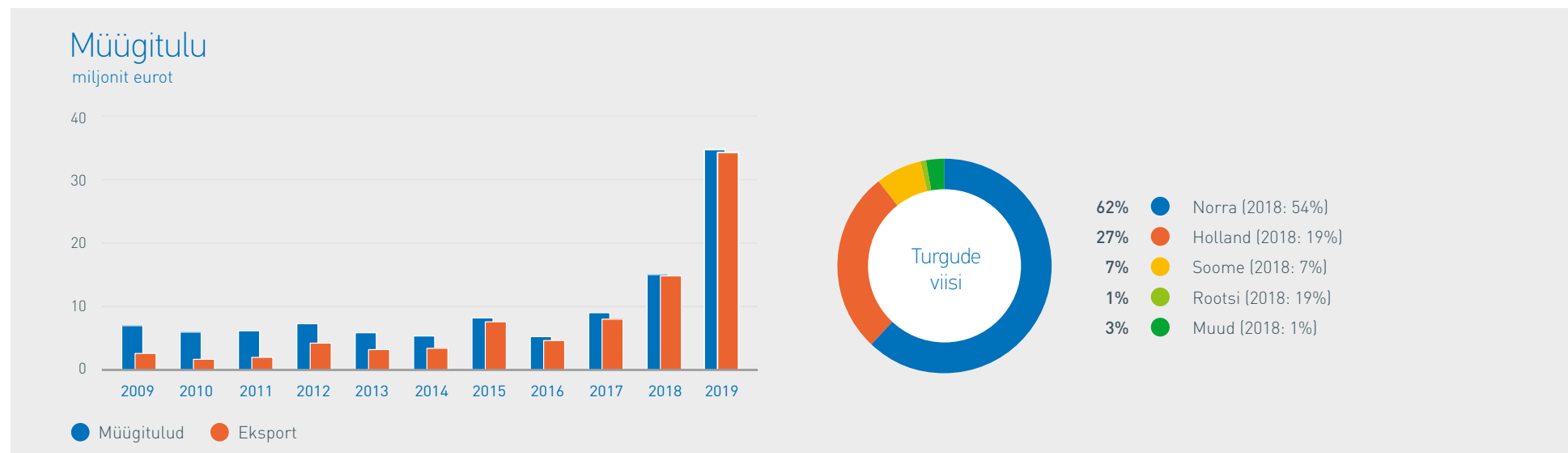

Leedu tütarettevõtte Harju Elekter UAB laiendas jõuliselt tootmisvõimsusi

Leedu tütarettevõtte avas Panevežyses septembris pidulikult uue tootmishalli. Ligi aasta kestnud laiendustööde käigus suurenesid tütarettevõtte kontori- ja tootmis- pinnad seniselt 3500 m²lt 9000 m²ni. Lisaks soetati Leedus 2019. aasta II kvartalis 1,9 ha ulatuses olemasolevate kinnistutega piirnevat maad, tagamaks võimaluse uuteks laiendusteks edaspidi. Investeeringute kogumaht ulatus 3,5 miljoni euroni. Tootmishoone laiendusse ja tehnoloogia uuendamisse suunatud investeeringud võimaldavad oluliselt lisada tootmisvõimsust tarnete tagamiseks tütar- ettevõtte klientidele laevaehituse ja tööstuse segmendis.

Harju Elekter UAB

ASi Harju Elekter 100% Leedus asuv tütarettevõtte Harju Elekter UAB kuulub Kontserni alates 2003. aastast. Ettevõtte fookus on suunatud toodete ja lahenduste välja töötamisele ja lepingulisele tootmisele süsteemi integraatoritele merendus- ja tööstussektoris, tarnides neile spetsiaalselt kliendi tarbeks välja töötatud energijaotuse ja sagedusinverter lahendusi. Ettevõtte peakontor asub Leedus Panevežyses. Ettevõttes töötas 31. detsembri seisuga 251 (2018: 138) inimest ning aruandeaastal keskmiselt 207 (2018: 133) inimest.

Aruandeperioodi olulisemaid sündmusi oli ettevõtte tootmishoone laienduse valmimine, millega suurenesid ettevõtte kontori- ja tootmispinnad seniselt 3500 m²lt 9000 m²le. Investeeringute kogumaht, mis tehti tootmishoone laiendusse, tootmiseadmetesse ja -tehnoloogia uuendamisse, ulatus 2019. aastal 3,2 miljoni euroni. Lisandunud tootmispind õnnestus valmimise järel kohe efektiivselt tööle rakendada, mis tingis muu hulgas selle, et Harju Elekter UAB lõpetas 2019. aasta teist aastat järjest ajalooliselt parimate majandustulemustega.

Tootmise laiendusest on tingitud ka keskmise töötajate arvu 55% kasv.

Hea majanduskliima ettevõtte peamistel sihtturgudel Skandinaavias ja Hollandis ning ettevõtte ainulaadsed oskused pakkuda lahendusi ja tooteid oma võtmeklientide pea kõigile vajadustele suurendasid ettevõtte müügitulu võrreldes aasta varasemaga 133% 34,2 (2018: 14,8) miljoni euroni. 100% oma toodangust eksporditi välis-turgudele. Peamised sihtriigid olid Holland, Norra ja Soome.

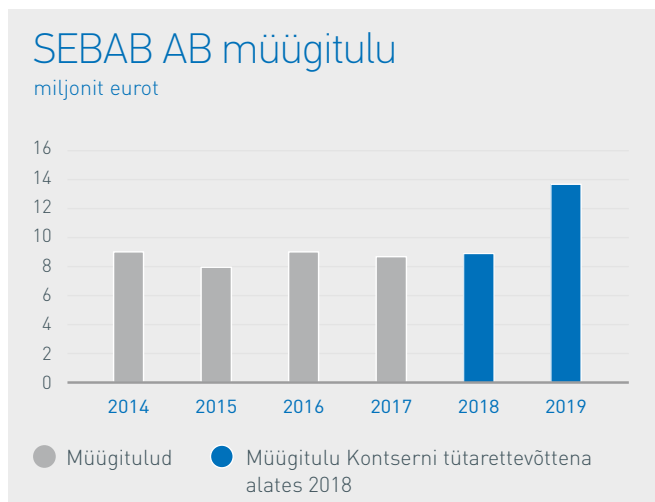
TEGEVUSSEGMENTID

Umbes 90% müügitulust teeniti projektipõhiste toodete ja teenuste väljaarendamisest, tootmisest ja müügist merendus- ja laevandussektorile. Tootesortimendis olid suurima osakaaluga erinevad sagedusmuundurseedmete süsteemid ning elektri- ja kontrollkilbid merendussektorile.

Kvaliteetsete toodete pakkumine merendussektorile on väga tugevalt seotud ettevõtte kõrgetasemelise inseneritöö võimekusega, kuna tellimused on seotud peamiselt projekti- ja kliendikohaste lahendustega, mida ei leidu standardkataloogides.

Igapäevaselt on ettevõtte eesmärk parendada kvaliteeti, töökindlust ja lepingupõhise professionaalse tootmisega seotud toiminguid. Kiirelt kasvava tellimusvoo ja tootmismahu kindlustamiseks analüüsitakse ja otsitakse täiendavaid efektiivseid tootmisvõimalusi.

SEBAB AB

Alates 2018. aasta algusest Kontserni kuuluv ASi Harju Elekter 100% tütarettevõtte SEBAB AB on spetsialiseerunud energia tootmiseks ja jaotuseks vajalike kesk- ja madalpingelahenduste

väljatöötamisele ning nende tarnimisele infrastruktuuri-, ehitus- ja taastuvenergiasektorile. Ettevõtte peakorter koos tootmis-, müügi- ja teenindusüksuse ning laoga paikneb Malmös. Ettevõtte insenertehnilisi lahendusi pakuvad harukontorid asuvad veel ka Stockholmis ja Borlänges. Ettevõttes töötas 31. detsembril seisuga 41 (2018: 39) inimest ja aruandeperioodil keskmiselt 39 (2018: 33) inimest.

SEBAB AB 2019. aasta müügitulu oli 13,5 miljonit eurot, kasvades 2018. aastaga võrreldes 55%. Enamik toodetest ja teenustest tarniti koduturule Rootsis. Müügitulude kasvust suurem osa tuli energia- ja infrastruktuurisektoritest, kuhu tarniti mitmesuguseid kliendispetsiifilisi lahendusi. SEBAB AB teine aasta Kontserni ettevõtteks kujunes üsnagi väljakutseterohekaks. Mitme suurprojekti viivitustest ja arvatust suurematel kuludest, madalama marginaaliga toodete

müügitulude kasvust ja Rootsi krooni kursi muutusest tingitud mõjud ei lubanud täita esialgseid kasumlikkuse ootusi.

Alates 01. jaanuarist 2020 on SEBAB AB uueks tegevjuhiks nimetatud Mikael Schwartz Jonsson ning senine tegevjuht siirdus Rootsi müügi- ja marketingijuhhi ametikohale. Sellega seoses on 2020. aastal plaanis ka ümber kujundada Kontserni Rootsi ettevõtete müügistruktuur ja -tegevused. Ettevõtte jätkab 2020. aastal oma põhitgevusega, otsides lisavõimalusi kasvuks ja efektiivsuse suurendamiseks.

Grytek AB

ASi Harju Elekter 100% tütarettevõtte Grytek AB põhitegevus on mitmesuguste tehniliste hoonete tehasealine tootmine. Rootsis Grytgölis paikneva ettevõtte tegevus on suures mahus suunatud ka

TEGEVUSSEGMENTID

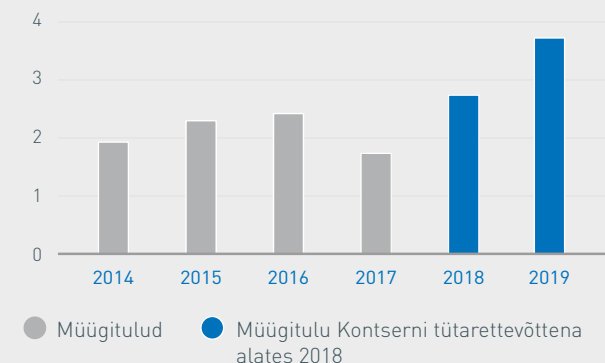
teiste Kontserni ettevõtete projektide jaoks vajalike tehniliste hoonete tootmisele. Aruandeaasta lõpu seisuga töötas ettevõttes 18 (2018: 21) inimest ja aruandeperioodi keskmisena 23 (2018: 17) töötajat. Grytek AB müügitulu oli 3,7 miljonit eurot, kasvades aastaga 38%.

Aruandeperioodi jäävad ilmestama tootmis- ja müügitulu väga ebahütlane jaotumine, Rootsi krooni kursi kõikumised ning mitmete suurprojektide esialgselt planeeritud suuremaks kujunenud kulud. Koos sõsarettevõtte SEBAB ABga on aktiivselt panustatud Kontserni Rootsi turu müügitulude kasvu. Lisaks on arendatud oma-tooteid, suurendatud toodetavate majade turvalisuse klassi ja tulekindlust ning omandatud vastavad sertifikaadid.

Alates 01. jaanuarist 2020 on nimetatud Grytek AB uueks tegevjuhiks Mikael Schwartz Jonsson. Ettevõtte plaanib 2020. aastal jätkata oma põhi-tegevusega ning otsida võimalusi kasvuks.

Grytek AB müügitulu

miljonit eurot

Kinnisvara

Kinnisvarasegменти tegevused hõlmavad tööstusliku kinnisvara arendamist, hooldust ja rentimist, kinnisvara ja tootmisvõimsuste ülalpidamisega seotud teenuseid ning teenuste vahendamist. Kinnisvara on klassifitseeritud eraldiseisvaks segmentiks, sest selle varade maht on rohkem kui 10% Kontserni varade mahust. Siia segmenti kuulub emaettevõtte ASi Harju Elekter kinnisvaraosakond. Aruandeaasta lõpu seisuga töötas kinnisvarasegmetis 9 (2018: 10) inimest.

Kontsern omab kinnistuid tööstusparkides Eestis (Keila, Alliku ja Haapsalu), Soomes (Ulvila, Kerava, Kurikka) ja Leedus (Panevežys), kokku 46 ha, kus on kokku 112 140 m² tootmis-, kontori- ja laopindasid. Kontsernivälistele klientidele renditakse pindu Keila, Alliku ja Haapsalu tööstusparkides.

Aruandeaastal oli kinnisvara segmenti äritulu kokku 4,7 (2018: 4,0) miljonit eurot, millest kontserniväline müügitulu moodustas 3,3 (2018: 2,6)

miljonit eurot, andes konsolideeritud müügitulust 2,3% (2018: 2,2%). Kinnisvara segmenti müügitulust moodustas renditulu 83% (2018: 82%) ning kommunaal- ja muud teenused 17% (2018: 18%).

2020. aastal jätkatakse kinnisvara arendustegevustega. Hetkeseisuga on alustatud Allika Tööstusparki uue 3900 m² lao- ja tootmishoone kompleksi rajamist, mis valmib 2020. aasta sügisel.

Muud tegevused

Muud tegevused koondavad valdkondi, kus iga tegevusala ei ole piisavalt suure osakaaluga, et moodustada eraldi kajastatavat segmenti. Sellised tegevused Kontsernis on näiteks finantsinvesteeringute juhtimine, elektrikau-pade jae- ja projektimüük ning laevaehituse elektriinstallatsioonitööd.

Muude segmenteerimata tegevuste kontserni-väline müügitulu kokku oli aruandeaastal 15,3 (2018: 18,4) miljonit eurot, vähenedes aastaga 16,8% ning müük teistele tegevussegmentidele jäi 2018. aasta tasemele olles 0,6 miljoni eurot. Muud tegevused moodustasid 10,6% (2018: 15,2%) Kontserni konsolideeritud müügitulust.

AS Harju Elekter

AS Harju Elekter on Kontserni emaettevõtte. Ettevõtte tegevus jaotub kaheks – kinnisvara ja muud tegevused. Kinnisvaraga seotud tegevuste kõrval tegeleb Emaettevõtte Kontserni ettevõtete koostöö koordineerimisega, nõukogu ja juhatus- tuste kaudu tütarettevõtete juhtimise, Kontserni

rahavoogude juhtimise, investeeringute planeerimise ja juhtimise ning äriarendus- ja arendus- tegevusega, aga ka personali-, infotehnoloogia- ja kommunikatsiooniteenuste osutamisega. Emaettevõtte muude tegevuste äritegevus moodustas konsolideeritud müügitulust 0,4% (2018: 0,3%).

Telesilta Oy

ASi Harju Elekter 100% tütarettevõtte Telesilta Oy on Soomes Uusikaupunkis 1978. aastal asutatud elektritööde ettevõtte, mis on spetsialiseerunud laevade elektrisüsteemide projekteerimisele ning seadmete valmistamisele, paigaldamisele, seadistamisele ja hooldusele Soome turul. Ettevõtte pakub klientidele spetsiifilisi lahendusi, omatoodete osakaal on marginaalne. Ettevõttes töötas 31.12.2019 seisuga 30 (2018: 36) inimest. Telesilta Oy kuulub Kontserni 2017. aastast. Alates 01.10.2019 töötab tegevjuhi ametikohal senine juhtkonna liige Joonas Puustelli.

Aruandeaasta müügitulu oli 3,0 (2018: 9,1) miljonit eurot. Müügitulude suur langus on tingitud sellest, et 2018. aastal töös olnud ja lõpule

● Emaettevõtte muude tegevuste äritegevus moodustas konsolideeritud müügitulust 0,4% (2018: 0,3%)

jõudnud suurprojektide asemel olid aruandeaastal töös väiksemamahulised projektid. Mõningate projektide tööde tegemine oli aruandeaasta lõpus raskendatud objektide asukohtades toimunud ametiühingute streikide tõttu.

2019. aasta õnnestumised olid ISO 9001 sertifitseerimise edukas lõpetamine ja mitme projekti edukas lõpetamine ja Soome Piirivalve tarbeks ehitatava seitsme rannavalvelaeva elektritööde lepingu võitmine. Selle lepingu maht on 4 miljonit eurot ja tööd on planeeritud aastatele 2020-2023.

Soome
tütarettevõttel
Telesilta Oy jõudis
lõpule kaks
laevaprojekti

Telesilta Oy-l jõudis lõpule mitu suurt projekti: augustis valmis UTV Uusikaupunki laevatehases Poola Gdynia merendusameti tarbeks ehitatud töölaev Hydrograf-17, kus Telesilta Oy teostas töid elektrisüsteemi peatöövõtjana. Septembris andis UTV laevatehas kliendile üle esimese Soomes valmistatud hübriidparvlaeva Elvy, mille elektri- ja navigatsioonisüsteemi võtmed kätte lahendus valmis Telesilta Oy-s. Parvlaev hakkab sõitma Göta jõel Rootsis.

Energo Veritas OÜ

Energo Veritas OÜ fookus on suunatud projekti-juhtimisel põhinevale müügi- ja kaubandustegevusele. Ettevõtte on müügikontorid ja kauplused Tallinnas, Tartus ja Keilas, mille vahendusel on korraldatud Kontserni ja sellega seotud ettevõtete toodete ja muude elektriinstallatsioonitöödeks vajalike kaupade müük väiksema ja keskmise suurusega elektripaigaldusfirmadele ning jaeklientidele. Ettevõttes töötas 31.12.2019 seisuga 27 (2018: 23) inimest. Energo Veritas OÜ kuulub Kontserni alates 2017. aastast ning ASi Harju Elekter osalus ettevõttes on 80,52%.

Energo Veritas OÜ 2019. aasta müügitulu kasvas 19,6% ja oli 8,3 (2018: 6,9) miljonit eurot. Müügi kasvule andis suure panuse 2019. aastal valminud uus Tallinna müügiesindus- ja keskladu. Uute pindade lisandumine aitas laiendada ka tootesortimenti elektri- ja nõrkvoolumaterjalide, telekomi- ja elektrivõrgu ehituse ja valgustuse

● Energo Veritas OÜ 2019. aasta müügitulu kasvas 19,6% ja oli 8,3 (2018: 6,9) miljonit eurot

valdkonnas. Aruandeperioodi õnnestumised olid ka Elektrilevi OÜ jaotusvõrgu trafode hanke võit ja koostöös AS Harju Elekter Teletehnikaga Elektrilevi OÜle välja arendatud seeria fiiberoptikakapi mudelid, mis on kiire interneti võrgu projekti (Last Mile) tarbeks. Lisaks on aruandeperioodil keskendunud müügivõimekuse arendamisele. Tulemustele ja ettevõtte rahavoogudele avaldasid negatiivset mõju paari kliendi makseraskused.

Kokkuvõttes suutis Energo Veritas OÜ organisatoorse muudatuste keskel kasvatada turuosa, leida uusi kliente ja võita olulisi hankeid.

Harju Elekter AB

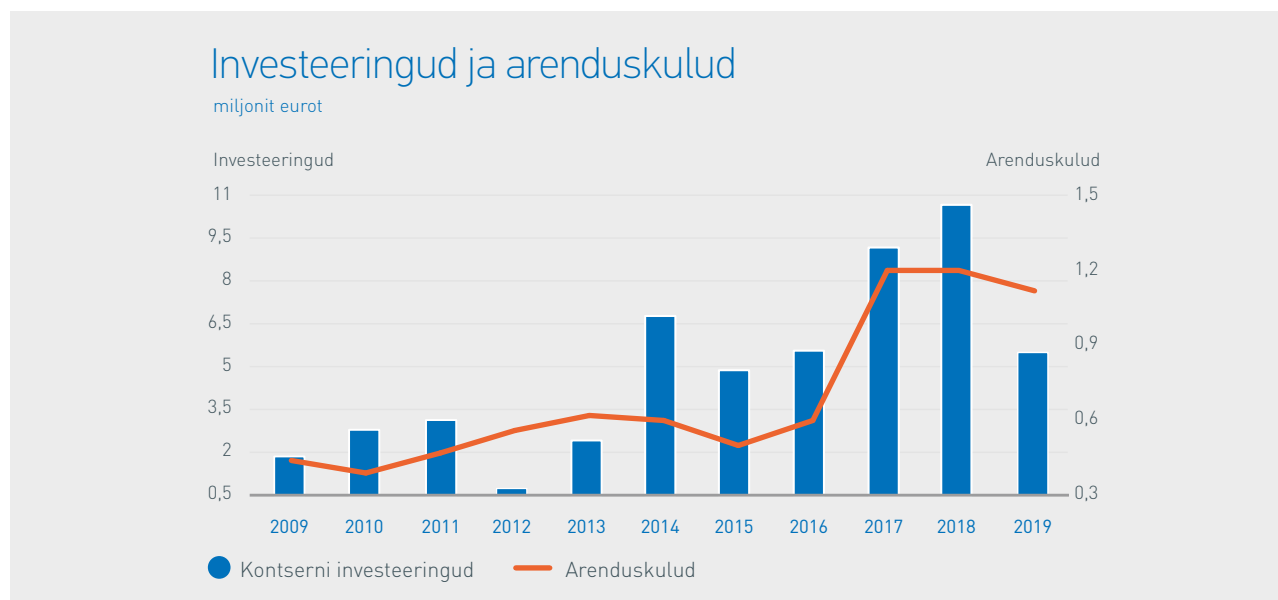
2010. aastal loodud Harju Elekter AB on müügiorganisatsioon ning Kontserni keskpinge- ja alajaama toodete müügiesindus Rootsis. Aastatel 2014-2017 oli ettevõtte tegevus ajutiselt peatatud. 2017. aasta veebruaris ostis AS Harju Elekter ettevõttes 10% vähemusosaluse, kasvates osaluse 100%ni ning sama aasta sügisel alustas tütaretevõtte taas aktiivset äritegevust. Harju Elekter AB 2019. aasta müügitulu oli 4,1 (2018: 2,7) miljonit eurot, mis kasvas 52% tänu Kontserni teiste ettevõtete koostöös pakutud edukatele elektriseadmelahendustele Rootsi turu klientidele. Aruandeperioodil oli ettevõttes 1 töötaja.

Investeeringud, innovatsioon ja arendustegevus

Investeeringud

Kontserni investeeringud saab suures plaanis jagada kaheks, millest üks pool on suunatud Kontserni edasise arengu toetamiseks ja kindlustamiseks ning teise osa moodustavad taastuvinvesteeringud, mis tagavad tootmisruumide ja tehnoloogia kvaliteedi ning vastavuse tänapäeva nõuetele. 2019. aastal investeeris Kontsern põhivarasse kokku 5,5 (2018: 10,6) miljonit eurot ja finantsinvesteeringutesse 0,7 miljonit eurot.

Valdav osa aruandeaasta investeeringutest, 3,2 miljonit eurot, oli suunatud Leedu tütarettevõtte tootmishoone laiendusse Panevežyses, selle teenindamiseks vajaliku taristu ehitusse ning uutesse tootmisseadmetesse. Investeeringu tulemusel suurenesid kontori- ja tootmispinnad seniselt 3500 m²lt 9000 m²ni. Lisaks soetati 1,9 ha olemasolevate kinnistutega piirnevat maad Leedus, et tagada võimalus uuteks laiendusteks. Tootmishoone laiendusse ja tehnoloogia uuendamisse suunatud investeeringud võimaldavad oluliselt suurendada tootmisvõimsust, et tagada tarned Leedu tütarettevõtte klientidele nii laevaehituse kui ka tööstuse segmendis.

Innovatsioon ja arendustegevus

Harju Elekter kontsern on võtnud selgeks eesmärgiks käia kaasas üldiste turu trendidega ning pöörata arendustele ja innovatsioonile suuremat tähelepanu. Tootearenduse ja innovatsiooni puhul dikteerib Kontserni tegevust oluliselt

- **Valdav osa aruandeaasta investeeringutest, 3,2 miljonit eurot, oli suunatud Leedu tütarettevõtte tootmishoone laiendusse Panevežyses**

klientide nõudlus uuenduslike lahenduste järele. Kontsern soovib selleks valmis olla ning seetõttu on Kontserni tootearenduse eesmärk pidevalt ajakohastada ja töötada välja tellijate vajadustele vastavaid tooteid ning täiustada tehnoloogiat. Ühelt poolt kasvatab see kliendile pakutavat väärtust ja teisalt pakub inseneridele põnevat tööd.

Kontserni arenduskulud ulatusid aruandeaastal 1,1 (2018: 1,2) miljoni euroni, moodustades 0,78% (2018: 1,03%) konsolideeritud müügitulust.

Kontserni võimalused innovatsiooni luua väljenduvad kolmes vaates:

- **Tootearenduses** otsitakse nii ise kui ka koostöös klientidega kohti, kus tavalisi tooteid nutikamalt koostada või tõhusamalt toimima panna. Kontsern panustab ka ise uute toodete rakendusuringutesse ja arendusse (nt energiasalvestid).

- **Tootmises** tehakse pidevalt muudatusi, mis tõhustavad tootmistegevust tehnoloogia või protsesside uuendamise kaudu (nt tootmisliinide soojustagastid hoonete ja tarbevee kütmiseks ning päikeseenergia laialdasem kasutamine).
- **Tarneahe** tehakse koostööd, et arendada ja täiustada juba väljakujunenud struktuure.

Energiasektorile suunatud toodete arendusressurss on Kontsernis koondunud peamiselt tütarettevõttesse AS Harju Elekter Elektrotehnika; Satmatic Oy on spetsialiseerunud tööstusele suunatud toodete ja taastuenergia lahenduste arendamisele ning Harju Elekter UAB tegeleb peamiselt projekti- ja kliendikohtsete terviklahendustega merendus- ja tööstussektoris.

Harju Elektri tootmisettevõtteid on keskendunud Lean-tootmispõhimõtete süsteemsele juurutamisele. Ettevõtetes on moodustatud meeskonnad, kelle ülesanne on kaardistada tootmisprotsesse,

● Tootmises tehakse pidevalt muudatusi, mis tõhustavad tootmistegevust tehnoloogia või protsesside uuendamise kaudu

---

leida nendes raiskamisi, genereerida parendusideed ja ümber kavandada protsessid, kasvatades seeläbi efektiivsust ning andes märkimisväärset rahasäästu.

Selleks et pakkuda uusi tooteid ja lahendusi, loodi AS Harju Elekter Elektrotehnika Engineeringu üksus. 2019. aastal töötas Engineeringus 28 elektri- ja mehaanikainseneri eesmärgiga varustada müügikanalit uute lahendustega, pakkudes ühtlasi tehnilist tootmis- ja müügituge. Insenerid on jagatud kolme funktsiooni vahel: uue toote arendamine, olemasoleva toote parendamine ja müügitugi.

Suuremad arendusprojektid Kontserni ettevõtetes 2019. aastal:

- ASi Harju Elekter Elektrotehnika projekt SKID koostöös Siemens Data Center Solutioniga. Projekti käigus toodeti kompakt-alajaam, mis sisaldas raame, millele saab paigaldada seadmed kogumassiga u 17 tonni nii, et raami läbipaine ei ületa tõstmisel 1 mm/m. Varem on ettevõtte HEJA tüüpi alajaamade projekteerimise ja tugevusarvutuse sisse ostnud. 2019. aastal projekteeriti seade algusest lõpuni ASis Harju Elekter Elektrotehnika. Projekti käigus paranes ka inimeste kvalifikatsioon, kuna selle raames koolitati 12 töötajat välja FEM-tarkvara kasutama ja tugevusarvutusi tegema.
- ASi Harju Elekter Elektrotehnika projekt, mille käigus valmis 12 nädala jooksul 9 andmesidekeskuse alajaama Singapuri. Tegu oli täiesti uue alajaama tüübi Data Center Solution lahenduse (DCS) väljaarendamisega. Projekti põhiuudused olid alajaama alusraami konstruktsioon ja jahutuse lahendus. Projekti jaoks korraldati ümber tootmishalli tootmisplats, mille tulemusel saab ka tulevikus suuremaid alajaamu toota tootmishallis. Projekti raames valmistati esimeses etapis 9 alajaama.
- Kontsernisisesest arendusprojektide kiireks ja paindlikuks seireks projekteeris ja ehitas AS Harju Elekter Elektrotehnika uued laboriseadmed, millega testida enda madalpinge-jaotusseadmete temperatuuri tõusu. Ehitatud laboriseadmete koosseisu kuuluvad põhielementidena jõutrafo kapp, koormustakistid ja termopaaridega andmelogeri süsteem. Varem puudus majasisene võimekus testida tooteid pikemaajaliselt suurema elektrivooluga (> 1000 A). See aitab välistada kvaliteedi- ja ohutusrisiki ning annab kindluse, et väljatöötatud lahendused toimivad nii, nagu peavad, ning vastavad kohalikele ja rahvusvahelistele normidele ja eeskirjadele. Töö väljundina oli 2019. a novembri seisuga tehtud 15 testkatsetust. Arendusprojekti kaasati nii lõppkliendi soovid, hangitavate toodete nüansid, paigaldajate kasutusmugavus kui ka masstootmiseks valik tootestamine. Projekti aktiivne paigaldusperiood on 2019–2024.
- Uue lahendusega tuli turule AS Harju Elekter Elektrotehnika – lisandusid kondensaator-seadmed. Alajaamade tootepere laienes mitme uue alajaamaga Soome ja Rootsi turule. Jätkus kraanaalajaamade arendus, sihtkohaks Israel.
- Satmatic Oy soetas uue juhtmeköidiste ettevalmistamise masina, mis võimaldab kulu- ja ajatõhusamalt toota juhtmeid ja kaablikimpe eri projektidele ning arendas välja päikese-paneelide kindlamad maapealsed paigaldusraamid ning kütte- ja laadimisjaamade stabiilsemad statiivid.
- AS Harju Elekter Teletehnika võttis 2019. aastal kasutusse protsesside kaardistamise tarkvara 2c8 ja selle toel kaardistati kõik põhiprotsessid, et määrata tulemuslikumad parendustegevused.
- SEBAB AB tõi turule uue tootja SF6-gaasi vaba seadme, mis on keskkonnasäästlikum ja ohutum. Lisaks tuli SEBAB AB turule uue AKTIFI keskpingseseadme kaarelühistamise lahendusega, kasutades Arcteq-seadmeid.

- Telesilta Oy projekt, mille käigus teostas ettevõtte elektri- ja navigatsioonisüsteemide lahendused esimesele Soomes valmistatud hübriidparvlaevale Elvy. Samuti tehti elektritööd UTV Uusikaupunki laevatehases Poola Gdynia merendusameti tarbeks ehitatud töölaevale Hydrograf-17.
- Madalpinge ärisuunal jätkusid arendustegevused mootorijuhtimiskeskuste rivi- ja kapiteerimisüsteemi „HECON“ 2500-4000 A lahenduste tarbeks. Toote arendamisel on lähtutud Põhjamaade nõudmistest, mis tähendab, et see sobib nii Soome, Rootsi kui ka Norra

klientide vajadustele. Tegemist on mitmeaastase projektiga, mis tänaseks on jõudnud etappi, kus toimub antud kontseptsiooni laiendamine madalamatele amperaažidele ja eri tarnijate komponentidele. Tulevikus on kavas laiendada seda kontseptsiooni ka energijaotussektori tarbeks. HECON on Kontserni jaoks oluline, siinsete inseneride väljatöötatud disaini ja mehhaanikalahendusega toode. Ettevõttes välja arendatud toode teeb ka erilahenduste pakkumise kliendile lihtsamaks, kuna ei olda seotud ühegi konkreetse tootja kaubamärgiga ning saadakse kasutada komponente, mis rahuldavad iga kliendi vajadusi kõige paremini.

- Alates 2011. aastast toimub Kontsernis igal aastal innovatsioonikonkurss parimate insenertehniliste lahenduste leidmiseks. 2019. aastal laekus konkursile üheksa tööd, millest parimaks tunnustati ASi Harju Elekter Elektrotehnika seitsmeliikmelise meeskonna Singapuri DCSi alajaama projekt. Tegemist on Kontserni jaoks täiesti uue alajaama tüübi Data Center Solution lahenduse väljaarendamisega Singapuri sadamasse.

ASi Harju Elekter Elektrotehnika SKID-projekt

SKIDS koostöös Siemens Data Center Solutioniga. Projekti käigus toodeti kompaktaalajaam, mis sisaldas raame, millele saab paigaldada seadmed kogumassiga u 17 tonni nii, et raami läbipaine ei ületa tõstmisel 1 mm/m. Varem on ettevõtte HEJA tüüpi alajaamade projekteerimise ja tugevusarvutuse sisse ostnud. 2019. aastal projekteeriti seade algusest lõpuni ASis Harju Elekter Elektrotehnika. Projekti käigus paranes ka inimeste kvalifikatsioon, kuna selle raames koolitati 12 töötajat välja FEM-tarkvara kasutama ja tugevusarvutusi tegema.

Kvaliteet toodetes ja kliendisuhetes

Kvaliteedijuhtimine

Kvaliteetsed ja nõuetekohaselt valmistatud tooted, tarnekindlus, tähtaegadest kinnipidamine, sujuv koostöö ja kliendi mõistmine ning ettevõtte tugevusest ja ajaloost tulenev usaldusväärsus – Kontsern mõistab, et just need tegurid tagavad tugeva kliendisuhete.

Kontserni ettevõtete igapäevane äritegevus ja -korraldus põhineb kvaliteedi- ja keskkonnapoliitikal, mis vastab rahvusvahelistele standarditele. Kehtiv kvaliteedijuhtimise standard ISO 9001 on rakendatud enamikus Kontserni tootmisettevõtetes: AS Harju Elekter Elektrotehnika, AS Harju Elekter Teletehnika, Satmatic Oy, Harju Elekter UAB, SEBAB AB ja Grytek AB ning ka müügiettevõttes Energo Veritas OÜ. 2019. aastal sai sertifikaadi ISO 9001 Telesilta Oy. Finnkumu Oy valmistub sertifitseerimiseks 2020. aasta jooksul. AS Harju Elekter

Kontsernis usutakse, et kvaliteetne toode on valmistatud vastutustundlikult, kui:

- toode on ohutu, vastab kliendi etteantud tehnilistele nõuetele ja on visuaalselt korrektne;
- toode vastab ka sellistele kliendi eeldatavatele nõuetele, mida ta ei oska eraldi väljendada. Need aspektid räägitakse tütarettevõtete endi algatusel kliendiga läbi;
- kogu müügi- ja tootmisprotsess teostatakse kooskõlas seaduse nõuetega.

Elektrotehnika läbis auditiprotsessi, mille tulemusena anti talle peale kehtivate kvaliteedisertifikaatide ka sertifikaat ISO 45001. Enamikul Kontserni tootmisettevõtetel on ka kehtiv keskkonnujuhtimise standard ISO 14001.

Aasta jooksul viidi tütarettevõtetes edukalt läbi mitmeid võtmeklientide, toodete sertifitseerimise firmade või litsentsitoodete müüjate poolseid auditeid. Satmatic Oy-l on kehtiv UL-sertifikaat, mis on eelduseks firma toodete tarnimisel USA turule.

- **Kehtiv kvaliteedijuhtimise standard ISO 9001 on rakendatud enamikus Kontserni tootmisettevõtetes**

Kvaliteedisertifikaadid

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
AS HARJU ELEKTER ELEKTROTEHNIKA	○ ISO9001/ ISO14001 (al. 2000. a)			○		○ kuni 2018			○	○
AS HARJU ELEKTER TELETEHNIKA		○ ISO9001/ ISO14001 (al. 2002. a)			○		○ kuni 2019			○
HARJU ELEKTER UAB		ISO 14001 OHSAS 18001	○ ISO9001 (al. 2003. a)			○ ISO14001 ○ ISO9001			○ OHSAS 18001 ○ ISO14001 ○ ISO9001	
SATMATIC OY		ISO14001	○ ISO9001 (al. 2003. a)			○ kuni 2019				
SEBAB AB				ISO9001/ ISO14001		○			○	
GRYTEK AB									ISO9001/ ISO14001	
ENERGO VERITAS OÜ						ISO9001		○		
TELESILTA OY										ISO9001

○ – resertifitseerimine

Kõik Harju Elekter kontserni Eesti ettevõtted kuuluvad ühiselt Eesti Kvaliteediühingu ridadesse, et aidata laiemalt teadvustada kvaliteediteemade olulisust, suurendada kvaliteeditöötajate koolitamise tähtsust ning teha koostööd teiste rahvusvaheliste kvaliteediühingutega.

Tähtjaks nõuetekohaselt klientidele üle antud toodete osakaal erineb ettevõtete kaupa sõltuvalt tehtava töö iseloomust, jäädes Kontserni kõigil ettevõtetel aruandeaastal vahemikku 78–100%. Kontserniülene keskmine näitaja oli 92%, mis on parem tulemus kui 2018. aastal (91%).

Kvaliteediga seotud teemasid käsitletakse igapäevase juhtimis-, müügi-, arendus- ja tootmis-tegevuse ning logistika ja kinnisvarahalduse lahutamatu osana. Mitmed Kontserni ettevõtted (Satmatic Oy ja Finnkumu Oy) tegid 2019. aastal eri projekte, et parandada sisemisi protsesse ning seetõttu kasvatada tootekvaliteeti ja teenu-sega rahulolu.

Tootekvaliteedi tagamist mõjutavad etapid ASi Harju Elekter Elektrotehnika näitel:

Ettevõtte usub, et kvaliteet tuleb tootesse arendada.

- 1. Tootearenduse** etapis luuakse eeldused kvaliteetse lõpptoodangu valmistamiseks – planeeritud lahendused peavad olema tootmistöötajatele lihtsalt ja üheselt mõistetavad.
- 2. Materjalide ja komponentide tarnijad** valitakse ja auditeeritakse samuti kvaliteediaspektist lähtudes – ka õigeaegsed tarned, koguste kättesaadavus ja reageerimine Kontserni reklamatsioonidele on tähtsad.
- 3. Sisseostetavate kaupade ja materjalide kontroll** aitab tuvastada esimesed võimalikud mittevastavused – seda tehakse pisteliselt suurema riskiga ostude puhul.
- 4. Töötajate valmisolek** tagab, et inimfaktorist tingitud tegurid oleksid hea kvaliteediga – tähtsad on mõistlik töökoormus, otsustusõigusest ja vastutusest tulev motivatsioon, koolitused (toote-, juhtimis-, elektrotehnikaalased jms).
- 5. Protsesside kirjeldused** loovad selguse ülesannetes – varakult avastatud puudused jätavad rohkem aega parandamiseks, mistõttu kehtib kirjutamata deviis, et kes tootmisprotsessis käega asja katsub, peab vaatama selle seisukorda ja vastavust (sh kontrollid protsessi keskel).
- 6. Ohutuskontrollid** tehakse valmistoodetele, et need vastaksid ohutuslastele nõuetele, seadustele, standarditele ja kliendi soovidele.
- 7. Lõplikud kvaliteeditestid** tehakse selleks, et kontrollida toote vastavust kliendi ootustele eri aspektides, kohati eelseadistatakse tooted tehases kaugjuhtimise teel otse kliendi juhtimissüsteemidest.

Kvaliteedi parendamine on pidev protsess

Parendustegevus saab sisendi peamiselt neljast allikast:

1. Klientide tagasiside

Klientide tagasiside ja soovitude kogumisse suhtuvad Kontserni ettevõtted väga suure tähelepanuga. Klientide tagasisidet kogutakse tütarettevõtetes eri moel. Mõõdetakse klientide üldist rahulolu, soovitusvalmidust ning toodete ja insenertehniliste lahenduste vastavust ootustele. Saadud tagasiside aitab kaardistada klientide üldist hoiakut ettevõtte suhtes, ent rahulolu juurpõhjuste tuvastamiseks ja järelduste tegemiseks analüüsitakse klientidelt saadud reklaamatsioone ja parendusettepanekuid.

Kontsernivälistelt klientidelt laekunud põhjendatud kliendikaebuste arv oli 2019. aastal kõigis Kontserni ettevõtetes suhteliselt väike. Olenevalt ettevõttest laekus Kontsernis keskmiselt 2,9 (2018: 2,1; 2017: 3,9) kliendikaebust iga miljoni euro müügitulu kohta. Reklaamatsioonide

arv kasvas kõikides Kontserni ettevõtetes, kuid kõige enam suurenesid need Leedu ja Soome ettevõtetes tööde sisu keerukuse ja mahu kasvu tõttu.

Mittevastavatest toodetest ehk reklamatsioonidest tulenevate kliendikaebuste käsitlemisele pööratakse Kontsernis suurt tähelepanu. Info peab jõudma vajalike töötajateni minimaalse viivitusega, et saaks kohe rakendada korrigeerivat ja välistavat tegevust. Kõik reklamatsioonid pannakse kirja ja neid analüüsitakse. Tütaretevõtted jälgivad ka tõrkekulusid, mis tulenevad mittevastavate toodete parandamisest.

Samas kasvas 2019. aastal kontserniülene välisklientide rahulolunäitaja jõuliselt. Rahulolude indeks, mis põhineb 2018.-2019. aasta rahuloluküsitluste tulemusel, oli 100 punkti skaalal 80. 2017.-2018. aastal tehtud rahuloluküsitluste keskmine näitaja oli 61 punkti. Selle positiivse muutuse taga on jätkuv ja tihe koostöö olemasolevate klientidega ning kliendilubadustest kinnipidamine.

Kontserni ettevõtted mõõdavad klientide tagasisidet ja rahulolu erineval moel:

● **AS Harju Elekter Teletehnika** hindab kliendirahulolu kord kvartalis. Viie palli skaalal küsitakse esikümne klientidelt tagasisidet tootevaliku ja kvaliteedi, tarnetäpsuse ja -kiiruse, dokumentatsiooni korrektsuse, hinnataseme ja kontaktisikute kättesaadavuse kohta. 2018. aastal vastas küsimustikule 76% ankeedi saanutest, keskmine rahulolu tulemus oli 3,82 palli. 2019. aastal vastas 100% ankeedi saanutest, keskmine tulemus tõusis 4,12 pallini. Kõige enam oldi rahul laia tootevalikuga. Aasta keskmine tarnekindlus klientidele tõusis 97%ni, kahel kuul saavutati ka tarnekindluse tase 100%.

● **ASi Harju Elekter Elektrotehnika** kliendirahulolu näitaja kasvas jõuliselt, 2019. aastal oli see 53 (2018: 50) punkti. Et seda saavutada, pöörab AS Harju Elekter Elektrotehnika eraldi tähelepanu muudatuste juhtimisele ning sisetehnoloogiate protsesside lihtsustamisele. Pöörame endiselt tähelepanu sellele, et oleksime oma partnerite esimene valik energia juhtimisel.

● **Soome tütarettevõtetest** küsib Satmatic Oy kord kvartalis kõigilt klientidelt tagasisidet hinna, kvaliteedi, tarnekindluse ja üldise koostöö kohta ning 2019. aastal oli tulemus 87

(2018: 90). Telesilta Oy hindab kliendirahulolu tarnekindluse järgi ning jälgib lisaks garantiitöödeks kuluvate töötundide suhet projekti kogutöötundidesse. Võrreldes viimase uuringuga 2017. aastal on märgatav kasv olnud Finnkumu Oy ettevõttes, 2019. aastal oli rahulolunäitaja 90 ja 2017. aastal 80. Lisaks hakkasid Satmatic Oy ja Finnkumu Oy 2019. aastal kliendi tagasiside mõõtmisel kasutama ka NPSi (Net Promote Score) meetodikat. 2019. aasta Satmatic Oy soovitusindeks oli 61 ja Finnkumu Oy-l 83.

2. Suhted tarnijatega ja materjali kvaliteet

Materjali kvaliteeti näitavad Kontserni enda poolt tarnijatele tehtavad reklamatsioonid. Paremate ostutingimuste saamiseks peetakse Kontsernis heaks tavaks ostude korral hangete korraldamist ja eri alternatiivide kaalumist. Üha rohkem on näiteid, kus materjal või komponent on ostetud vaid ühe tarnija käest, kuid hiljem on liigutud mitmest kohast pärit hangeteni.

Viimasel paaril aastal on tehtud esimesi samme ka kontserniülese ostutegevuse suunas. Ühtsed lepingud tarnijatega toetavad paremate tarneingimuste ning sujuva ja läbipaistva protsessi

saavutamist. Ostude optimeerimise, tootmismahu kiire kasvu ja struktuuri muutuste tingimustes loodi ja tugevdati aasta jooksul hanke- ja tarneahela osakondi mitmes tütarettevõttes.

Osa materjalide või komponentide puhul on lõppklient, kelle tooteid kasutada, väga täpselt kirjeldatud. Valikutes, kus Kontserni tütarettevõtted saavad ise otsustada, lähtutakse tarnijate tuntuusest, mainest ja usaldusvärsusest, kvaliteedist, tarnetingimustest ja hinnast. Odavast maksumusest olulisem on hinna ja kvaliteedi suhe. Peamised tarnijad on pigem püsivad ning uusi otsitakse eelkõige siis, kui tekib vastav vajadus või tuleb turule uus lahendus.

Lisaks külastavad tütarettevõtete esindajad aeg-ajalt olulisemaid tarnijaid, et veenduda tarnijate usaldusvärsuses ja jälgida tellimuste täitmise korraldamist. Keskmiselt 46% (2018: 32%) Kontserni tarnijatega on kokku lepitud ka kindlad sotsiaalsed ja keskkonnakriteeriumid.

Kontserni tootmisettevõtted tutvustavad tarnijate meeskondadele kogu tarneahelat ettevõtte vaatest algusest lõpuni. Üksteisele antakse soovitusi, kuidas protsessi parendada.

3. Defektsete toodete osakaal

Vigade avastamiseks kontrollitakse protsessi käigus kõiki tooteid ja leitud defektid arutatakse igal hommikul läbi. Seeriatootmises on korrektselt ja ilma defektideta valmistatud tooteid rohkem, keerulisemate eritellimuste puhul on aga enam neid leide, mida tuleb enne lõplikku valmimist parandada.

4. Välisauditid

Klientide, järelevalveasutuste, toodete sertifitseerimise firmade või litsentsivalmistuse müüjate poolsed auditid ja kontrollid on Kontserni ettevõtetes regulaarsed. Auditite läbimine on sujunud üldjuhul edukalt ning nende raames tehtud tähelepanekud on ettevõtetele kasulik sisend.

Kliendi- ja tarneahela auditid keskenduvad toote-spetsiifiliste küsimuste kõrval üha enam ka tööohutuse, turvalisuse, inimõiguste ja keskkonnajuhtimise aspektidele tootmises.

Kvaliteeti tõstvad tegevused aruandeaastal Kontserni ettevõtetes

AS Harju Elekter Teletehnika alustas aruandeaastal riskikohtade väljaselgitamiseks protsesside kaardistamist 2c8 meetodi abil ja juurpõhjuste analüüsi projekti. Tootmisruumides avati kvaliteedituba, kus esitletakse andmeid, antakse tagasisidet, analüüsitakse olukordi ning tegeletakse parendustegevustega. Kvaliteediüksus on nihutatud juhtumikohtadele lähemale, et viia kliendireklamatsioonide arv nulli, pakkudes operatiivsemat abi ja tehes tulemuslikumat ennetustööd.

Telesilta Oys täiendati aruandeaastal müügi-pakkumiste ja tellimusdokumentatsiooni läbi-vaatuse protseduure, et viia kõrvalekalded miinimumini.

AS Harju Elekter Elektrotehnika arendab jätkuvalt juhtimisprotsesse, et vastata hetkevajadustele. Näiteks on lihtsustatud organisatsioonimudelit ning eri valdkonnad on laiemalt kaasatud ettevõtte juhtimisotsuste langetamisse. Täna-seks on juba kaardistatud peamised protsessid, kuid jätkuvalt tegeletakse valdkondadevaheliste protsesside ja liikumiste lihtsustamisega. Arendati välja ka süsteem, mis võimaldab töötajaid üle tehase eri tööloikude vahel roteerida. See aitab optimeerida koormust ja inimesi arendada. Lisaks rakendatakse projektijuhtimise võtteid eritellimuste käsitlemisel, et võimaldada operatiivset ja ressursisäästlikku teemade käsitlust eri valdkondade üleselt. Arenduste lõppeesmärk on muuta ettevõtte juhtimine efektiivsemaks ning tooted ja klienditeenindus kvaliteetsemaks.

Harju Elekter UAB kasutab kvaliteedi tagamiseks 3D-mudeli põhised toodete kokkupanemist, kus iga element on nummerdatud, mis tähendab, et uued töötajad ei vaja pikka väljaõpet ja suudavad kiirelt tagada esmase kvaliteedi. Iga tööpäeva lõpus kontrollib meister kõik oma vastutusala

● Kvaliteediüksus on nihutatud juhtumikohtadele lähemale, et viia kliendireklamatsioonide arv nulli

---

tooted 3D-jooniste järgi üle. Info kiire liikumise huvides allub kvaliteediosakond otse juhatusele. Jälgitakse tootmist detailse kvaliteediküsimustiku põhjal ning neil on õigus vea avastamisel tootmine kohe peatada.

Keila Tööstuspargis tegutsevate ettevõtete kümnekond kvaliteedijuhti käib regulaarselt koos Eesti Kvaliteediühingu koordineeritavatel klubi kohtumistel. Spetsiaalselt Keila Tööstuspargi ettevõtetele mõeldud algatuse eesmärk on tunnustada kvaliteedijuhtimist. Ühiselt arutatakse tööstusettevõtteid puudutavaid aktuaalseid teemasid ja proovitakse leida parendusprojekte.

Valmistoodete ohutus ja keskkonnamõju

Muude kvaliteedinõuete puhul on Kontserni ettevõtete jaoks alati oluline tagada iga valmis- toote kasutamise ohutus. Seda aitavad saavutada neli etappi:

1. Ohutu kasutamine saab alguse toote-arenduse käigus loodud tehnilisest lahendusest, mis peab vastama kindlate standardite nõuetele.
2. Enne seeriatootmisse minekut või suurt eritellimustööd peavad uued tooted läbima tüüpksed võimalike ohtude osas või kliendi ülevaatused (igal aastal toimuvad nn Factory Acceptance Testi ülevaatused).
3. Toote monteerijatena peavad Kontserni töötajad tagama iga toote nõuetekohase valmistamise.
4. Lõppkontrolli ülesanne on tuvastada võimalikud inimtegurist ja komponentide defektidest tingitud vead toodetes.

Kontserni ajaloos ei ole viimase paarikümne aasta jooksul teada juhtumeid, kus Kontserni ettevõtetes oleks tekkinud tootmisviga, mis oleks tekitanud valmis- toote kasutamise ajal eluohtliku olukorra.

Kontsernil on sõlmitud tootevastutuskindlustuse lepingud võimalike kahjujuhtumite korvamiseks.

Toodete elukaare keskkonnamõju

Kontserni eesmärk on luua pikalt toimivaid lahendusi – kliendi jaoks peavad need olema töökindlad ja jätkusuutlikud lahendused, mitte üksikud tooted. Ka turu eeldus on, et näiteks alajaamade elukaar on vähemalt 40 aastat. Pika elueaga lahendused tähendavad väiksemat vajadust uute jaamade tootmise järele ja ühtlasi väiksemat koormust keskkonnale.

Eesti seadused ei nõua toodetele utiliseerimisjuhendi lisamist. Alajaamade puhul on tavaline nende ehituseks kasutatud betooni purustamine ja taaskasutus täitematerjalina

tee-ehituses, metalliosade suunamine kokkupuutu ning elektrikomponentide käitlemine vastavalt nõuetele. Alajaamade kasutamise peamine negatiivne keskkonnamõju tuleneb keskpingseseadmete lülitusel kasutatavast SF6-gaasist, mida olenevalt asukohamaast (näiteks Eestis ja Soomes) suur osa kliente endiselt eelistab. Keskkonnasäästlikumad alternatiivid on õhkisolatsiooni või vaakumi kasutamine, mis aga tõstaks kogu toote hinda umbes kolmandiku võrra ja milleks turg ei ole veel valmis.

Personal

Harju Elekter kontserni ettevõtted paiknevad Eestis, Soomes, Leedus ja Rootsis. Väljaõppinud spetsialistide vähesus ja palgasurve olid jätkuvalt aktuaalsed teemad. Eesti Statistikaameti andmetel oli 2019. aastal töäjõus osalemise määr 71,6%, tööhõive määr 68,4% ja töötuse määr 4,4%. Pikaajaliste töötute arv Eestis oli viimase 20 aasta väikseim.

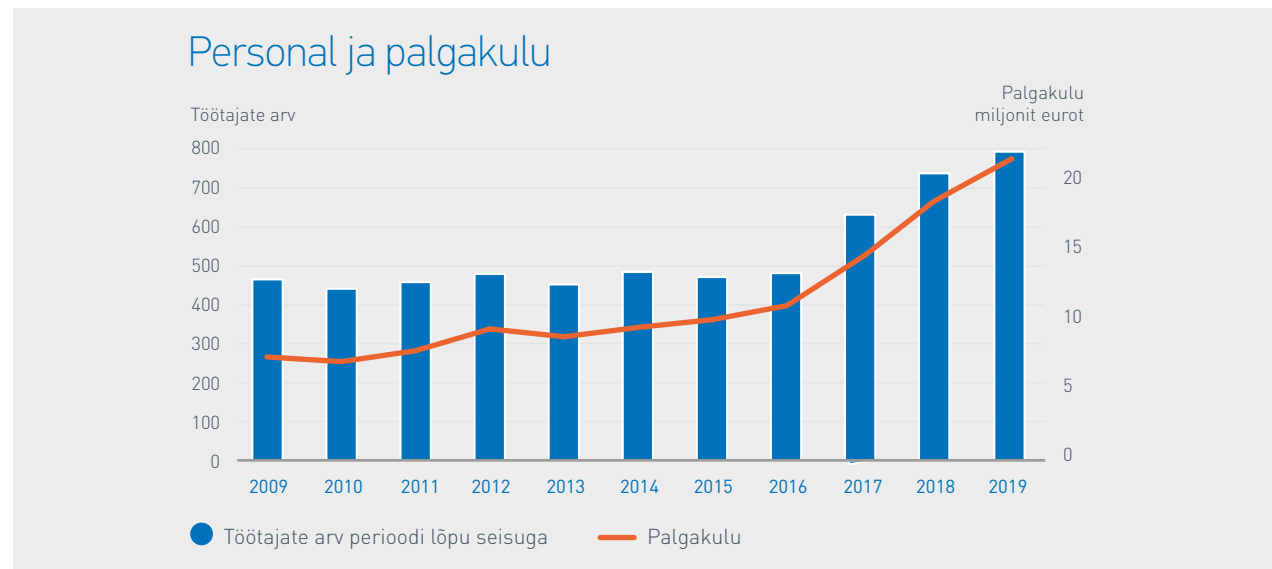
Kontserni Eestis asuvates ettevõtetes toimusid

struktuurimuutused, seoses tellimuste portfelli ning vähesel määral juhtimistasemete ja ametikohtade vähendamised.

Kontserni kui terviku vastavusse viimine viimaste aastate kasvust ja laienemisest tingitud muutustega jätkus kogu 2019. aasta jooksul. Seoses sellega püsisid olulisemate riskidena personalivaldkonna fookuses juhtimiskvaliteet, sh muutuste juhtimise ja delegeerimise

● Kontserni kui terviku vastavusse viimine viimaste aastate kasvust ja laienemisest tingitud muutustega jätkus kogu 2019. aasta jooksul

küsimused, ning kvaliteetse töäjõu kättesaadavus. Muudatustest tingitud ümberkorraldused mõjutasid 2019. aastal oluliselt nii töötajate rahulolu kui ka voolavust ning tõstsid fookusesse tööandja branding'u temaatika võimalike uute, aga ka tänaste töötajate kontekstis. Seetõttu oli aasta tegevuste keskmes tööandja branding'u pakkumise kujundamine ja tütar-ettevõtete toetamine muutuste juhtimisel, eelkõige juhtimiskvaliteedi parandamise koolituste korraldamisel ja värbamisel. ASis Harju Elekter Elektrotehnika lepiti kokku juhtimise hea tava põhimõtted ning alustati nende rakendamiseks vajalikku tegevust. Teised Kontserni ettevõtted kaasatakse juhtimise hea tava põhimõtete rakendamisse 2020. aasta jooksul.

Aruandeperioodi lõpu seisuga töötas Kontsernis 791 inimest (2018: 736). Muutused tingis märgatavalt suurenenud tootmiskaht Leedu tütar-ettevõttes. Kontserni töötajatest peaaegu pooled – 346 inimest (2018: 399) – töötavad Eestis. Keskmine vanus Kontsernis on olnud läbi aastate 40 aasta ringis ning aruandeaastal oli see 41,7 aastat. Kõikidest töötajatest on 30% (239 inimest) kõrgharidusega, 50% (394 inimest) kesk- ja

keskeri- ning 20% (158 inimest) põhiharidusega. Aasta keskmine töötajate arv oli 778 (2018: 713).

Töötajatele maksti 12 kuuga töötasu, preemiade ja hüvitistena kokku 21,4 (2018: 18,5) miljonit eurot. Aasta keskmine töötasu kuus Kontserni töötaja kohta oli aruandeaastal 2 296 (2018: 2 166) eurot, kasvades keskmiselt 6%. Leedu Vabariigi otsus arvestada osa sotsiaalmaksust

töötaja brutopalgana mõjutas küll Kontserni palgakulu, kuid tööjookuludele suurt mõju ei avaldanud.

Kontserni iseloomustab väljakujunenud tugev organisatsioonikultuur. Pikaajalises töösuhtes olevate töötajate suur osakaal soodustab traditsioonide järgimist ja jätkamist ka uute kolleegide poolt. Iga teine töötaja on Kontserni teenistuses olnud rohkem kui viis aastat. Tööjõu volavus oli Kontserni ettevõtete töötajate seas keskmiselt 17% (2018: 17%). Riigiti oli volavus järgmine: Eestis 16% (2018: 15%), Soomes 12% (2018: 5%), Leedus 29% (2018: 46%) ja Rootsis 5% (2018: 9%).

Alalise lepinguga töötas Eestis 100%, Soomes 100%, Leedus 100% ja Rootsis 97% Kontserni töötajatest. Kogu Kontserni alalise lepinguga töötajatest oli meeste osakaal 77% ja naiste osakaal 23%.

* Kontserni ettevõtete tippjuhtide arv (st. nõukogu, juhatuse liikmed ja tegevjuht): Eestis 11, Soomes 6, Leedus 1 ja Rootsis 2. Osad tippjuhid on määratud mitme ettevõtte juhtimisstruktuuri.

** Sh nii vabatahtlikult kui ka pensionile mineku või surma tõttu

*** Aasta jooksul vabatahtlikult lahkunud töötajate arv jagatud keskmise töötajate arvuga

Töötajad, seisuga 31.12.2019

	EESTI	SOOME	LEEDU	ROOTSI	KOKKU	OSAKAAL TÖÖTAJATEST
Töötajaid kokku	346	134	251	60	791	
sh admin. töötajad*	120	55	54	31	260	33%
sh töölised	226	79	197	29	531	67%
sh mehi	238	106	208	52	604	76%
sh naisi	108	28	43	8	187	24%
sh alla 30 aastased	56	24	100	19	199	25%
sh 30-49 aastased	194	70	127	25	416	53%
sh 50 aastased ja vanemad	96	40	24	16	176	22%
Uued töötajad	138	6	178	11	333	
Lahkunud töötajad **	59	13	59	3	134	
Keskmine volavus ***	16%	12%	29%	5%	17%	

Täistööajaga töötas Eestis 98%, Soomes 98%, Leedus 99% ja Rootsis 97% Kontserni töötajatest. Kogu Kontserni täiskohaga töötajatest oli meeste osakaal 74% ja naiste osakaal 26%. Kontserni ettevõtteid ei kaasanud olulisel määral alltöövõtjaid ega renditööjõudu.

Töötajate järelkasv

Harju Elekter kontsern soovib olla atraktiivne tööandja, olles oma tegevuspiirkonnas paljudele elanikele nii esimene eelistus esmase tööandjana kui ka eelistatud valik hilisemal töökoha otsingul. Seetõttu on Kontserni 2017.–2022. aasta personalistrateegias olulisel kohal tööandja maine tugevdamine.

Kuna kvalifitseeritud tööjõu puudus on oluline risk Kontserni arengus, jätkus ka 2019. aastal sisukas koostöö ülikoolide ja teadusasutustega, et tagada piisav järelkasv vastavate oskustega töötajatele. Eestis jätkusid tihedad koostöösuhted Tallinna Tehnikaülikooli (TalTech), Tallinna Tehnikakõrgkooli, Tallinna Tööstushariduskeskuse, Tallinna Polütehnikumi ja

Tallinna Ehituskooliga. Tallinna Tehnikaülikooliga koostöös antakse igal aastal välja Kontserni poolt rahastatud kuni neli bakalaureuse- või magistriõppe stipendiumi energeetika või mehaanika eriala üliõpilastele. Aastate jooksul on stipendiumiprogrammis osalenud üle 69 bakalaureuse- ja magistriõppe tudengi, kellest 14 on pärast õpinguid asunud ka Kontserni tööle. Tänapäevaks töötab Kontsernis 5 stipendiaati.

Satmatic Oy-l on tihedad sidemed piirkonnas tegutsevate tehnika- ja ametikõrgkoolidega – Satakunna Ametikõrgkooli ja Tampere Tehnilise Ülikooliga. Leedu tütarettevõttel Harju Elekter UAB on head koostöösuhted Panevežyse Kolledži, Visaginase tehnoloogia- ja ärikoolituskeskuse ning Klaipeda Ülikooliga.

Kontsern peab tähtsaks olla esindatud ka olulisematel töö- ja karjäärimesseidel. 2019. aastal osaleti Tallinna Tehnikakõrgkooli karjäärimesseil, TalTechi tudengimesseil „Võti tulevikku“ ja Töötukassa piirkondlikel messeidel. Samuti tehakse pidevat koostööd eri koolidega praktika-kohtade osas.

● Kuna kvalifitseeritud tööjõu puudus on oluline risk Kontserni arengus, jätkus ka 2019. aastal sisukas koostöö ülikoolide ja teadusasutustega

Töötajate rahulolu ja motivatsioon

Kontserni Eesti ettevõtetes – Emaettevõtte, AS Harju Elekter Elektrotehnika, AS Harju Elekter Teletehnika ja Energo Veritas OÜ – viiakse igal teisel aastal läbi töötajate rahulolu uuring. 2019. aasta kevadel korraldatud organisatsiooni terviseuuringus osales 73% (2017: 72%) töötajatest, aktiivsemad vastajad olid Kontserni emaettevõtte töötajad.

Võrdlusest 2017. aasta uuringuga on näha kõikide näitajate positiivset muutust. Ettevõtte

eesmärke ja edasist liikumist tajutakse töötajate silmis olulisena ning majandustulemustega kursis olemine suurendab ühtsustunnet ja eesmärkide poole liikumist. Head suhted eri taseme kolleegidega panevad aluse avatud suhtluskultuurile.

Kõige motiveeritumad olid töötajad Emaettevõttes, kus ettevõtte soovitusindeks oli 85%. ASis Harju Elekter Elektrotehnika oli sama näitaja 71% ja ASis Harju Elekter Teletehnika 63%. Energo Veritase OÜ töötajatest soovitas ettevõtet töökohana 83% vastanutest.

Lisaks andis uuring ülevaate ettevõtte suurimatest arenguvajadustest. Viimase organisatsiooni terviseuuringu tulemusi on võetud arvesse Kontserni personalistrateegia kujundamisel, mistõttu on Kontserni fookuses töötajate arendamine, töökeskkonna kvaliteedi parandamine ning töötajate rahulolu ja pühendumisega tegelemine.

Aruandeaastal tehti töötajate rahulolu uuringuid Kontserni Soome (v.a Telesilta Oy) ja Rootsi ettevõtetes. Harju Elekter UAB ja Telesilta Oy

ei tee eraldi töötajate rahulolu mõõtmist. Küll aga hindab Harju Elekter UAB töötajate rahulolu tööjõu voolavuse ja tööstaaži kaudu, mida mõeldakse jooksvalt ning võrreldakse eelmiste aastate tulemustega.

Kontsernis on kasutusel eri võimalused, kuidas toetada töötajate rahulolu ja kasvatada motivatsiooni. Motivatsioonisüsteem vaadatakse üle ning võimalusel tehakse muudatusi kord aastas. Kontserni tasandil on pikaajalistel töötajatel Eestis võimalus saada lisapuhkepäevi, mida saab kasutada perioodil detsembrist märtsini.

Kontserni ettevõtetes on loodud erinevad motivatsioonisüsteemid:

- ärikasumist ja personaalsest sooritusest sõltuvat premeerimissüsteemi, millesse on kaasatud kõik töötajad. Kasumist sõltuvad boonused motiveerivad töötajaid lähtuma sellest, kui tulemuslik on tehtav töö ettevõttele tervikuna;
- tööstaažist sõltuvaid stiimuleid;

- aktsia optsooniprogramme, mille eesmärk on kaasata Kontserni kuuluvate äriühingute juhtorganite liikmed ja töötajad ettevõtte aktsionärideks, et motiveerida neid tegutsema Kontserni paremate majandustulemuste nimel.
- ettevõtetevahelisi ja riikideüleseid vahetusprogramme, soodustades sel viisil teadmiste ja kogemuste kiiret arengut Kontsernis ning pakkudes töötajatele rotatsioonivõimalusi;
- lisasoodustusi, nagu sporditoetused, töötajatele ja lastele mõeldud jõulu- ja suveüritused, esimesse klassi mineva lapse vanemale vaba päev, juubelite tähistamised, toetus lähedase kaotuse puhul, koolilõpupreemiad ja parima töötaja valimised. Eraldi fookuses on töötajate tervisespordi edendamine.

Töötajate arendamine

2019. aasta fookuses oli jätkuvalt Kontserni ettevõtete juhtide juhtimisvõimekuse ja -kvaliteedi kasvatamine. Lisaks pöörati töötajate

koolitamisel rõhku tootmise optimeerimise aja efektiivsuse teemadele.

Eesti tütarettevõtetes korraldati erialaseid koolitusi ning Leani tootmise juhtimise põhimõtete rakendamise õppepäevi. Kokku sai 2019. aastal juhtimisteemalisi koolitusi 68% (2018: 68%) Kontserni juhtidest ja spetsialistidest.

2019. aastal jätkati Kontserni ettevõtetes uute töötajate sisseelamise programmi edasiarendamist. Nii näiteks läbivad Soome tütarettevõttes Satmatic Oy kõik uued töötajad kahepäevase sisseelamise koolituse, millele järgneb pooleaastane toetus ettevõttesisese mentori toel. ASi Harju Elekter Elektrotehnika töötajatele arendati välja neljakuune sisseelamise programm, mis sisaldab eri valdkondade koolitusi, ning alustati ka sissejuhatava koolituspäeva ja -materjali kokkupanemist.

Igal aastal toimuvad Kontserni ettevõtetes regulaarsed õppused ja koolitused, mis on suunatud erioskuste ja kvalifikatsiooni parandamisele. Eesti tootmisüksustes jätkus 5S-programmi arendamine, et vähendada raiskamist,

ebaefektiivsust ja väärtust mittelisavaid tegevusi. Samuti korraldati Kontserni ettevõtete töötajatele esmaabi-, töö- ja elektriohutuskoolitusi ning töökeskkonna volinikele koolitusi oluliste seadusemuudatustega kursis olemiseks. Kõiki töötajaid instrueeritakse pidevalt ka jäätme-käitluse ja jäätmete liigiti kogumise korraldamisest ettevõtetes.

Kokku sai 2019. aastal koolitusi 46% (2018: 72%) Kontserni töötajatest, keskmiselt 11 (2018: 8,4) tundi ühe töötaja kohta. Enim koolitas oma inimesi Emaettevõtte, kus iga töötaja kohta tuli keskmiselt 33,5 (2018: 26,6) koolitustundi. Tootmisettevõtetest oli esirinnas AS Harju Elekter Elektrotehnika, kus ühe töötaja kohta kogunes 10 (2018: 15,7) tundi koolitust. Ettevõtte juhid ja spetsialistid said 2019. aastal keskmiselt 13,6 (2018: 19,5) koolitustundi ja töölised keskmiselt 8,4 (2018: 2,7) tundi.

Koolituse- ja arenguvajadused kogutakse kokku arenguveestluste kaudu, mis toimuvad vähemalt kord aastas. Arenguveestlused viiakse läbi Kontserni kõigi tasemete töötajatega.

● Töötajate koolituse- ja arenguvajadused kogutakse kokku töötajatega peetavate arenguveestluste formaadi kaudu, mis toimuvad vähemalt üks kord aastas

Töötervishoid ja -ohutus

Töötajate töötervishoid, -ohutus ja nüüdisaegne töökeskkond on Kontserni jaoks ääretult olulised. Harju Elekter pakub töötajatele hooliva ja vastutustundliku tööandjana tänapäevaseid töö- ja olmetingimusi, mis on kooskõlas kehtivate seadustega. Kuna töökeskkonna valdkonnas tajutakse suuri riske, panustab Kontsern tööohutuse ja töökeskkonna parandamisse enam, kui seadus nõuab. Kontserni kõik tütarettevõtted on tõstnud töötervishoiu ja ohutuse juhtimise strateegilisele tasandile.

Alates 2019. aasta septembrist on Kontserni Eesti ettevõtetel lepingud töötervishoiu koostööpartneriga, kes teeb töötajate tervisekontrolli vastavalt seaduses sätestatud korrale ja töötervishoiuarsti näidatud ajavahemiku järel. Uus teenus kaardistab paremini vaimse tervisega seotud riske ning teeb kollektiivi tervise auditi põhjaliku andmeanalüüsi alusel. Ettevõtetele annab see tegevusplaani ja soovitud töötajate tervise parandamiseks: kuidas suurendada tootlikkust ja kasumlikkust.

Et hinnata töökeskkonna nõuetelevastavust, võimalikke riske ja töötajate soovide täitmist, on Eesti tootmisüksustes tehtud riskianalüüs, mille tulemuste alusel tegi ettevõtte 2019. aastal eri mahus investeeringuid nii töövahenditesse kui ka töökorralduse muudatustesse. Pidevalt hoitakse fookuses tööohutuse valdkonna juhtimise parandamise jms praktilisi küsimusi, nt tõstukitega seotud ohutus, tuleohutuse ja evakuatsiooniküsimused, isikukaitsevahendite kasutamine jms.

Tütarettevõtetes AS Harju Elekter Elektrotehnika, AS Harju Elekter Teletehnika ja Satmatic Oy

tuginetakse töökohtade ohutumaks muutmisele 5S-süsteemile, mille eesmärk on peale tööohutuse luua korras ja süstematiseeritud töökohad ning vähendada raiskamist, suurendada tootlikkust ja parandada toote kvaliteeti. Süsteemi toimimiseks rakendatakse kontrollkäike, süsteemi toimimise eest vastutavad ettevõtte sees selleks volituse saanud tiimijuhid ja tugisikud.

Harju Elekter UAB ja SEBAB AB tootmistevõimed vastavad töötervishoiu ja -ohutuse standardile ISO 45001. 2019. aastal alustasid ettevõtteid vastava standardi juurutamiseks ka AS Harju Elekter Elektrotehnika ja Satmatic Oy.

2019. aastal tööõnnetuste arv vähenes. Kontserni ettevõtetes registreeriti 13 (2018: 21) tööõnnetust, nendest 1 (2018: 4) Eestis, 2 (2018: 4) Leedus, 1 (2018: 3) Soomes ja 9 (2018: 10) Rootsis. Ükski tööõnnetus ei lõppenud surmaga. Samuti ei registreeritud ühtegi kutsehaiguse juhtu. Kontserni ettevõtetes oli tööõnnetustest tingitud kaotatud tööpäevade osakaal keskmiselt 0,02% (2018: 0,9%) ja haigustest tingitud kaotatud tööpäevade osakaal keskmiselt 2,0% (2018: 1,9%).

● Kontserni kõik tütaretevõtted on tõstnud töötervishoiu ja ohutuse juhtimise strateegilisele tasandile

Mitmekesisus ja õiglane kohtlemine

Kontsernis on mitmekesisuse ja õiglase kohtlemise printsiibi järgimine osa personali töökorraldusest ja värbamisprotsessidest. See tõttu ei erista või vali Kontsern töötajaid soo, usu, rahvuse ega rassi alusel, vaid lähtub nende oskustest ja kompetentsist. Kontserni töötajakonnast moodustasid 24% (2018: 23%) naised, 20 tippjuhist (nõukogu, juhatus ja tegevjuhid) 1 oli naine.

Kontsern on jälginud palkade võrdsust samades töökategoriates ning taganud meeste ja naistele samas positsioonis ning töökategorias võrdse palgataseme. Kontserni ettevõtted püüavad

ka teadlikult luua avatud ettevõtte kultuuri ja juhtimisprotsesse, mis aitaksid maandada inimõiguste rikkumisest ja ebavõrdsest kohtlemisest tulenevaid riske ning diskrimineerimist.

2019. aastal ei registreeritud ühtegi diskrimineerimisjuhtumit.

Ametiühingud

Kontsern aktsepteerib oma töötajate kuulumist ametiühingutesse. Ametiühingu kokkulepetega on kaetud 84% Kontserni töötajatest.

Emaettevõttel ja Eestis tegutsevatel tootmisettevõtetel on konstruktiivne koostöö Keila Tööstusküla Ametiühinguga KETA, mille liikmeks on

end registreerinud ligikaudu 33% nimetatud ettevõtete töötajatest.

2019. aastal uuendati ettevõtete ja töötajate esindajate vahel kollektiivleping, mis rakendub kõikidele töötajatele. Ametiühing on oluline kanal Kontserni juhtkonna ja töötajate vahelise teabe levitamisel (nt töötajaid informeeritakse ettevõtet puudutavatest tähtsamatest muudatustest hetk enne avalikustamist ametiühingu kaudu) ning töötajatega seotud muude tegevuste korraldamisel. AS Harju Elekter toetab Eesti ametiühingut 0,2%ga Eesti ettevõtete palgafondist, mis läheb ametiühingule tema tegevuse korraldamiseks. Kontserni Leedu ettevõtte töötajad kuuluvad vabatahtlikkuse alusel kohaliku ametiühingusse ja Soome ning Rootsi ettevõtete töötajad kuuluvad kohalikesse erialaliitudesse.

- **Emaettevõttel ja Eestis tegutsevatel tootmisettevõtetel on konstruktiivne koostöö Keila Tööstusküla Ametiühinguga KETA, mille liikmeks on end registreerinud ligikaudu 33% nimetatud ettevõtete töötajatest**
-

Keskkonnajuhtimine

Harju Elekter kontsern suhtub tõsiselt oma tegevuse keskkonnamõju minimeerimisse. Kontserni ettevõtted jälgivad ja mõõdavad regulaarselt keskkonnanäppidest tulevaid riske ja mõjusid ning teevad kõik endast oleneva, et neid vähendada.

Elektrienergia jaotus- ja juhtimisseadmete tootmine on pigem puhas protsess ning ei avalda olulist kahjulikku mõju ega koormust looduskeskkonnale. Peamisteks keskkonnamõju aspektideks on ettevõtete hinnangul elektri- ja soojusenergia tarbimine tootmisruumides, teatud materjalide kasutamine (eelkõige vask) ning jäätmete teke (eelkõige vask ja teras, vähesel määral ka värvijäätmed).

Tootmisprotsessis tekkinud metalli- ja plasti-jäätmed suunatakse 100% taaskasutusse, samuti on suures osas taaskasutatavad kartongi- ja kilejäätmed. Keila tootmisettevõtete vahelistel vedudel kasutatakse korduvkasutuspakendeid.

Värviliinidel kasutatakse pulbervärve, mis on metallitööstuses üks soositumaid pinna-töötlusmeetodeid, kuna pulbervärvid ei sisalda

lahusteid ega raskemetalle ja on seega keskkonnasäästlikud.

Kontserni ettevõtetes ei toimunud 2019. aastal nagu ka sellele eelnevatel aastatel mitte ühtegi keskkonnaseaduste või -määrustega seotud rikkumist.

Kontsern on valmis käsitlema keskkonnaalaseid kõrvalekaldeid ja rikkumisi avatult ning sisendina parendustegevusteks.

Keskkonnanäppide juhtimine põhineb kolmel sambal:

- keskkonnaseaduste ja -määruste täitmine;
- iga-aastane keskkonnanäppide analüüs ja nende mõju hindamine;
- keskkonnajuhtimise standardi ISO 14001 rakendamine kõigis Kontserni tootmisettevõtetes (v.a. Finnkumu Oy ja Energo Veritas OÜ, kes alustab eelauditeerimist 2020. aasta alguses).

Oluline roll keskkonnamõju kujundamisel on klientidel, kes määravad valmis toote omadused ning tootmiseks kasutatava materjali kriteeriumid.

● Elektrienergia jaotus- ja juhtimisseadmete tootmine on pigem puhas protsess ning ei avalda olulist kahjulikku mõju ega koormust looduskeskkonnale

Keskkonnapoliitika suunab Kontserni ettevõtete tähelepanu seadustest, normatiividest, ühiskonnast ja klientidest lähtuvatele keskkonnanäppidele. Tegevuskavad keskenduvad protsesside optimeerimisele, materjalide ja ressursside säästlikumale kasutamisele, töövõtete ja tehnoloogiate tõhustamisele ning minimaalse võimaliku keskkonnamõju saavutamisele. Keskkonnaküsimuste eest vastutavad Kontserni ja tütarettevõtete juhataste liikmed ja vastavate valdkondade spetsialistid.

Keskkonnasäästu tagamisel on tähtsal kohal Kontserni ettevõtete töötajate sellealane teadlikkus ja käitumine. Kõik töötajad on saanud koolitusi,

et märgata ja teha parendusettepanekuid transpordi, jäätmekäitluse, materjali- ja energia-kasutuse mõistlikumaks korraldamiseks ning keskkonnasäästlikumaks muutmiseks. Mitmes Eesti ja Soome tütarettevõttes on töötajatel kohustus järgida tootlikkuse suurendamiseks mõeldud 5S-põhimõtteid, mis soodustavad peale korras ja süstematiseeritud töökohtade loomise ka raiskamise vähendamist.

Kliimaküsimuste suhtes on Kontserni tütarettevõtetest kõige selgema seisukohaga Satmatic Oy. Ettevõtte on deklareerinud, et lubab vähendada süsinikgaasi tootmist, eelistades oma tegevuses energiasäästlikke tootmisviise ning suurendades klientide teadlikkust taastuvenegiatoodetest ja -allikatest. Sama eesmärki silmas pidades panustatakse järjest rohkemate elektriautode laadimisüsteemide arendusse ja müügi suurendamisse, andes seeläbi panuse elektrisõidukite populaarsuse kasvu Soomes.

Materjalid ja jäätmed

Peamiste materjalidena kasutatakse tootmises terast ja vaske, pulbervärve ja mitmesuguseid elektroonikakomponente. Kuigi suure osa

materjalide valikust dikteerivad kliendid, valivad Kontserni ettevõtted ise võimaluse piires alati kvaliteetseimad ja säästlikumad alternatiivid.

Metallijääkide tekkimist üritatakse vähendada tootmisprotsesside optimeerimisega. Metallijäägid kogutakse kokku eesmärgiga need maksimaalselt tootmises ära kasutada. Olenevalt tootest jääb siiski kuni neljandik lehtmetailist kasutamata.

Värviliinid suudavad osa värvijääke kokku koguda ja taaskasutada ning enamik pakendeist taaskasutatakse.

Kontserni ettevõtted on MTÜ Eesti Pakendiringlus lepingulised partnerid, tütarettevõtte Satmatic Oy teeb koostööd Soome tootjavastutusorganisatsiooniga RINKI, et tagada elektroonika-, vase-, kaablite ja teiste jäätmete taaskasutusse suunamine.

Kontserni Leedu tütarettevõtte Harju Elekter UAB annab kasutust mitteleidnud elektrikomponente Panevžyze kolledži elektrotehnika tudengitele õppetöös kasutamiseks.

Ohtlikud jäätmed kogutakse ja antakse üle jäätmekäitlusfirmadele. Tütarettevõtte Energo Veritas OÜ kauplustes on vastavalt jäätme-seadusele tagatud elektroonikaromude (valgustid, valgusallikad, patareid, kaablid, boilerid jms) kogumine ja käitlemine, mida teostab Eesti Elektri- ja Elektroonikaseadmete Ringlus MTÜ.

Seoses müügitulu kasvuga suurenes jäätmete hulk Kontserni ettevõtetes. 2019. aastal tekkis kokku 1 152 (2018: 1 065) tonni jäätmeid, sh 3,7 (2018: 2,0) tonni ohtlikke jäätmeid, mis nõuetekohaselt utiliseeriti. 86% (2018: 89%) jäätmetest sorditi ja suunati taaskasutusse.

Energia

Kontserni ettevõtetes vähendatakse elektri- ja soojusenergia tarbimist nutikate ja säästlike tehnoloogiate ning energiatõhusate hoonete ehituse kaudu. Lisaks tütarettevõtete kasutuses olevatele hoonetele on Kontserni jaoks oluline energiasäästlikkus ka tema arendatava tööstusliku kinnisvara puhul Keila ja Allika Tööstuspargis ning Haapsalus.

Kontserni ettevõtted tarbisid 2019. aastal 4 066 (2018: 4 545) MWh elektrienergiat ja 3 772 (2018: 5 263) MWh soojusenergiat. Tarbitud energiast umbes 15% (2018: 12%) oli pärit taastuvatest allikatest.

Energiavajaduse vähendamiseks on ASis Harju Elekter Elektrotehnikas viimase aasta jooksul kahandatud kasutusel olevat pinda ning energiatõhususe parandamiseks on lisaks renoveeritud kasutusel olevaid laopindu.

Tütarettevõtted Soomes (Finnkumu Oy ja Telesilta Oy) kasutavad oma tootmishoonete elektrienergiaga varustamisel peamiselt taastuvenergiat. Rootsi ettevõtted SEBAB AB ja Grytek AB said aruandeaastal elektrienergiat 100% ulatuses taastuvatest energiaallikatest.

AS Harju Elekter lähtub tööstuskinnisvara arendamisel keskkonnasäästlikkuse põhimõttest:

- Uusehitiste puhul hinnatakse põhjalikult, milline küttelahendus on antud hoonele või

tootmisviisile sobivaim. Uued hooned ehitatakse soojapidavamaks, kui nõuded ette näevad. Aastatel 2017-2018 ehitatud tootmishooned on varustatud päikesepaneelidega või selle funktsionaalsuse lisamisega.

- Vanemaid hooneid renoveeritakse jooksvalt energiatõhusamaks – soojustatakse seinu ja katuseid, kaasajastatakse ventilatsioonisüsteeme. Olemasolevates hoonetes käib pidev valguslahenduste asendamine säästlike LED-lampidega.

Sellised parendustegevused aitavad paremini vastata rentnike kasvavatele ootustele, väärtustada keskkonnahoidu ja säästlikumat energiatarbimist.

Taastuvenergia tootmine

Harju Elekter kontsern pöörab järjest enam tähelepanu taastuvenergia tootmisele ja kasutamisele. Nüüdseks on paigaldatud Kontserni peale kokku 1340 kW võimsusega päikese-

paneele, millest 2018. aastal paigaldati 794 kW võimsusega päikesepaneele Haapsallu, 154 kW Allika Tööstusparki Stera Technologies ASi tootmishoone katusele ning 27 kW ASi Harju Elekter Elektrotehnika tootmishoone ja 45 kW ASi Harju Elekter Teletehnika tootmishoone katusele.

2019. aasta vaates kattis tootmispindadele paigaldatud päikeseenergia 3,8% ASi Harju Elekter Elektrotehnika elektrienergia vajadusest (290 kWh). Satmatic Oy tootis päikeseenergia kaudu 2019. aastal 83 kWh, SEBAB AB 107 kWh, Finnkumu Oy 50 kWh ja Harju Elekter UAB 80 kWh energiat.

Kuigi päikeseenergia kasutamine moodustab Kontserni enda ja rentnike praegusest energiatarbimisest veel väikese osa, soovitakse edaspidi ehitatavates uutes hoonetes jätkata päikeseenergia kasutamist energiaallikana.

Aksia ja aktsionärid

30. septembril 1997. aastal noteeriti ASi Harju Elekter aktsiad Nasdaq Tallinn väärtpaberibörsil, mis kuulub maailma suurimasse börsikontserni Nasdaq. ASi Harju Elekter aktsia lühinimi Nasdaq Tallinna börsil on HAE1T. ISIN: EE3100004250. Ettevõtte kõik aktsiad on börsil vabalt kaubeldavad ning iga aktsia annab võrdse hääle- ja dividendiõiguse. Ka ettevõtte kõik aktsionärid on võrdsed ning eraldi hääleõigust käsitlevad piirangud või kokkulepped puuduvad. ASile Harju Elekter teadaolevalt ei ole aktsionäride omavahelistes lepingutes ka mingeid piiranguid seoses väärtpaberite võõrandamisega ega muid spetsiifilisi kontrolliõigusi.

Seisuga 31.12.2019 oli ASi Harju Elekter aktsiakapital 11,18 miljonit eurot, mis on jaotatud 17,74 miljoniks nimiväärtuseta lihtaktsiaks. Aktsia arvestuslik väärtus on 0,63 eurot.

Möödunud aasta lõpetasid aktsiaindeksid läbi aegade kõrgematel tasemetel ning praktiliselt kõik olulisemad aktsiaturud Põhja-Ameerikas, Euroopas ja Aasias kasvasid tugevalt. USA börsiindeks S&P 500 kasvas aastaga eurodes mõõdetuna 34%, mis on parim aastane tulemus alates 2013. aastast. Suurimaks kasvueduriks oli USAs tehnoloogiasektor. Euroopa aktsiaturgu iseloomustav Stoxx 600 indeks kasvas 27%. Tallinna börsiindeks OMX Tallinn tõusis 10%, suure osa kiirest tõusust tegi aasta esimesel kuul (+7%) ning ülejäänud aasta oli pigem stabiilne.

- **Seisuga 31.12.2019 oli ASi Harju Elekter aktsiakapital 11,18 miljonit eurot, mis on jaotatud 17,74 miljoniks nimiväärtuseta lihtaktsiaks. Aktsia arvestuslik väärtus on 0,63 eurot**
-

Aktsia hind ja kauplemine

EUR

	2019	2018	2017	2016	2015
Keskmine aktsiate arv (tk)	17 739 880	17 739 880	17 739 880	17 739 880	17 550 851
Kõrgeim hind	5,20	6,68	5,08	2,94	3,14
Madalaim hind	4,01	3,89	2,80	2,43	2,49
Sulgemishind	4,21	4,12	5,00	2,83	2,63
Muutus (%)	2,2	-17,6	76,7	7,6	-5,7
Ettevõtte turuväärtus (miljonit)	74,68	73,09	88,70	50,20	46,66
Kaubeldud aktsiaid (tk)	531 415	1 100 773	1 349 617	947 294	1 086 451
Käive (miljonit)	2,35	5,98	5,46	2,45	2,98
Puhaskasum aktsia kohta	0,14	0,09	1,64	0,18	0,18
P/E suhe (kordaja)	30,07	45,78	⁽⁴⁾ 3,05	15,72	14,61
Dividend aktsia kohta	⁽¹⁾ 0,18	0,18	0,24	0,18	⁽²⁾ 0,12
Dividendimäär %	4,3	4,4	4,8	6,4	1,9
Dividend/puhaskasum %	129,8	206,6	⁽³⁾ 100,0	100,0	27,8

(1)- juhatuse ettepanek

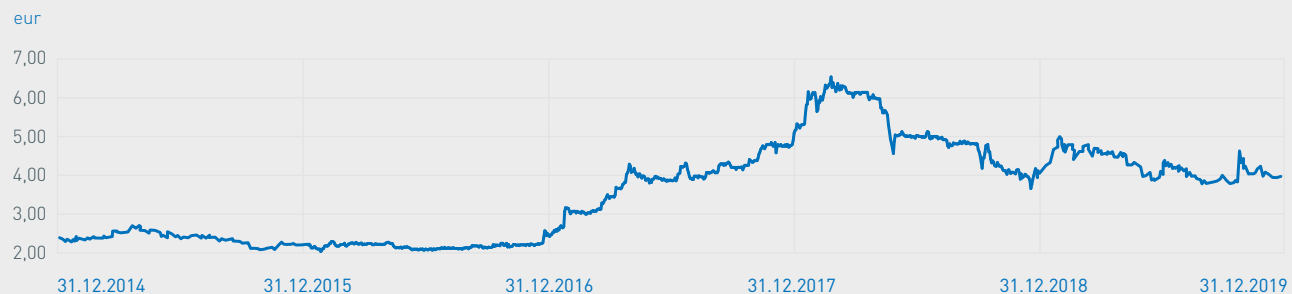
(2)- sh 0,07 eurot, aktsiakapitali väljamakse

(3)- tavapärasest puhaskasumist = emaettevõtte omanike puhaskasum miinus ühekordne tulu PKC Group Oyj aktsiate müügist

(4)- arvestab kasumit erakorralisest investeeingu müügist 2017

ASi Harju Elekter aktsia sulgus aasta viimasel kauplemispäeval 4,21 euro tasemel, kasvades aastaga 2,2% pärast 2018. aastal toimunud -17,6% langust. 31. detsembri seisuga oli ettevõtte turuväärtus 74,68 miljonit eurot. Tehingute maht langes 2,35 miljoni euro tasemele nagu ka kaubeldud aktsiate arv (0,5 miljonilt aktsiat 2019. aastal võrreldes 1,1 miljoni aktsiaga 2018. aastal). Ettevõtte aktsionäride arv jätkas suurenemist. Seisuga 31.12.2019 oli ettevõttel 3 434 (31.12.2018: 3 102) aktsionäri.

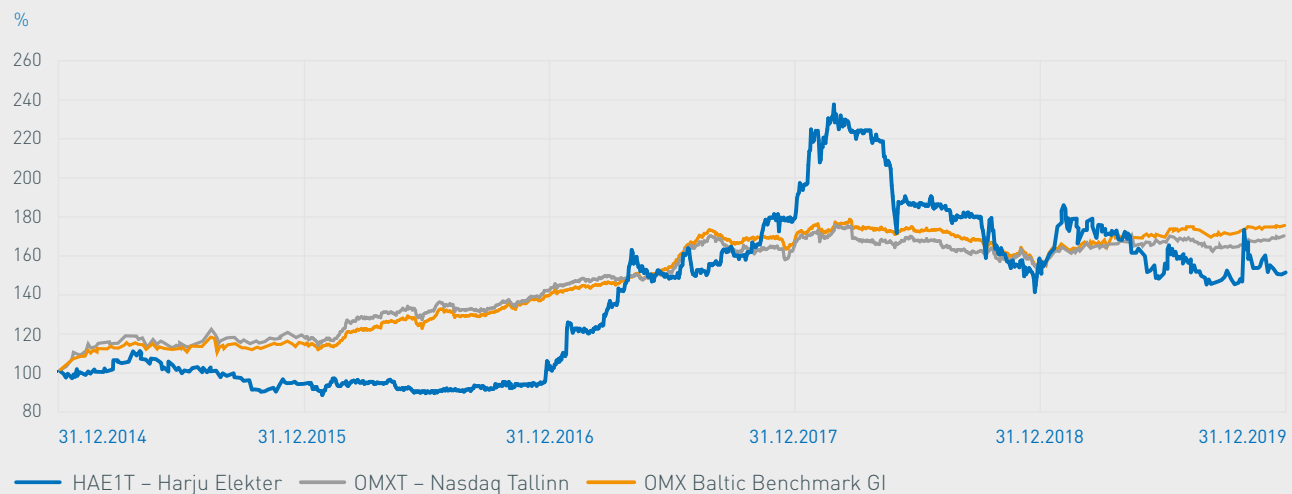
ASi Harju Elekter aktsia hind väärtpaberibörsil Nasdaq Tallinn 2015.–2019. aastal

Börsiindeksisse OMX Baltic 10 kuuluvad Balti regionist kümme kõige likviidsemat ning stabiilsemat ettevõtet.

ASi Harju Elekter aktsia indeksite võrdluses 2015.–2019. aastal

<https://www.nasdaqbaltic.com/statistics/et/charts>

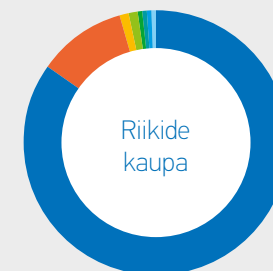
Aktsionäride struktuur 31.12.2019

Seisuga 31.12.2019 oli ASil Harju Elekter 3 434 aktsionäri. Aruandeperioodil on aktsionäride arv suurenenud 332 võrra. ASi Harju Elekter suurim aktsionär on kohalikul kapitalil põhinev AS Harju KEK, millele kuulub 31,39% firma aktsiakapitalist. Väliskapitali osalus on 15,04%. Seisuga 31.12.2019 kuulus ettevõtte nõukogu ja juhatuse liikmetele otse ning kaudse osaluse kaudu kokku 10,78% ettevõtte aktsiatest. ASi Harju Elekter aktsionäride täielik nimekiri on väärtpaberibörsi Nasdaq Tallinn kodulehel.

Aktsionäride jagunemine osaluse suuruse järgi

Osaluse suurus	Aktsionäride arv	Osa üldarvust %	Hääleõiguse %
Üle 10%	2	0,06	42,10
1,0 – 10,0%	8	0,23	21,62
0,1 – 1,0 %	57	1,66	16,64
alla 0,1%	3 367	98,05	19,64
Kokku	3 434	100,00	100,00

Aktsionäride jagunemine

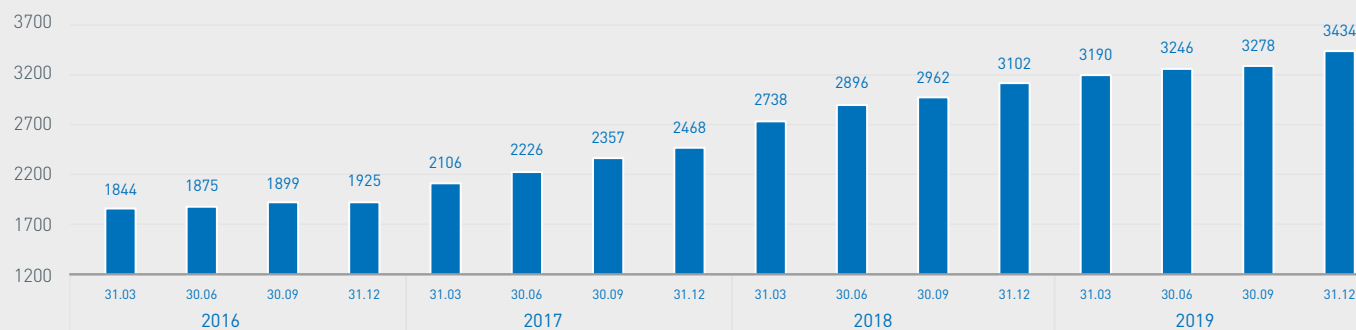

84,96%	● Eesti
10,71%	● Luksemburg
1,09%	● USA
1,06%	● Rootsi
0,68%	● Läti
0,64%	● Leedu
0,58%	● Soome
0,28%	● Muud

Üle 5% aktsionärid

31.12.2019	Osalus (%)
AS Harju KEK	31,39
ING Luxembourg S.A.	10,71
Endel Palla	7,04
Aktsionärid kelle osalus on alla 5%	50,86

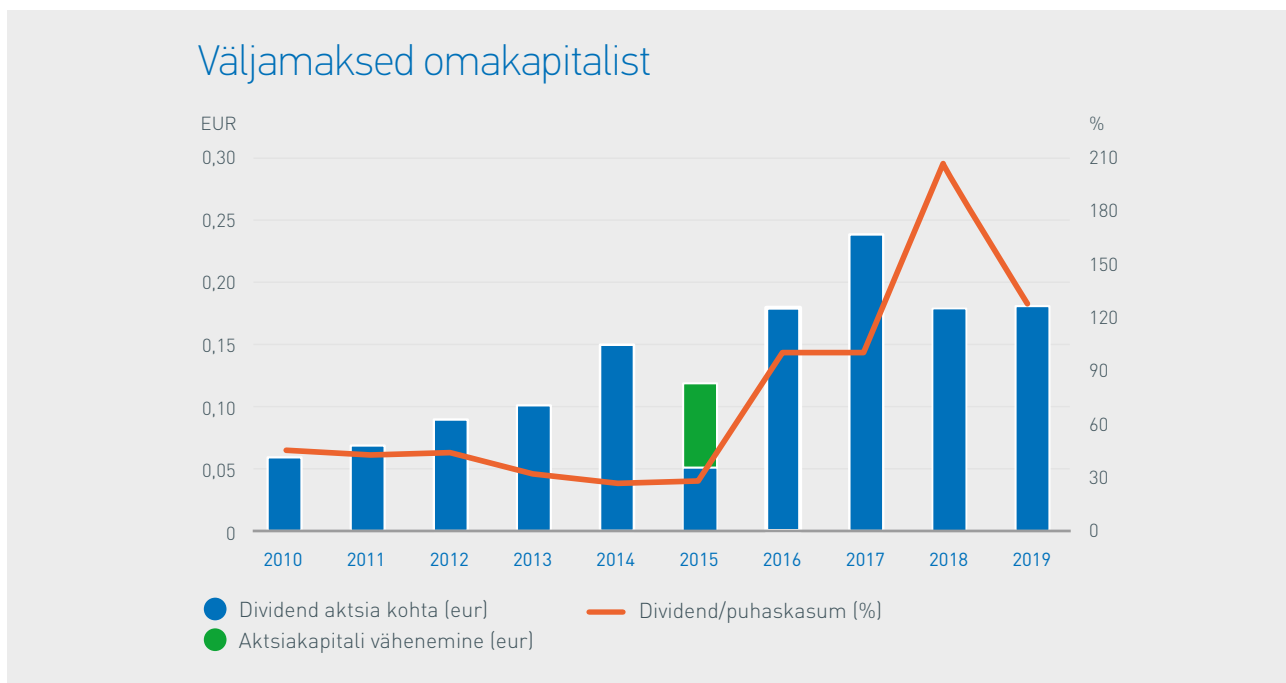
Aktsionäride arv

Dividendid

Kontserni dividendipoliitika järgi makstakse dividendideks vähemalt kolmandik tavapärasest majandustegevuse puhaskasumist. Kontsernis on kujunenud heaks tavaks maksta edasi muudelt finantsinvesteeringutelt saadud dividendid. Tegelik dividendimäär sõltub aga Kontserni rahavoogudest ning arenguperspektiividest ja nende finantseerimise vajadusest.

Juhatus teeb nõukoguga kooskõlastatud aktsionäride üldkoosolekule ettepaneku maksta 2019. aasta eest dividendideks 0,18 (2018: 0,18) eurot aktsia kohta, kokku 3,2 (2018: 3,2) miljonit eurot.

Dividendide ajaloo ja suhtarvude kohta on esitatud info tabelis *Aktsia hind ja kauplemine*.

Juhtimispõhimõtted ja tegevusaruande koostamise alused

Harju Elekter kontsern lähtub oma äritegevuse korraldamisel kõikidel turgudel kehtivatest riiklikest õigusnormidest, ettevõtte põhikirjast, avaliku ettevõttena väärtpapieribörsi Nasdaq Tallinn nõuetest, Hea Ühingujuhtimise Tava (HÜT) juhistest ning aktsionäride ja investorite võrdse kohtlemise põhimõttest.

Alates 2017. aastast on aruandesse lõimitud jätkusuutlikkuse ja sotsiaalse vastutuse osa, mis tugineb Global Reporting Initiative'i (GRI) jätkusuutlikkuse aruandluse standardile. Kontsern toetub juhtimispõhimõtetele, mis on võimalikult ausad ja läbipaistvad nii ettevõttesiseses suhtluses, kliendisuhetes kui ka suhetes teiste osapooltega. Kontserni ettevõtted ei ole 2019. aastal panustanud poliitilistesse tegevustesse ei rahalise ega mitterahalise väärtuse kaudu.

Huvide konflikti, korruptiivse käitumise ja ebaausa konkurentsi suhtes valitseb Kontsernis täislepplikkus nii töötajatele kui ka partneritele. Kontserni ettevõtetes kehtestatud siseeeskirjad ja ka suulised kokkulepped juhtimistasandil aitavad maandada maineriske ning selle kaudu hoida Kontserni usaldusvärsust turul ja suhetes huvirühmadega. See on omakorda alus kasumlikule äritegevusele.

Eespool mainitud riskide maandamiseks on kehtestatud Emaettevõttes ja kõikides tütaretevõtetes nii töö sisekorraeeskirjad kui ka valdkondlikud põhimõtted. Näiteks on Harju Elekter UAB-s ja Satmatic Oy-s käibel käitumisjuhised, mis on kõikidele töötajatele järgimiseks kohustuslikud. Kõikidele Kontserni töötajatele tutvustatakse tööle asumisel töö sisekorraeeskirju ning korraldatakse pidevalt valdkonnapõhiseid koolitusi ja siseauditeid.

Selleks et maandada huvide konfliktist tulenevaid riske, on kokku lepitud teatud põhimõtted, näiteks tuleb suuremahuliste tehingute puhul kaasata lisaotsustaja, samuti on vaja hankida juhi kokkulepe osalemaks kliendi korraldatud motivatsiooniüritustel.

2019. aastal ei registreeritud Kontsernis ühtegi korruptsiooni ja isiklike huvide konfliktist tulenevat vahejuhtumit, mistõttu ei vallandatud ühtegi Kontserni ettevõtte töötajat, ei määratud vastavaid trahve ega esitatud ühtegi sellekohast kohtukae bust. Samuti ei esinenud juhtumeid, mille käigus oleks lõpetatud äritegevuse partneritega sõlmitud lepinguid või peatatud nende uuendamine korruptiivse käitumise tõttu.

Ettevõtetes pööratakse suurt tähelepanu avatud organisatsioonikultuuri kujundamisele. Selleks on Kontsernis kasutusel koosolekute ja informatsiooni vahetamise kord, et teavitada ettevõtte juhtkonda kriitilistest, suurte majandusriskidega seotud tehingutest ning võimalikest mittevastavustest.

Lisaks juhendatakse riiklikest ja börsiettevõtetele kohaldatavatest seadustest, s.t võtmeisikutel on kohustus deklareerida oma ettevõtlushuvid, siseinfo valdajatele on kehtestatud tegevusreeglid jne.

Muudes Kontserni ettevõtete tegevustes mittevastavusi kehtivate regulatsioonidega (sh majandus-, sotsiaal- ja looduskeskkonnas) ei olnud, mistõttu ei saanud Kontserni ettevõtted rahatrahve ega mitterahalisi sanktsioone. Samuti ei pöördutud seadustele mittevastavuse eest ühegi Kontserni ettevõtte ega töötaja poole üheski kohtuasjas.

Käesolev aastaaruanne kajastab kogu 2019. aasta tegevust ja on jätk 2018. aasta aruandele. Aastaruanne koostatakse igal aastal.

Hea Ühingujuhtimise Tava aruanne 2019

AS Harju Elekter järgib suures osas HÜT juhi-seid, kuigi põhimõtted on vaid soovituslikud. Mõningaid HÜT nõudeid AS Harju Elekter siiski ei järgi, peamiselt ettevõtte ärivaldkonna ise-ärasuste tõttu. Allpool on toodud ja selgitatud nende praegu täitmata HÜTi nõuete mittejärgi-mise põhjused. Lisaks on antud täiendavat tea-vet 2019. aasta üldkoosoleku, ettevõtte nõukogu ja juhatuse ning ASi Harju Elekter juhtimis põhi-mõtete kohta.

● HÜT punkt 1.3.3.

Emitent teeb vastavate tehniliste vahendite olemasolul ning juhul, kui see ei ole talle liiga kulukas, üldkoosoleku jälgimise ja sellest osavõtu võimalikuks sidevahendite kaudu (nt internet).

ASil Harju Elekter puuduvad vastavad tehnilised vahendid, mistõttu pole võimalik üldkoosolekut jälgida ega sellest sidevahendite kaudu osa võtta.

● HÜT punkt 2.2.7

Iga juhatuse liikme põhipalk, tulemustasu, lah-kumishüvitis, talle makstavad muud hüved ning preemiasüsteemid, samuti nende olulised tun-nused avaldatakse selges ja üheselt arusaada-vas vormis emitendi veebilehel ning HÜT aruan-des. Avaldatavad andmed on selged ja üheselt arusaadavad, kui need väljendavad otseselt kulutuse suurust emitendile või tõenäolise kulu-tuse suurust avalikustamise päeva seisuga.

Juhatuse liikmele makstava tasu suurus ja maksimise kord määratakse nõukogu otsusega ja ei kuulu poolte kokkuleppel avalikustami-sele. Juhatuse esimehel on õigus saada lahku-mishüvitist kuni kümne kuu ja teistel juhatuse liikmetel kuni kaheksa kuu juhatuse liikme tasu ulatuses.

Tulemuspalka makstakse juhatuse liikmetele ühistel alustel Emaettevõtte halduspersonaliga. Tulemuspalk jaotatakse vastavalt põhitasule

ja tööpanusele, kusjuures juhatuse liikme tulemuspalk kooskõlastatakse nõukogu esi-mehega. Tulemuspalk makstakse välja kvartali kaupa 80% ulatuses, ülejäänud 20% makstakse pärast majandusaasta tulemuste kinnitamist.

Tippjuhtkonnale, sh juhatuse liikmetele, maks-takse ka aastapreemiat, mis on summaarselt 1,0% konsolideeritud puhaskasumist. Aasta-preemia kinnitab nõukogu esimees ning see makstakse välja pärast Kontserni aastaaruande auditeerimist.

● HÜT punkt 3.1.3

Nõukogu hindab korrapäraselt juhatuse tege-vust emitendi strateegia elluviimisel, samuti hindab nõukogu emitendi finantsseisundit, ris-kijuhtimise süsteemi, juhatuse tegevuse õigus-pärasust ning seda, kas emitenti puudutav oluline teave on nõukogule ja avalikkusele nõuetekohaselt teatavaks tehtud. Nõukogu poolt komiteede asutamisel avaldab emitent

oma veebilehel nende olemasolu, ülesanded, koosseisu ja koha organisatsioonis. Komiteedega seotud asjaolude muutmisel avaldab emitent samas korras ka muudatuse sisu ning teostamise aja.

2010. aasta juunis moodustas ASi Harju Elekter nõukogu seoses audiitortegevuse seadusest tuleneva kohustusega ettevõttes auditikomitee ja kinnitas selle põhimääruse. 2019. aastal täitsid komitee liikme kohustusi Triinu Tombak ja Andres Toome. Teave auditikomitee kohta on kuvatud ettevõtte veebilehel.

● HÜT punkt 3.2.5

Üldkoosoleku määratud nõukogu liikme tasu suurus ja maksmise kord avaldatakse emitendi HÜT aruandes, tuues eraldi välja põhi- ja lisatasu (sh lahkumishüvitis ja muud makstavad hüved).

ASi Harju Elekter aktsionäride üldkoosoleku pädevuses on valida ja kinnitada nõukogu koosseis ning volituste aeg. 27.04.2017 toimunud aktsionäride üldkoosolek kinnitas nõukogu koosseisu ja liikmed järgnevas 5 aastaks,

määrates alates 04.05.2017 nõukogu liikme tasuks 1 000 eurot kuus ja nõukogu esimehe tasuks 1 600 eurot kuus. Lisaks määrati nõukogu liikme koosolekul osalemise tasuks 200 eurot, mida ei maksta, kui ta osaleb koosolekul telefoni teel. Tegevjuhtkonnas töötava nõukogu liikme suhtes rakendatakse ettevõttes kehtivat preemiasüsteemi (vt HÜT punkti 2.2.7 selgitust). Nõukogu liikmele pole lahkumishüvitis ette nähtud. Järgmised nõukogu valimised toimuvad 2022. aasta korralisel aktsionäride üldkoosolekul.

● HÜT punkt 3.3.2

Ärilisest pakkumisest, mis tehakse nõukogu liikmele, tema lähedasele või temaga seotud isikule ning mis on seotud emitendi majandustegevusega, teatab nõukogu liige viivitamatult nõukogu esimehele ja juhatusele. Hea Ühingujuhtimise Tava aruandes näidatakse ära majandusaasta jooksul tekkinud huvide konfliktid koos igakordsete lahendustega.

Nõukogu liikmed hoiduvad huvide konfliktist ning järgivad konkurentsikeelu nõudeid. Nõukogu ja juhatuse teevad tihedat koostööd,

teguks vastavalt seadustele ja põhikirjale äriühingu ja selle aktsionäride huve silmas pidades. Vastavaid huvide konflikte 2019. aastal ei esinenud.

● HÜT punkt 5.3

Emitendi veebilehel on aktsionäridele kättesaadavad muuhulgas ka nõukogu poolt kinnitatud emitendi üldised strateegiasuunad.

Ettevõtte juhatuse seisukohal, et strateegia kuulub ettevõtte ärisaladuste hulka ning ei kuulu avalikustamisele. Üldised suunad ja olulised teemad on välja toodud juhatuse tegevusaruandes.

● HÜT punkt 5.6

Emitent avalikustab analüütikutega kohtumiste, analüütikutele või investoritele või institutsionaalsetele investoritele tehtavate esitluste ja pressikonverentside toimumise ajad ja asukohad emitendi veebilehel. Emitent võimaldab aktsionäridel osaleda nimetatud üritustel ning teeb ettekanded kättesaadavaks oma veebilehel. Emitent ei korralda kohtumisi analüütikutega

ega investoritele tehtavaid esitlusi vahetult enne finantsaruandluse avalikustamise kuupäevi.

Ettevõtte lähtub oma tegevuses alati aktsionäride võrdse kohtlemise põhimõttest. Kohustuslik, oluline ja hinnatundlik teave avalikustatakse esmalt Nasdaq Tallinna börsisüsteemis ning seejärel Finantsinspektsiooni ja ettevõtte kodulehel. Lisaks on igal aktsionäril õigus küsida ettevõttelt vajaduse korral lisainfot ja kokku leppida kohtumisi. Ettevõtte juhatus ei pea oluliseks pidada eri aktsionäride kohtumiste aja- ja päevakorragraafikut, sest kohtumistel piirduakse juba avalikustatud teabega. See reegel kehtib kõigi kohtumiste korral, ka vahetult enne finantsaruandluse avalikustamist.

● HÜT punkt 6.2

Audiitori valimine ja raamatupidamise aastaaruande auditeerimine.

ASi Harju Elekter aktsionäride 03.05.2018 üldkoosolek valis ettevõttele aastate 2018–2020 auditi tegijaks audiitorfirma AS PricewaterhouseCoopers. Teave audiitori kohta on kättesaadav ettevõtte kodulehel. Audiitori töö tasustatakse

vastavalt lepingule ning tasu suurust poolte kokkuleppel ei avalikustata. Järgmised audiitori valimised toimuvad 2021. aasta korralisel aktsionäride üldkoosolekul.

Juhtimisorganid ja täiendav informatsioon

Harju Elekter on aktsiaselts, mille juhtimisorganid on aktsionäride üldkoosolek, nõukogu ja juhatus. ASis Harju Elekter ei ole mitmekesisuspoliitikat käsitlevat dokumenti, kuid inimeste valimisel ja nimetamisel kõrgematesse juhtorganitesse on lähtutud esmajärjekorras võimalikust lisaväärtusest, mida nad Kontserni juhtimisse oma teadmiste ja oskustega kaasa toovad ning sobivusest.

Üldkoosolek

Aktsionäride üldkoosolek on ettevõtte kõrgeim juhtimisorgan, mille pädevuses on põhikirja muutmise ja uue kinnitamise, aktsiakapitali suuruse muutmise, nõukogu liikme tagasikutsumise ning ettevõtte tegevuse lõpetamise, jagunemise, ühinemise ja ümberkujundamise

otsustamine, eeldades vähemalt 2/3 üldkoosolekul esindatud aktsionäride häälte heakskiitu. Üldkoosolekud on korralised ja erakorralised. Korraline üldkoosolek toimub üks kord aastas kuue kuu jooksul pärast ettevõtte majandusaasta lõppemist. Erakorralise üldkoosoleku kutsub juhatus kokku siis, kui ettevõttel on netovara alla seaduses lubatud piiri või kui üldkoosoleku kokkukutsumist nõuab nõukogu, audiitor või aktsionärid, kelle aktsiatega on esindatud vähemalt 1/10 aktsiakapitalist. Üldkoosolek on pädev otsuseid vastu võtma, kui kohal on üle poole aktsiatega esindatud häältest. Üldkoosolekul osalemiseks õigustatud isikute ring määratakse seitse päeva enne üldkoosoleku toimumist.

ASi Harju Elekter 2019. aasta aktsionäride korraline üldkoosolek toimus 2. mail Keila Kultuuri-keskuses (Keskväljak 12). Koosolekul osales 83 aktsionäri või nende volitatud esindajat, kes esindasid 68,62% häälte üldarvust. Koosolekul esinesid ettekannetega ASi Harju Elekter juhatuse esimees ja nõukogu esimees.

Üldkoosolek kinnitas 2018. majandusaasta aruande ja kasumijaotuse ning otsustas maksta

aktsionäridele 2018. aasta eest dividende 0,18 eurot aktsia kohta, kokku 3,2 miljonit eurot.

Nõukogu

ASi Harju Elekter nõukogul on põhikirja järgi 3–5 liiget. Nõukogu liikmed valib üldkoosolek viieks aastaks. Nõukogu planeerib ettevõtte tegevust, korraldab selle juhtimist ja teostab järelevalvet juhatuse tegevuse üle. Nõukogu koosolekud toimuvad vastavalt vajadusele, kuid mitte harvem kui üks kord kvartalis. Nõukogu koosolek on otsustusvõimeline, kui sellest võtab osa üle poole nõukogu liikmetest. 2019. aastal toimus 12 nõukogu koosolekut. Nõukogu liikmed osalesid enamikul nõukogu koosolekutel.

Aktsionäride korraline üldkoosolek valis 27.04.2017 aktsiaseltsile järgneva viieaastaseks perioodiks viieliikmelise nõukogu järgmises koosseisus: **Endel Palla** (nõukogu esimees) ning liikmed **Arvi Hamburg**, **Aare Kirsme**, **Triinu Tombak** ja **Andres Toome**. Nõukogu esimees on Endel Palla, kes töötab ASis Harju Elekter 1969. aastast alates, sh 1985–1999 peadirektorina / juhatuse esimehena; alates 1999.

aastast täidab ta ühtlasi Kontserni arendusdirektori ülesandeid. Nõukogu liige Arvi Hamburg, TalTechi kuratooriumi liige ja külalisprofessor, lisab nõukogusse teadusalast pädevust. Aare Kirsme on ASi Harju KEK nõukogu liige, kes esindab ettevõtte suurima aktsionäri huve (seisuga 31.12.2019 omas AS Harju KEK 31,39% ettevõtte aktsiakapitalist). Alates 2007. aastast on nõukogu liige Andres Toome (OÜ Tradematic juhataja), kes täiendab nõukogu oma pikaajalise investeerimisalase kogemusega, ning Triinu Tombak (TH Consulting OÜ juhataja, nõukogus 2012. aastast) on finantskonsultant. Nõukogu viiest liikmest kaks – Arvi Hamburg ja Triinu Tombak – on sõltumatud liikmed.

Nõukogu liikmete volituste lõppemisel või lõpetamisel, ei teki Kontsernil hüvitise maksmise kohustust. Erand on nõukogu esimees, kellel on õigus saada lahkumishüvitist arendusdirektori kuue kuu ametipalga ulatuses. 2019. aasta lõpu seisuga kuulus ettevõtte nõukogu liikmetele otse ja kaudsete osaluste kaudu kokku 9,5% (2018: 9,5%) ettevõtte aktsiatest (lisa 21.3).

Juhatus

Juhatus on juhtimisorgan, kes esindab ja juhib ettevõtte igapäevategevust kooskõlas seaduse ja põhikirja nõuetega. Juhatus on kohustatud tegutsema majanduslikult kõige otstarbekamal viisil. Põhikirja järgi võib ASi Harju Elekter juhatuses olla 1–5 liiget, kelle valib nõukogu kolmeks aastaks. Nõukogu pädevuses on ka juhatuse esimehe valimine, tema ettepanekul juhatuse liikmete ametisse nimetamine ja nende tagasi- kutsumine. Juhatuse liige võib ettevõtet esindada kõigis õigustoimingutes.

Aktsiaseltsil on kolmeliikmeline juhatus. Ettevõtte juhatuse esimees on **Andres Allikmäe**, kellega on sõlmitud kolmeaastane ametileping 04.05.2017. Tema kõrval kuuluvad juhatuse koosseisu ASi Harju Elekter kontserni finantsjuht **Tiit Atso** ning kinnisvara- ja energeetikateenistuse juht **Aron Kuhi-Thalfeldt**, kelle volitusi pikendas ASi Harju Elekter nõukogu 29.10.2019 peetud koosolekul järgmiseks kolmeaastaseks perioodiks, s.o kuni 31.10.2022.

Juhatuse pädevus ja volitused on reguleeritud

äriseadustikuga ning välja toodud ettevõtte põhikirjas, muid erisusi või kokkuleppeid ei esine. Juhatusel liikmetele makstakse tasu vastavalt juhatuse liikme lepingule. Juhatusel liikmete tasu suurus on määratud juhatuse liikme lepinguga ja ei kuulu poolte kokkuleppel avalikustamisele. Juhatusel esimehel on õigus saada lahkumishüvitist kuni kümne kuu ja teistel juhatuse liikmetel kuni kaheksa kuu juhatuse liikme tasu ulatuses.

Juhatusel esimees vastutab äritegevuse korraldamise eest Kontserni tasemel, täites ühtlasi tegevdirektori tööülesandeid. Kontserni finantsjuht ning kinnisvara ja energeetikateenistuse juht vastutavad oma valdkonna juhtimise eest Kontserni tasemel. Juhatusel liikmed osalevad Kontserni tütarettevõtete juht- ja kontrollorganite töös. Väljaspool Eestit tegutsevates äriühingutes tagab äritavade järgimise kohalik juhtkond.

2019. aasta lõpu seisuga kuulus ettevõtte juhatuse liikmetele otse ja kaudsete osaluste kaudu kokku 1,3% ettevõtte aktsiatest (lisa 21.3).

Täpsem teave nõukogu ja juhatuse liikmete hareduse, karjääri, äriühingute juhtorganites osale-

mise ning aktsiaosaluste kohta ASis Harju Elekter on välja toodud ettevõtte kodulehel www.harjuelekter.com

Täiendavad juhtimisorganid ja komiteed

Ettevõttes on vajalikud protseduurid reguleeritud eeskirjadega ning praktilist vajadust täiendavate juhtimisorganite loomiseks ei ole olnud. Selleks et Kontserni riske paremini hinnata ja juhtida, on ametis siseaudiitor, kes koostab regulaarselt raporteid juhtkonnale.

2010. aastal moodustas aktsiaseltsi nõukogu seoses audiitortevõtte seadusest tuleneva kohustusega ettevõttes auditikomitee, kelle ülesanne on jälgida ja analüüsida rahandusteabe töötlemist, riskijuhtimise ja sisekontrolli tõhusust, konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande audiitorkontrolli protsessi ja audiitortevõtja ja seaduse alusel audiitorühingut esindava audiitori sõltumatust ning esitada nõukogule ettepanekuid ja soovitusi seaduses sätestatud küsimustes. 2012. aastast kuuluvad komiteesse nõukogu liikmed Triinu Tombak ja Andres Toome (esimees).

Teabe haldamine

Börsiettevõtteks lähtub AS Harju Elekter avatuse ja investorite võrdse kohtlemise põhimõttest. Börsireguleerimise nõutav teave avaldatakse regulaarselt kooskõlas tähtaegadega, seejuures lähtub ettevõtte põhimõttest mitte avaldada ettevaatavaid prognoose – kajastatakse ja kommenteeritakse üksnes toimunud faktilist infot.

Investorite ja avalikkuse operatiivseks teavitamiseks peab ettevõtte kodulehte, mis sisaldab kõiki börsiteateid, majandusaruandeid, samuti ülevaadet Kontserni ajaloo, toodetest ja muust olulisest. Kõigil Kontserni tütarettevõtetel on oma koduleht.

Audiitorid

Vastavalt aktsionäride üldkoosoleku 3. mai 2018. a otsusele teeb ASi Harju Elekter ja tema tütarettevõtete 2018.–2020. aasta auditid PricewaterhouseCoopers; v.a Energo Veritas OÜ, mida auditeerib Baker Tilly Baltics OÜ.

Ühiskondlik osalus

Harju Elekter kontsern soovib olla aktiivne ja osavõtlik kogukonna liige ning oma tegevusvaldkonnaga seotud sektori arengu toetaja rii- kides, kus asuvad ettevõtte tootmisüksused ja töötajad. Kontserni toetustegevuse poliitika on olla stabiilne partner, seetõttu keskendub Kontsern pigem pikaajaliste koostöösuhete loomi- sele ja arendamisele.

Kontserni 2019. aasta fookuses oli jätkuvalt kohaliku elu, hariduse, spordi ja kultuuri toeta- mine ning sektori arengusse panustamine.

Toetame insenerihariduse valdkonna arengut

2019. aastal jätkas AS Harju Elekter eri koostöö- projekte haridusasutustega, et arendada ja popu- lariseerida insenerihariduse valikut noorte seas.

- AS Harju Elekter on Tallinna Tehnikaülikooli (edaspidi TalTech) kuldsponsor, andes igal aastal bakalaureuse- või magistriõppe üli- õpilastele välja kuni 4 omanimelist stipen- diumi. Alates 2000. aastast on stipendiumi- programmis osalenud 69 tudengit.

- Koostöös TalTech Arengufondi ja Eesti ette- võtetega osaletakse M. Aitsami nimelise erivajadusega üliõpilasele suunatud stipen- diumi väljaandmisel. Lisaks on ettevõtte nõukogu esimees Endel Palla andnud juba aastaid välja omanimelist stipendiumi.
- AS Harju Elekter jätkas ka 2019. aastal enam kui kümne aasta pikkust traditsiooni, aida- tes kaasa TalTechi energeetikateaduskonna (inseneriteaduste) tudengite erialategevuste toimumisele. Lisaks toetati Euroopa suuri- mat robotikasündmust Robotex ning TalTechi ja Tallinna Tehnikakõrgkooli tehnika- tudengitele suunatud rahvusvahelist toote- arendusvõistlust Student Formula.
- AS Harju Elekter on jõudumööda osalenud ka TalTechi tehnika- ja teaduslaborite sisustami- sel ning lõonud kaasa teadus- ja uurimispro- jektides. Viimaste aastate olulisimatena võiks esile tõsta tootearendusprojekti, mille käi- gus toetati ASi Harju Elekter Elektrotehnika inseneri doktoritöö raames energiahaldus- süsteemi võimekusega alajaama energiasalvesti prototüüpseadme väljaarendamist (TalTech, 2015), ning TalTechi, Siemensi ja

2019. aastal jätkas AS Harju Elekter eri koostööprojekte haridusasutustega, et arendada ja populariseerida inseneri- hariduse valikut noorte seas

ASi Harju Elekter koostöös valminud labo- rit, kus energeetikatudengitel, teadlastel ja tegevinseneridel on võimalik katsetada ja analüüsida releekaitstesüsteeme ning uurida elektrisüsteemide automaatikat, süsteemi stabiilsust ja küberkaitset.

- Lisaks toetusprojektidele toimuvad regu- laarsed üliõpilaste õppekäigud Harju Elekter kontserni Eesti ettevõtetesse ning ettevõtete töötajad panustavad oma teadmiste ja koge- mustega tehnoloogiasuunaliste õppekavade arendamisse.
- Lisaks jätkusid möödunud majandusaastal Kontserni Eesti ettevõtete koostööprogram- mid Tallinna Kutsehariduskeskuses, Tallinna Tehnikakõrgkoolis, Tallinna Polütehnikumis ning Tallinna Ehituskoolis.

- Leedu tütarettevõtte Harju Elekter UAB teeb tihedat koostööd piirkondliku Panevežyse Elektrotehnika Kolledžiga ja Panevežyse Kutseõppekeskusega, samuti Visaginase Äri ja Tehnoloogia Kutseõppekeskusega ning Leedu Mereakadeemiaga.
- Soome tütarettevõttel Satmatic Oy-l on tihedad sidemed piirkonnas tegutsevate tehnikaja ametikõrgkoolidega: Satakunna Ametikõrgkool, Tampere Tehniline Ülikool ja Turu Majanduskool.
- 2019. aastal pakkusid Kontserni ettevõtted praktikakohti kokku 52-le (2018: 54) noorele. Enim on praktikakohti pakkunud Kontserni Eesti tütarettevõtte AS Harju Elekter Elektrotehnika.

Osaleme aktiivselt kohaliku elu arendamises

AS Harju Elekter tunneb vastutust ettevõtte tegevuspiirkonna arengu ja kogukonna heaolu suurendamise eest. Seetõttu on ettevõtte võtnud enda eesmärgiks piirkonna laste ja noorte õpingute toetamise ning vaba aja sisustamise

võimaluste kasvatamise. ASil Harju Elekter on pikaajalised koostöösuhted Keila Kooli, Keila Muusikakooli ning Keila lasteaedade, spordi- ja huviklubidega.

Toetame ja innustame noorsportlasi

AS Harju Elekter on sporditoetustes panustanud enim noortesportlasele, laiendades järjepideva toetuse kaudu spordiala kandepinda. Emaettevõtte on Keila korv-, võrk- ja jalgpalliklubide toetaja. Noorteprojektid on tulevikku suunatud toetused, mille eesmärk on teha ulatuslikku ja sihipärast tööd laste ja noortega, kelle hulgast saaksid esile kerkida sportlased, kes esindavad Eestit tulevikus.

Panustame sektori arengusse

Kontsern peab oluliseks arendada ühiskonda ka erialaliitude ja -organisatsioonide kaudu. Kontsern panustab oma teadmiste ja inimeste ajaressursiga teemadesse, mis seisavad ausa konkurentsi ning jätkusuutlike ja ohutute tootelahenduste eest.

AS Harju Elekter koostöös Eesti Elektritööde Ettevõtete Liiduga (EETEL) tõstatab jätkuvalt elektriohutuse teemasid nii seadusandluses kui ka laiemas avalikkuses.

Kontserni ettevõtted on järgmiste organisatsioonide liikmed:

Eesti Kaubandus-Tööstuskoda

(AS Harju Elekter)

Eesti Elektritööde Ettevõtete Liit

(AS Harju Elekter, AS Harju Elekter Elektrotehnika, Energo Veritas OÜ)

Leedu Masinatööstuse Ühing LINPRA

(Harju Elekter UAB)

Panevežyse Kaubandus-, Tööstus- ja Käsitöö-koda (Harju Elekter UAB)

Soome Kaubanduskoda (Satmatic Oy)

Soome Tehnoloogiatööstuse Liit (Satmatic Oy)

Elektriseadmete ringlussevõtu ja töötlemise ühistu ELKER (Satmatic OY)

Soome pakendite ümbertöötlemisturg RINKI (Satmatic OY)

Soome Teenindussektorite Ettevõtete Ühendus PALTA (Telesilta OY)

Kokku ulatus Harju Elekter kontserni ettevõtete stipendiumite ja toetusprogrammide maht 2019. aastal 75,3 (2018: 76,4) tuhande euronit.

Jätkusuutlikkuse aruandluse (GRI) sisukord

Alates 2017. aastast on Kontsern aastaaruande koostamisel järginud rahvusvaheliselt kõrgelt tunnustatud ja laialt kasutatud Global Reporting Initiative (GRI) standardi nõudeid, tehes seda „Core“ tasandil. GRI nõuetest tulenevad teemad on integreeritud ülejäänud tegevusaruandega ühtseks tervikuks.

Aruanne kajastab neid keskkonnavalaseid, sotsiaalseid ning vastutustundliku juhtimise ja turukäitumise teemasid, mis on kõige olulisemad Kontserni tegevust, mõju ja huvigruppide ootusi silmas pidades. Allolevas GRI sisukorra tabelis ära märgitud teemad koondavad ematettevõtte AS Harju Elekter ning tütarettevõtete AS Harju Elekter Elektrotehnika, AS Harju Elekter Teletehnika, Satmatic Oy, Finnkumu Oy,

Telesilta Oy, Harju Elekter UAB, SEBAB AB ja Grytek AB tegevusi ning koondandmeid juhul kui ei ole märgitud teisiti. OÜ Energo Veritas ja Harju Elekter AB on kajastatud aruandes personali andmetega. Andmed on kogutud ja esitatud ühtse meetoodika alusel iga ettevõtte enda poolt ning sellise detailsusega nagu Kontserni ettevõtted olulisusest lähtuvalt koguvad.

GRI standard	Number	Nimetus	Asukoht	Olulisemad lisaselgitused
Raporteerimise alused (GRI 101: 2016)				
Üldised näitajad (GRI 102: 2016)				
Organisatsiooni ülevaade				
	102-1	Organisatsiooni nimi		AS Harju Elekter
	102-2	Tegevused, kaubamärgid, tooted ja teenused	lk 8, 9, 26-43	
	102-3	Peakontori asukoht		Keila (Eesti)
	102-4	Tegevuskohad	lk 9	Eesti, Soome, Rootsi, Leedu, Läti
	102-5	Omandivorm ja õiguslik vorm	lk 66-70	
	102-6	Teenindatavad turud	lk 22	
	102-7	Organisatsiooni suurus	lk 9, 17, 20-25	Tegevuste/toodete iseloom erineb olenevalt ettevõttest, mistõttu on see toodetud ühikute arvu asemel väljendatud läbi müügitulu.
	102-8	Põhiandmed töötajate kohta	lk 56-58	
	102-9	Tarneahel	lk 9, 26, 53	Kontserni peamiste toodete, st elektrijaotusseadmete ja juhtaparatuuri tootmiseks (1) disainitakse tooteid vastavalt kliendi lähteülesandele, (2) ostetakse vajalikud komponendid tarnijatelt või toodetakse Kontserni enda tütarettevõtete poolt; (3) kompileeritakse tooted; (4) testitakse ning (5) saadetakse või viiakse kliendi objektile kohale.

JÄTKUSUUTLIKKUSE ARUANDLUSE (GRI) SISUKORD

GRI standard	Number	Nimetus	Asukoht	Olulisemad lisaselgitused
	102-10	Aruandeperioodil toimunud olulised muutused	lk 6-7, 12-14, 20-25, 44-47, 66-70	
	102-11	Ettevaatusprintsiiibil põhinev lähenemine keskkonnaküsimustes	lk 63	Kaetud ettevõtete keskkonnapoliitikatega.
	102-12	Vabatahtlikud initsiatiivid	lk 49-55, 62, 63, 71-76, 77-78	
	102-13	Liikmelisus ühingutes	lk 78	
Strateegia				
	102-14	Nõukogu esimehe ja juhatuse esimehe pöördumine	lk 4-7	Pöördumised ei käsitle jätkusuutlikkuse teemat ja selle olulisust Kontserni jaoks.
Eetika ja ausameelsus				
	102-16	Väärtused, põhimõtted, standardid ja käitumisnormid	lk 8, 71	
Juhtimine				
	102-18	Juhtimisstruktuur	lk 75-76	
Huvigruppide kaasamine				
	102-40	Huvigruppide nimekiri	lk 10-11	
	102-41	Kollektiivlääbirääkimiste kokkulepped	lk 62	
	102-42	Huvigruppide kindlaks tegemine ja valik	lk 10-11	Kontserni jaoks on olulisim suhe huvigruppidega, keda Kontserni tegevus otseselt ja enim mõjutab ning kelle tegevus mõjutab Kontserni kõige enam. Peamised huvigrupid on kindlaks tehtud aastatepikkuse töö ja suhtluse kaudu ning Kontserni juhtide osalusel 2016.a jätkusuutlikkuse fookusteemade analüüsi raames.
	102-43	Huvigruppide kaasamise viis	lk 10-11, 52-55, 58-62, 77-78	
	102-44	Peamised tõstatatud teemad ja küsimused	lk 10-11	
Aruande parameetrid				
	102-45	Konsolideeritud üksused	lk 20	
	102-46	Aruande teemade ja ulatuse määramine	lk 10-11	
	102-47	Oluliste teemade nimekiri	lk 11	
	102-48	Eelmiste aruannete informatsiooni parandamine		Parandused puuduvad
	102-49	Muudatused aruandluses		
	102-50	Aruande periood	lk 1	1.01-31.12.2018
	102-51	Eelmise aruande kuupäev		2017. a auditeeritud konsolideeritud aruanne avalikustati 4.04.2018
	102-52	Aruandlustsükkel	lk 71	

JÄTKUSUUTLIKKUSE ARUANDLUSE (GRI) SISUKORD

GRI standard	Number	Nimetus	Asukoht	Olulisemad lisaselgitused
	102-53	Kontaktisik aruandega seotud küsimustes		Tiit Atso, tiit.atso@harjuelekter.com
	102-54	GRI standardi nõuetele vastavuse kinnitus	lk 79	
	102-55	GRI sisukord	lk 79-83	
	102-56	Väline kontroll		GRI aruanne ei ole kolmandate osapoolte poolt kontrollitud
JÄTKUSUUTLIKKUSE FOOKUSTEEMAD				
Toote kvaliteet				
Juhtimisviis (GRI 103: 2016)	103-1 kuni 103-3		lk 49-55	
	mitte-GRI	Kliendikaebused	lk 52-53	
	mitte-GRI	Tähtjaks nõuetekohaselt valminud tooted	lk 49	
Kliendikogemus				
Juhtimisviis (GRI 103: 2016)	103-1 kuni 103-3		lk 52-53	
	mitte-GRI	Kliendirahulolu	lk 52-53	
Innovatsioon				
Juhtimisviis (GRI 103: 2016)	103-1 kuni 103-3		lk 44-47	
	mitte-GRI	Investeeringud ja arenduskulud	lk 44	
	mitte-GRI	Arendusprojektid	lk 44-47	
Toodete keskkonnamõju				
Juhtimisviis (GRI 103: 2016)	103-1 kuni 103-3		lk 55, 63-65	
	mitte-GRI	Taastuenergia tootmine	lk 65	
Majandustulemused (GRI 201: 2016)				
Juhtimisviis (GRI 103: 2016)	103-1 kuni 103-3		lk 17, 20-25, 73	
	201-1	Loodud ja jaotatud majanduslik väärtus	lk 17, 20-25, 70, 73	
Korruptsioonivastane tegevus (GRI 205: 2016)				
Juhtimisviis (GRI 103: 2016)	103-1 kuni 103-3		lk 71	
	205-3	Kinnitatud korruptsioonijuhtumid ja meetmed	lk 71	
Energiakasutus (GRI 302: 2016)				
Juhtimisviis (GRI 103: 2016)	103-1 kuni 103-3		lk 63-65	
	302-1	Organisatsiooni sisene energiatarbimine	lk 64-65	Kajastatud elektri- ja soojusenergia kui peamised tarbitud energialiigid.
Jäätmed ja heitvesi (GRI 306: 2016)				
Juhtimisviis (GRI 103: 2016)	103-1 kuni 103-3		lk 64	

JÄTKUSUUTLIKKUSE ARUANDLUSE (GRI) SISUKORD

GRI standard	Number	Nimetus	Asukoht	Olulisemad lisaselgitused
	306-2	Jäätmete ja jäätmekäitlus	lk 64	Sorteeritud/sorteerimata jäätmed antakse üle jäätmekäitlus-firmadele, kes tagavad jäätmete taaskasutusse suunamise, põletamise vm nõuetekohase käitlemise. Taaskasutusse suunatud jäätmete osakaal on võetud jäätmekäitlusfirmadele üle antud sorteeritud jäätmete koguse põhjal.
Keskkonnanõuete täitmine (GRI 307: 2016)				
Juhtimisviis (GRI 103: 2016)	103-1 kuni 103-3		lk 63	
	307-1	Keskkonnaseadustele ja -regulatsioonidele mittevastavused	lk 63	
Tarnijate keskkonnavaline hindamine (GRI 308: 2016)				
Juhtimisviis (GRI 103: 2016)	103-1 kuni 103-3		lk 54-55	
	308-2	Negatiivne keskkonnamõju tarneahelas ja meetmed		Ootusi keskkonnamõju juhtimiseks on Kontserni erinevad ettevõtted kommunikeerinud 90-100% oma tarnijatest. Ühe tarnija puhul on tuvastatud kütuste kasutamisest tulenev kõrgem riskitase.
Tööhõive (GRI 401: 2016)				
Juhtimisviis (GRI 103: 2016)	103-1 kuni 103-3		lk 56-62	
	401-1	Värvatud ja lahkunud töötajad	lk 57	
	401-2	Hüved ja soodustused töötajatele	lk 59	Kajastatud läbi töötajatele mõeldud motivatsioonisüsteemi kirjeldamise.
	mitte-GRI	Praktikandid	lk 58, 78	
	mitte-GRI	Töötajate haridustase	lk 58	
	mitte-GRI	Töötajate rahulolu ja tagasiside	lk 58-59	
Töötervishoid ja ohutus (GRI 403: 2016)				
Juhtimisviis (GRI 103: 2016)	103-1 kuni 103-3		lk 55, 60-61	
	403-2	Tööõnnetused	lk 61	Andmed kajastatud sellise detailsusega nagu Kontserni ettevõtte olulisusest lähtudes koguvad.
Koolitus ja haridus (GRI 404: 2016)				
Juhtimisviis (GRI 103: 2016)	103-1 kuni 103-3		lk 59-60	
	404-1	Koolitustunnid töötaja kohta	lk 60	Andmed kajastatud sellise detailsusega nagu Kontserni ettevõtte olulisusest lähtudes koguvad.
	404-3	Arengu- ja karjäärivestlustel osalenud töötajad	lk 60	Andmed kajastatud sellise detailsusega nagu Kontserni ettevõtte olulisusest lähtudes koguvad.
	mitte-GRI	Koolitustel osalenud töötajad	lk 60	

JÄTKUSUUTLIKKUSE ARUANDLUSE (GRI) SISUKORD

GRI standard	Number	Nimetus	Asukoht	Olulisemad lisaselgitused
Mitmekesisus ja võrdsed võimalused (GRI 405: 2016)				
Juhtimisviis (GRI 103: 2016)	103-1 kuni 103-3		lk 61-62	
	405-1	Juhtorganite ja kogu kollektiivi mitmekesisus	lk 57, 62, 75-76	Andmed kajastatud sellise detailsusega nagu Kontserni ettevõtte olulisusest lähtudes koguvad.
Mitte-diskrimineerimine (GRI 406: 2016)				
Juhtimisviis (GRI 103: 2016)	103-1 kuni 103-3		lk 62	
	406-1	Diskrimineerimisjuhtumid ja meetmed	lk 62	
Kohalikud kogukonnad (GRI 413: 2016)				
Juhtimisviis (GRI 103: 2016)	103-1 kuni 103-3		lk 10-11, 77-78	
	413-1	Kogukonna kaasamisega, mõjuhindanguga ja arengu-programmidega seotud tegevused	lk 10-11, 77-78	Kontserni ettevõtte hindavad oma mõju ja planeerivad tegevusi kohalikes kogukondades jooksvalt igapäevatöö käigus (sh kogukonda mõjutavaid uuendusi ja otsuseid tehes, kogukonnalt saadud vastukaja ja ettepanekute kaudu), eraldi mõjuhindamisi läbi viidud ei ole.
Tarnijate sotsiaalne hindamine (GRI 414: 2016)				
Juhtimisviis (GRI 103: 2016)	103-1 kuni 103-3		lk 53	
	414-2	Negatiivne sotsiaalne mõju tarneahelale ja meetmed		Ootusi sotsiaalse mõju juhtimiseks on Kontserni erinevad ettevõtte kommunikueerinud 90-100% oma tarnijatest. Tegelikke ja tõenäoliseid negatiivseid olulisi mõjusid avastatud ei ole.
Poliitikakujundamine (GRI 415: 2016)				
Juhtimisviis (GRI 103: 2016)	103-1 kuni 103-3		lk 71	
	415-1	Poliitilised annetused	lk 71	
Klientide tervis ja ohutus (GRI 416: 2016)				
Juhtimisviis (GRI 103: 2016)	103-1 kuni 103-3		lk 55	
	416-2	Toodete ja teenuste tervislikkuse ja ohutusega seotud mittevastavused	lk 55	
Sotsiaalmajanduslike nõuete täitmine (GRI 419: 2016)				
Juhtimisviis (GRI 103: 2016)	103-1 kuni 103-3		lk 71	
	419-1	Sotsiaalmajanduslikele seadustele ja regulatsioonidele mittevastavused	lk 71	

Info nõukogu ja juhatuse liikmete kohta

Seisuga 31.12.2019

ENDEL PALLA
(19.06.1941)
nõukogu esimees

Haridus: Tallinna Polütehniline Instituut, elektroonikainsener

Karjäär: 1969 – 1983 Harju KEK elektriseadmete tootmise juht, 1983 – 1999 Harju Elekter, sh 1991–1999 AS Harju Elekter peadirektor/juhatusesimees, 1999 – AS Harju Elekter nõukogu esimees/arendusdirektor

Osalemine äriühingute juhtorganites

Nõukogu liige: AS Harju Elekter Elektrotehnika, AS Harju Elekter Teletehnika, AS Entek
Juhatusesimees: Satmatic Oy

Endel Palla omab 1 249 000 Harju Elektri aktsiat. Tema otsene osalus on 7,04% ja kaudne 0,36%.

ANDRES TOOME
(9.01.1972)
nõukogu liige

Haridus: Tallinna Tehnikaülikool, majandusteaduskond

Karjäär: 1992 – 1999 Eesti Pank, Eesti Investeeringuspank, Optiva Pank ja Sampo Pank Eesti, investeerimisosakonna juhataja, 1999 – OÜ Tradematic, juhataja

Osalemine äriühingute juhtorganites

Nõukogu esimees: OÜ Proformex
Nõukogu liige: AS Harju KEK, AS Entek, AS KMV, AS Laagri Vara, OÜ KEK Kinnisvara, AS Tallinna Olümpiapurjespordikeskus
Juhatusesimees: Harju Elekter UAB, SEBAB AB, Grytek AB, OÜ Tradematic, 30pluss OÜ, Hermes Worldwide OÜ

Andres Toome omab 30 000 Harju Elektri aktsiat. Tema otsene osalus on 0,17% ja kaudne osalus 0,34%.

ARVI HAMBURG
(19.12.1948)
nõukogu liige

Haridus: Tallinna Tehnikaülikool, energia ja geotehnoloogia doktor

Karjäär: 1966 – 1986 Põhja Kõrgpingevõrgud, al 1982 direktori asetäitja
1986 – 1987 Eesti Energiajärelvalve, peainsener
1987 – 1990 Eesti Energia, peadirektori asetäitja
1990 – 1992 EV Tööstus- ja Energeetikaministeerium, ministri asetäitja
1992 – 2001 EV Majandusministeerium, asekancler, ministri nõunik
2001 – 2011 AS Eesti Gaas, nõunik.
2006 – 2011 Tallinna Tehnikaülikool, külalisõppejõud
2012 – 2016 Tallinna Tehnikaülikool, professor, Energeetikateaduskonna dekaan
2003 – volitatud elektriinsener
2012 – euroinsener
2016 – Tallinna Tehnikaülikool, külalisprofessor, Kuratooriumi liige

Osalemine äriühingute juhtorganites ja ühiskondlik tegevus

AS Exomatic nõukogu liige, Eesti Inseneride Liidu president, Eesti Teaduste Akadeemia Energeetikanõukogu esimees, Maailma Energeetikanõukogu Eesti Rahvuskomitee juhatuse liige, Eesti Rooma klubi president

Arvi Hamburg ei oma Harju Elektri aktsiaid.

Nõukogu

Seisuga 31.12.2019

AARE KIRSME

(8.11.1975)
nõukogu liige

Haridus: TÜ Õigusinstituut, õigusteaduse eriala

Karjäär: 1998 – 1999 Maa-amet, jurist
2000 – 2013 AS Harju KEK, juriidiline konsultant
2002 – 2011 AS Devest, jurist
2012 – AS Harju KEK, nõukogu liige

Osalemine äriühingute juhtorganites

Nõukogu esimees: AS Laagri Vara, OÜ KEK Kinnisvara
Nõukogu liige: AS Harju KEK, AS KMV, AS Harju Elekter, OÜ Valdmäe tööstuspark
Juhatuse liige: OÜ Kirschmann, OÜ Devest Kaubandus, OÜ Silvertec

Aare Kirsme omab 228 250 Harju Elektri aktsiat.
Tema otsene osalus on 1,29% ja kaudne 0,17%.

TRIINU TOMBAK

(7.01.1971)
nõukogu liige

Haridus: Tallinna Tehnikaülikool, majandusteaduskond

Karjäär: 1993 – 1998 Eesti Investeerimispank, Optiva Pank, laenuosakond, investeerimisosakond.
2001 – 2009 Maailmapank, kirjastuse osakond, konsultant, alates 2006 elektrooniliste andmebaaside ja e-raamatukogu müügijuht
2014 – TH Consulting OÜ, juhataja

Triinu Tombak omab 15 000 Harju Elektri aktsiat.
Tema otsene osalus on 0,08% ja kaudset osalust ei oma.

Juhatus

Seisuga 31.12.2019

ANDRES ALLIKMÄE

(7.02.1957)

juhatuse esimees

Haridus: Tallinna Polütehniline Instituut, süsteemiinsener

Karjäär: 1982 – 1991 Harju Elekter, juhtiv insener, osakonna juhataja
1991 – 1999 Harju Elekter Autojuhtmete Tehase juhataja
1999 – AS Harju Elekter, tegevjuht/juhatuselise

Osalemine äriühingute juhtorganites

Nõukogu esimees: AS Harju Elekter Elektrotehnika, AS Harju Elekter Teletehnika, Energo Veritas OÜ
Juhatuselise: Harju Elekter UAB, Harju Elekter AB, Telesilta Oy, Harju Elekter Kiinteistöt Oy, Kiinteistöt Oy Ulvila Sammontie 9, Sebab AB, Grytek AB
Juhatuselise: Satmatic Oy, Finnkumu Oy, Telesilta Oy

Ühiskondlik tegevus

2007 – Eesti Elektritöõde Ettevõtjate Liit (EETEL), juhatuselise

Andres Allikmäe omab 225 000 Harju Elektri aktsiat.
Tema otsene osalus on 1,27%, kaudset osalust ei oma.

TIIT ATSO

(11.12.1982)

juhatuse liige

Haridus: Tallinna Tehnikaülikool, sotsiaalteaduste magister (linna- ja keskkonnaökonoomika)

Karjäär: 2012 – 2014 AS Viru Keemia Grupp, arendusprojektide finantsjuht
2014 – 2015 ASi Harju Elekter peaökonoomist
2015 – AS Harju Elekter, kontserni finantsjuht

Osalemine äriühingute juhtorganites:

Nõukogu liige: AS Harju Elekter Teletehnika, Energo Veritas OÜ, AS Harju Elekter Elektrotehnika, Skeleton Technologies Group OÜ
Juhatuselise: Satmatic Oy, Finnkumu Oy, Harju Elekter UAB, Harju Elekter Kiinteistöt Oy, Kiinteistöt Oy Ulvila Sammontie 9, Telesilta Oy, Harju Elekter AB, Sebab AB, Grytek AB

Tiit Atso ei oma Harju Elektri aktsiaid.

ARON KUHI-THALFELDT

(5.09.1981)

juhatuse liige

Haridus: Tallinna Tehnikaülikool, elektroenergeetika magister

Karjäär: 2003 – 2007 ASi Harju Elekter ehitus- ja energeetikateenistuse insener
2007 – ASi Harju Elekter kinnisvara ja energeetikateenistuse juht

Osalemine äriühingute juhtorganites:

Juhatuselise: Harju Elekter Kiinteistöt Oy, Kiinteistöt Oy Ulvila Sammontie 9

Aron Kuhi-Thalfeldt omab 11 000 Harju Elektri aktsiat.
Tema otsene osalus on 0,06%, kaudset osalust ei oma.

Kontserni tütarettevõtete juhid

Seisuga 31.12.2019

INDREK ULMAS

AS Harju Elekter Elektrotehnika
juhataja

ALVAR SASS

AS Harju Elekter Teletehnika
juhataja

KRISTO REINHOLD

Energo Veritas OÜ
juhataja

SIMO PUUSTELLI

Satmatic Oy, Finnkumu Oy
juhatuse esimees
Harju Elekter Kiinteistöt Oy,
Kiinteistö Oy Ulvila Sammontie 9
tegevjuht

JAN OSA

Satmatic Oy,
Finnkumu Oy
tegevjuht

JOONAS PUUSTELLI

Telesilta Oy
tegevjuht

MIKAEL SCHWARTZ JONSSON

SEBAB AB, Grytek AB
tegevjuht

TOMAS PRUŠAS

Harju Elekter UAB
tegevjuht

Kontserni juhtgrupp

Seisuga 31.12.2019

URSULA JOON
jurist

KAAREL ALLIKMÄE
IT-juht

TAIMI KAULER
personalijuht

MERILI PÄRNPUU
finantsaruandluse juht

MOONIKA VETEVOOL
kommunikatsiooni-
ja investorsuhete juht

ASi Harju Elekter auditeeritud majandusaasta aruande 2019 leiad
http://www.harjuelekter.com/sites/default/files/public/pdfid/he_aastaruanne2019_est.pdf

AS HARJU ELEKTER
Paldiski mnt 31, 76606 Keila
Tel 674 7400
info.he@harjuelekter.com
www.harjuelekter.com